

سورة الاحقاف

Urednik
AMAR IMAMOVIĆ

Recenzenti
SEAD DIZDAREVIĆ
ASMIR KUJOVIĆ

Likovno oblikovanje
SENAD PEPIĆ

DŽELALUDIN RUMI MEVLANA

KAZIVANJA IZ MESNEVIJE

Preveo i prilagodio
MUAMER KODRIĆ

Fondacija "Baština duhovnosti",
Mostar 1432/2011.

Riječ urednika

Hazreti Ali je rekao: “Srca se umaraju kao što se tijela umaraju, pa stoga tražite lijepa kazivanja za njih.”

Da bi se čovjeku koji živi na ovoj najnižoj razini egzistencije i najskučenijem svijetu, Svijetu materije, pojasnili smisao i zbilja viših svjetova, Svijeta melekuta (Carstva nebeskog)** i da bi u konačnici ostvario krajnji cilj vlastitog postojanja, odnosno spoznaju Boga Svevišnjeg, nije ostvarivo, osim posredstvom dvaju postupaka koje i sâm Kur'an Časni koristi, a to je posredstvom navođenja primjera i kazivanja priča. Ova dva postupka Kur'an Časni koristi na najbolji način kod iznošenja tanahnosti ispoljavanja Tevhida (Jednoće Božije) u Svijetu mnoštva, odnosno spuštanja i očitavanja Božijih imena i svojstava, počevši od Položaja Jednosti (Ehedijata) i spuštajući se kroz niže svjetove, do Svijeta materije.

Osvjetljavajući način ispoljavanja Božije Jednoće u Svijetu mnoštva, Kur'an Časni, pored brojnih drugih ajeta, možda na najupečatljiviji način pojašnjava ovu zbilju u sljedećem ajetu: *On s neba kišu spušta pa vode koritima s mjerom poteku, a bujica ponese nečisti koje površinom plivaju! I ono, što ljudi tale na vatri, želeći nakit ili korist kakvu imati, nečisti, nalik onima, ima! Eto tako Allah*

* Ali ibn Ebu Talib: *Staza rječitosti*, prev. Rusmir Mahmutćehajić i Mehmedalija Hadžić, Zagreb: Islamska zajednica, 1994, Izabrane izreke 197, str. 248.

** Na isto ukazuju riječi Svevišnjeg: *I tako Mi Ibrahimu pokazasmo Carstvo nebesa i Zemlje, da bi on među onima što čvrsto vjeruju bio. (El-En'am, 6:75)*

Istinu i neistinu objašnjava! Nečisti se odbacuju, a ono što svijetu koristi ostaje na zemlji! Eto, tako Allah primjere objašnjava!

Na isto pitanje skreće pažnju i nedostižni teozof i veliki mudrac Mulla Hadi Sabzevari kada u uvodu svoga veličanstvenog djela *Manzume* kaže: “Kako da vam pojasnim više zbilje, kada sam u tom nastojanju ograničen na dvadeset i osam slova arapskog alfabeta?” Uostalom, u naučavanju Ehli-bejta stoji da je sve ovosvjetsko primjer onosvjetskog, pa tako Kur’an kaže: *Kad god im iz džennetskih bašča bude dat kakav plod kao opskrba, oni će reći: “Ovim smo mi i prije bili opskrbljeni!”*, a bit će im davani samo tome slični plodovi.**

Prva misao na koju nailazimo u uvodu Rumijeve *Mesnevice* glasi: “Ova knjiga, *Mesnevija*, osnova je načela vjere u otkrivanju tajni počela i pouzdanog znanja (jakina).” Ovim Mevlana jasno daje do znanja sa kakvom knjigom se čitalac susreće i na koji način treba da joj priđe. *Mesnevija* tako nije samo pjesnička forma koju je Rumi uobličio na prelijep način, štaviše, ona je iznad svega putokaz duhovnim putnicima na putu uzdizanja i približavanja Bogu Svevišnjem. Mevlana veoma vješto, kroz priče i metafore, ukazuje na prepreke sa kojima se duša susreće na putu približavanja Bogu.

Primjera radi, ovdje ćemo se kratko osvrnuti na priču o trgovcu i njegovom papagaju. U kafez zatočeni papagaj, koji čezne za svojom domovinom Indijom, jasno aludira na dušu zatočenu u Ovome, svijetu materije, duši koja žudi za svojom vječnom, ahiretskom domovinom. Trgovac, vlasnik ptice, prije nego što papagaj krene na put u Indiju, izjasni se o poklonu koji želi da mu ovaj donese. Da bi se oslobodio iz svoga zatočeništva, papagaj zatraži da mu u toj nakani pomognu njegovi prijatelji i rođaci u dalekoj Indiji. Oni su trgovcu – predstavom koju su izveli: padajući s drveta i glumeći kolektivno umiranje naprečac – poslali jasnu poruku da mora

* *Er-Ra’d*, 13:17.

** *El-Bekare*, 2:25.

umrijeti ukoliko želi izbavljenje. Dakle, da bi se duša nastanila u svoje vječno i za nju dostojno boravište, mora umrijeti za Ovaj svijet, o čemu govori i ona poznata predaja od našeg Poslanika, s.a.v.a.

Marhum Kazi taj veliki filozof, poznavalac Kur'ana, hadisa i fikha te nadasve jedan od najvećih ostvarenih arifa koji se pojavio posljednjih stoljeća u islamskom svijetu, koji je – i to da istaknemo – osoba kod koje je Allame Tabatabai učio i za kojeg je on rekao: “Sve što ima to je od marhum Kazija” – o *Mesneviji* kaže: “Sedam puta sam iščitavao čitavu *Mesneviju* i svaki put sam iznova otkrivao njena nova značenja i smislove.”

Pored svega predloženog, ljepota Rumijeve *Mesnevije* je i u okolnosti da se ona nudi svakom njenom čitaocu, neovisno od njegove razine poznavanja duhovnih pitanja. *Mesnevija* se obraća svakom čovjeku, bez razlike, baš kao što to čini Kur'an Časni. Ili kako to Rumi pjeva u jednom svom gazelu:

*Dođite, dođite, svi u prostor Harabata,
ne bojte se, ne bojte, vi daljine Harabata.*

*Kralj kraljeva ovdje je gozbu privredio,
to recite, to recite, rindovima Harabata [...]*

*Ne bojte se, dođite, samo dođite,
grješnike će odriješiti Vladar Harabata.*

*Oprost ovdje svakog čeka, lijek od svake boli,
od grješnika ne zazire Vladar Harabata.*

*Kako divno odrješenje! Kakva divna Božja gozba!
Divnijeh li razgovora tu u srcu Harabata!*

*On je ponos Tabriza, Sunce šećernih zraka,
neka konja svog razjaše u predvorju Harabata!*

S obzirom na činjenicu da je Rumijevu *Mesneviju* donio na ova područja i u grad Mostar Derviš-paša Bajezidagić i tu osnovao prvu katedru za izučavanje *Mesnevije*, čast nam je da nakon toliko vremena *Mesnevija* ponovo poteče iz grada Mostara!

Amar Imamović

Mostar, Redžep 1432 / juni 2011.

Voće života

U davna vremena živio jedan car koji je jako volio život. Želio je da živi vječno, da uvijek bude car i da ga niko nikad ne naslijedi na carskom prijestolju.

Jedne večeri car priredi skup na svome dvoru. Okupiše se svi dvorjani, carevi savjetnici i velikaši. Na skup dođe i jedan starac, mudar i učen čovjek. Svako od okupljenih ispričao je caru neku zanimljivost ili mudrost, a kad dođe red na onog starca, on reče: “Ja znam za drvo koje rađa voćem života. Ko god pojede voćku s toga drveta, živi vječno. To drvo raste u Indiji i poznato je kao drvo života.”

*Ko sa toga stabla voćku ubere,
taj ne stari više, nikada ne umire*

Kad ču tu priču, car se veoma obradova, pa upita onog učenog starca: “Ima li to drvo još neko ime?” Starac odgovori: “Ne znam ništa više od onog što sam ti rekao. Znam da to drvo raste u Indiji i da su njegovi plodovi životodajni. To je sve što znam.”

Car odluči da pošto-poto nađe to drvo, ubere njegov plod i stekne tako vječni život. Onda bi mogao živjeti vječno i vladati nad ljudima sve dok postoji svijet. Pozva, zato, jednog od svojih dvorjana i reče mu: “Kreni odmah u Indiju i ne vraćaj se bez voćke s drveta života! Doneseš li mi plod toga drveta,

postaviti ću te za velikog vezira, a vratiš li se praznih šaka, znaj da te čeka smrt. Uzmi novac koji ti treba za put do Indije, a ustreba li ti još novca, obrati se slobodno mojim ljudima gdje god da se nađeš. Važno je samo da mi doneseš voće života. A sad požuri, jer nemamo previše vremena!”

Carev dvorjanin se odmah spremi i pođe u Indiju. Mjesecima je po Indiji tražio drvo života, ali nikako ga nije uspijevao pronaći. Ipak, on nije odustajao. Obišao je cijelu Indiju, posjetio svaki grad i svako selo, ali niko mu nije mogao reći ništa o tom životodajnom drvetu. Zadržao se u Indiji predugo, obišao je tu zemlju uzduž i poprijeko, i ljudi su mu se već počeli smijati i izrugivati se s njim. Cijela je Indija već poznavala budalu koja traga za nekakvim drvetom života. Ljudi su za njim dobacivali: “O budalo, da ovdje postoji takvo drvo, misliš li da bi naši ljudi umirali i da mi ne bismo živjeli vječno?!” Drugi su ga, izrugujući se s njim, bodrili: “Samo ti traži i nemoj odustati. Bilo bi nedolično da časni dvorjanin tako velikog cara odustane od potrage. Sigurno ćeš naposljetku naći ono što tražiš!”

*Godinama trudio se da ostvari caru želju,
tragajući obišao Indiju je cijelu;
od grada do grada lutao je tako,
sve pustinje obišao, išao na brdo svako*

I tako je jadni carev dvorjanin tražio i tražio drvo života. A car ga je s nestrpljenjem čekao i svako malo slao mu još novca da nastavi svoju potragu.

Naposljetku se ovaj ipak umori od potrage i odluči, skrhan tugom i bolnoga srca, vratiti se natrag u svoju zemlju. Čuo je usput da na nekoj planini u Indiji živi jedan mudri stari šejh, čovjek koji je znao odgovor na svako pitanje. Rješavao je ljudima ono što bi ih mučilo, i svako koga je morila neka muka

ili nedoumica išao bi kod šejha da se posavjetuje s njim. Carev dvorjanin se obradova ovoj vijesti, pa pohita na tu planinu, nadajući se da će se napokon riješiti svoje nevolje. Nađe šejha, kleknu pred njega i kaza mu šta ga muči i zbog čega je u Indiji. Ispričao je šejhu cijelu priču, rekavši naposljetku: “Obišao sam cijelu Indiju, svuda sam tražio, ali tom drvetu ni traga. Izgleda da mudri starac nije caru rekao istinu, tako da sam se uzalud namučio.” Šejh se nato nasmija i reče: “Ne, o umorni i ispaćeni čovječe, taj starac nije rekao neistinu, takvo drvo zaista postoji. Međutim, ne može baš svako doći do tog drveta.” “Ali kako ga onda ja nisam uspio naći, obišao sam cijelu Indiju, povirio u svaki kutak...?” tužno upita carev dvorjanin. Šejh se opet od srca nasmija, pa kaza: “Dobri čovječe, nije to nikakvo drvo koje raste iz zemlje. Znanje je drvo života, a samo učen čovjek može okusiti plod sa njega. Ustvari, mnogo je blagodati koje znanje porađa, a vječni život je tek jedna od njih.”

*Nasmija se šejh i reče: “O čovječe dobri,
to je drvo nauke, ono znanjem rodi!
Tražio si voćku koja starost liječi,
trebao si razmisliti o smislu tih riječi.
Sa znanjem ćeš hiljadu blagodati steći,
a najmanja od njih jeste život vječni.”*

I tako, carev dvorjanin shvati šta je ustvari drvo života, shvati da njegov car nikad neće okusiti njegov plod, pa zahvali šejhu i krenu natrag u svoju zemlju.

Vidjeli smo, tako, da je drvo života zapravo drvo znanja. Znanje je najveće blago koje čovjek može imati, blago koje se dijeljenjem ne umanjuje. Učen čovjek živi vječno, jer je mudrost koju je ostavio ljudima u naslijeđe trajna i čini da uspomena na njega vječno traje.

Čovjek koji je bježao od Azraila

Kažu da je Božiji poslanik Sulejman, a.s., jednog jutra sjedio ku svome dvoru, kad na vrata uđe neki čovjek. Vidjelo se da je zbog nečega veoma uplašen. Čovjek nazva selam, pa kleknu pred hazreti Sulejmana, uhvati se za njegove skute i zavapi: “O Sulejmane, poslaniče Božiji, pomози mi u mojoj nevolji!”

Hazreti Sulejmana, a. s., to iznenadi i začudi. Pomisli: “Ovog čovjeka goni neka ružna nevolja, čim je ovako rano došao k meni! Sigurno ga neko tlači i nanosi mu neku golemu nepravdu! Možda se jadnik nije imao kome obratiti i potražiti pomoć!”

Čovjek se tresao od straha, bio je blijedog lica i sav izbežumljen. Hazreti Sulejman, a.s., upita ga: “Ko si ti i šta želiš od mene? Zašto si tako uplašen i šta te muči?” Ovaj reče: “Pomози mi, Sulejmane, tako ti Boga, jer život mi je u opasnosti! Umiram od straha i ne znam šta da radim!”

Hazreti Sulejman, a.s., pažljivo osmotri ovog čovjeka. Opazi da mu se od straha već tresu i usne. Činilo se da će umrijeti od straha. Hazreti Sulejman, a.s., upita: “Kakva te je nevolja snašla pa si tako uplašen? Kazuj šta ti je!”

Čovjek kroz plač odgovori: “Maločas sam u prolazu sreo meleka smrti Azraila i on me pogledao veoma mrko i zlorado!

Njegov pogled me toliko prestrašio da ne znam ni kako se zovem!”

*Azrail me u prolazu pogledao kivno,
u mene je upro pogled strogo i ozbiljno!*

Sulejman, a.s., začuđeno upita: “Dobro, sad mi ispričaj kako si sreo Azraila i da li ti je on nešto rekao?” Ovaj odgovori: “Ne, nismo ništa razgovarali; prolazio sam ulicom i odjednom ugledao Azraila. Bio je ljutit i namrgođen. Pogledao me tako da sam premro od straha. Odlučio sam da odmah dođem ovamo i potražim utočište kod Božijeg poslanika.” “A šta želiš od mene?”, upita hazreti Sulejman, “kaži kako ti ja mogu pomoći!” Čovjek reče: “Znam da je vjetar u tvojoj vlasti. Zato te molim da narediš vjetru da me smjesta odnese u Indiju. Želim se tamo sakriti od Azraila.”

Hazreti Sulejman, a.s., malo razmisli, a onda reče onom čovjeku: “Uredu, neka bude kako hoćeš! Pomoći ću ti i naredit ću vjetru da te odmah nosi u Indiju.”

Sutradan Sulejman sreće Azraila i upita ga: “O Azraile, zašto onako postupaš sa robovima Božijim?! Zašto si onog čovjeka pogledao srdito i mrko?” Azrail se začudi: “Zar ja da činim nešto tako ružno?! A koga sam to pogledao srdito i mrko, o Božiji poslaniče?” Hazreti Sulejman ga podsjeti: “Jučer si na ulici sreo jednog čovjeka i pogledao si ga tako da se ovaj jako uplašio. Došao je k meni tresući se od straha. Požalio se da ga je preplašio tvoj pogled.”

Azrail malo razmisli, pa klimnu glavom i reče: “Aha, sad znam na koga misliš! Istina je da sam jučer sreo tog čovjeka. Ali nisam ga uopće pogledao srdito. Samo sam se začudio što ga vidim.”

*Uopće ga nisam pogledao kivno,
nego što ga sretoh tamo čudno mi je bilo*

“A šta je čudno u tome što si sreo čovjeka na ulici?”, upita hazreti Sulejman. Azrail odgovori: “Znaš, Bog mi je naredio da sinoć tom čovjeku uzmem dušu u Indiji. Začudio sam se kad sam ga sreo ovdje, jer nije mi bilo jasno kako bih mu samo nekoliko sati kasnije mogao u Indiji uzeti dušu?! Ta čovjek ne može tako brzo preći put odavde do Indije!”

Hazreti Sulejman, a.s., tad sve shvati, pa reče Azrailu: “Sad shvatam šta te toliko začudilo. Taj čovjek je došao k meni i molio me da naredim vjetru da ga nosi u Indiju. Poslušao sam ga, i eto... ti si mu ipak u Indiji uzeo dušu, upravo onako kako je Bog odredio.

*Uvijek je ovako u životu ljudi,
pa otvori dobro oči i ispravno sudi.
Bježati se ne može iz vlastite kože,
a od Tebe kriti se – sačuvaj nas Bože!*

I tako, ono što dragi Bog odredi mora se desiti, bilo to ljudima drago ili ne. Na nama je da se držimo Božijih propisa i trudimo se da budemo što bolji i čestitiji ljudi. A onda će, u to nema sumnje, Bog nas nagraditi Svojim blagodatima i učinit će da i ona Njegova odredba koju ponekad i ne razumijemo naposljetku bude dobra po nas.

Krvoločni lav i pametni zec

I ma u ovom širokom svijetu jedna velika i lijepa stepa, prostrana ravnica obrasla travom. A u toj stepi ima jedan naročito lijep i bujan pašnjak. U toj stepi živjele su sretno i zadovoljno mnoge životinje – srne i gazele, lisice i šakali, zečevi i miševi, ptice i zvijeri...

Svi su, dakle, živjeli sretno u svojoj stepi, niko nikome nije smetao, sve dok jednom odnekud ne dođe u stepu krvoločni lav. Čim dođe, postavi sam sebe za vladara nad svim životinjama. Stepa otad više nije bila mjesto sreće i zadovoljstva. Svakog dana lav bi odabrao neku od životinja iz stepe koju će taj dan pojesti.

Sve životinje živjele su u strahu. Jednom se okupiše i stadoše razmišljati i razmišljati šta im je činiti. Na kraju odluče da odaberu između sebe jednu skupinu životinja koje će otići lavu i razgovarati s njim. Kad ove životinje dođoše pred lava – okrutnog gospodara ove nekad lijepe i sretne stepe – pozdraviše ga i rekoše: “O veliki vladaru, o najmoćniji i najsnažniji među svim životinjama, ponizno te molimo da nas prestaneš napadati.”

Lav se nato samo gorko nasmija i podrugljivo im reče: “Ah, kako ste samo glupe, vi slabe i nemoćne životinje! A zašto se

niste upitale šta bih ja to drugo radio nego vas napadao?! Zar treba da umrem od gladi! Ja sam lav, i moje je da napadam i jedem druge životinje!”

Jedna od životinja, glasom drhtavim od straha, reče: “Ne, gospodaru, nismo tako mislile... Htjele smo, ustvari, reći da nije dolično da se ti, naš vladar, mučiš kako bi došao do hrane.”

Lav se začudi, pa sa zanimanjem upita: “Šta hoćeš da kažeš? Objasni mi šta imaš na umu!”

Ovaj odgovori: “Gospodaru, mi smo spremne da ti osiguramo hranu kad god ti se prohtije da jedeš. Spremne smo se žrtvovati za tebe! Odabrat ćemo svakog dana nekog između nas koga ćeš pojesti. Nema potrebe da se ti mučiš. Učinit ćemo sve da ti uštedimo trud.”

Lav malo razmisli, pa reče: “Odlično, to ste dobro smislile! Znači, više se neću morati ni najmanje pomučiti da bih se najeo.”

Životinje odgovoriše: “Tako je; ako nam obećaš da nas više nećeš napadati, mi ćemo održati svoje obećanje. Svakog dana odabrat ćemo nekoga ko će ti poslužiti kao hrana. Usto, u tome ima još jedna prednost!”

“Kakva prednost?!” , začudi se lav.

“Gospodaru, kad nas iznenada napadneš, mi utrnemo od straha, tako da meso one životinje koju jedeš bude žilavo i neukusno. Ovako će i tvoj ručak biti ukusniji i slađi”, odgovoriše mu.

Lav, uglavnom, prihvati prijedlog i reče: “Dobro, držat ću se svoje riječi i neću vas napadati, a vi učinite kako ste obećale. Inače, tek ću onda postati okrutan i surov!”

Otad su se životinje svakog dana okupljale, vukle bi slamku, i onaj čija je slamka bila najkraća poslužio bi kao lavov

ručak. Tako su činili mjesecima, sve dok jednog dana najkraću slamku ne izvuče jedan oštroumni bijeli zečić. Zec nipošto nije htio predati se tek tako lavu i pustiti da ga ovaj pojede. Uzalud su ga ostale životinje uplašene uvjeravale da nema drugog izbora: “Spasiti se svakako ne možeš, a naljutiš li lava, stradat će i druge životinje. Navalit će na nas i tad će pojesti i tebe i još mnoge na koje još nije došao red.”

Pametni zečić, međutim, nije popuštao: “Prijatelji moji, ako danas pojede mene, već sutra je na redu neko od vas. Zar ćete dopustiti sebi da stalno živite u strahu? Svakako će nas, budemo li ovako činili, uskoro sve pojesti. Nema nam druge nego suprotstaviti se lavu!”

“Suprotstaviti se lavu?!?! A kako?!”, povikaše životinje.

Pametni zečić se duboko zamisli. Sve životinje su ga bez riječi posmatrale, čekajući šta će zečić reći. Onda zečić diže glavu i reče: “Prijatelji moji, prepustite sve meni. Mislim da znam kako ću izaći nakraj s lavom i sve nas spasiti nevolje.”

Životinje se na te njegove riječi gorko nasmijaše i zagrajaše: “A kako bi se to ti, sitni i plašljivi zečić, mogao suprotstaviti strašnom i krvoločnom lavu?!”

Oštroumni zečić im odgovori: “Ništa vi ne brinite, imam plan kako da savladam tog tlačitelja. Vidjet ćete da će se u našu stepu uskoro vratiti mir i da ćemo opet živjeti sretno kao nekad.”

“Šta si smislio, kako misliš savladati onu strašnu zvijer?!”, začudiše se životinje.

“Nemam vremena za objašnjavanje; idem sad kod lava, a uskoro ćete čuti kako je jedan sićušni, ali pametni zec savladao strašnog, ali glupog lava!”, reče zečić i pođe ka lavljoj jazbini.

Zec stiže pred lavovu jazbinu i zateče ga kako drijema. Bilo je jasno da je lav ljut što njegov ručak kasni. Mislio je: “Životinje su me prevarile, izgleda da neće održati svoje obećanje. Ne

pojavi li se uskoro neko, morat ću ih napasti, a tad ću odabrati najdebljeg među njima i utoliti svoju glad.”

Zec je sasvim bezbrižno i ne žureći prilazio lavu, baš kao da ga uopće nije briga za njega. Lava to još više rasrdi, pa povika: “Hej, ti jadni zečiću, požuri! Zar treba da toliko čekam na tebe ja koji sam znao pojesti po nekoliko krava odjednom?!”

*Nervozan i ljutit što ga dugo čeka,
lav je zeca opazio jošte izdaleka,
pa povika: “De požuri, ti zečiću jadni,
zar tebe toliko da lav čeka gladni!”*

Zec priđe, praveći se da je zadihan od žurbe, i reče: “O veliki lave, oprosti, ali imam opravdanje za kašnjenje. Nisam ja kriv što sam zakasnio niti su životinje krive što je tvoj današnji ručak ovako skroman. Nas dvojica zečeva danas smo krenuli k tebi, ali sreće nas drugi lav, tako da sam se jedva izvukao i pobjegao ovamo.”

“Lav? O čemu pričaš?!” , začudi se lav tlačitelj, “osim mene u ovoj stepi nema nikakvog lava! Ispričaj mi potanko šta se desilo!”

Zečić reče: “Dok smo moji prijatelji i ja dolazili ovamo, iskoči pred nas ogroman lav i htjede nas pojesti. Rekli smo mu da smo mi određeni za ručak našem gospodaru, kralju lavova, a on se tad rasrdi i reče: ‘Kakav kralj lavova?! Zar vas nije strah i sram da meni, najvećem među lavovima, pričate takve gluposti!’”

*Osim mene ovdje drugog kralja nije,
zar se meni takve riječi govoriti smije!
Rastrgat ću i tebe i tog lava sada
što ti druga uze dok ja čekam gladan!*

Lav se nato strašno naljuti i zagalami: “I, šta se dalje desilo?! Šta je bilo s tvojim prijateljem, gdje je taj drugi zec?! Govori već jednom! Ljut sam i užasno sam gladan!”

Pametni zečić reče: “Gospodaru, onaj strašni lav uzeo je mog prijatelja. Uzalud smo mu govorili da smo mi tvoj ručak.”

“Tako, dakle...!”, mrmljao je lav, gospodar stepe. Bio je ljut i zamišljen.

Zec nastavi: “Da, gospodaru, taj okrutni lav zadržao je mog prijatelja, a meni rekao da idem k tebi i kažem ti da te on poziva na obračun. Želi da riješite pitanje ko je gospodar stepe. I moram ti reći, ovaj je lav ogroman i strašan. Nisam mogao vjerovati da neko može biti tako velik i snažan. Možda je bolje da se ne sukobiš s njim, jer bojim se da njega ne možeš savladati.”

Lav se na te riječi užasno rasrdi i riknu: “Zaveži, ti glupi zečiću! Šta to govoriš, jezik pregrizao! Nema tog lava koji me može pobijediti! I kako se samo taj drznik usuđuje da švrlja ovuda! Vodi me odmah tamo; vidjet ćeš kako ću ga začas savladati, a onda ću pojesti tebe i tvog prijatelja! A ako si me slagao, teško tebi!”

“Zašto bih lagao, gospodaru? Meni je čast da budem tvoj ručak! Sve životinje u stepi jedva čekaju kada će doći red na njih da te počaste. Odvest ću te onamo, pa ćeš vidjeti kako je to strašan i ogroman lav. Uvjerit ćeš se da je taj u stanju savladati medvjeda, vuka i tigra odjednom”, reče bijeli zec.

Pametni bijeli zečić vodio je tako lava prema obližnjem bunaru. Lav je, slijep od bijesa, išao za njim, jedva čekajući da susretne tog drugog lava, koji ustvari nije ni postojao. Zec ga je čuo kako gundā: “Uh, samo da se dočepam tog lopova, naučit ću ja njega pameti...” Zečić se u sebi slatko smijao, a lavu je govorio: “Nadam se, gospodaru, da ćeš otjerati tog uljeza iz naše stepe.”

Kad dođoše blizu bunara, zečić stade podalje i reče: “Gospodaru, taj grozni lav je unutra.” Lav srdito reče zecu: “A zašto si ti stao tako daleko? Nije valjda da se plašiš!?”

“Naravno da se plašim”, odgovori zec, “sav se tresem od straha.”

“Ne boj se, plašljivi glupane!”, riknu lav, “priđi bliže i gledaj šta ću sad uraditi tom uljezu!”

Zec drhteći priđe, pa reče lavu: “Pogledaj... u bunar... tamo je... S njim je sigurno i moj prijatelj.”

Lav se nagnu nad bunar i vidje u vodi svoj i odraz zečića koji je stajao pored njega. Pomisli da je to onaj drugi lav i da je s njim zec koji je njemu trebao poslužiti za ručak, pa, silno srdit, bez oklijevanja skoči u bunar i utopi se. Tako je mudri zečić savladao strašnog lava, pa se, veseo i zadovoljan, vrati natrag životinjama koje su sa zebnjom čekale šta će se desiti.

Kad zec ostalim životinjama ispriča kako je nadmudrio lava i kako je tlačitelj skončao u bunaru, svi se silno obradovaše i prirediše pravu proslavu. Životinje su redom čestitale oštroumnom zečiću, koji im reče: “Prijatelji, ne zahvaljujte meni, jer ja sam samo jedan slabi i nejak zec. Zahvalite dragom Bogu Koji mrzi nasilnike i Koji mi je dao mudrost i hrabrost da se suprotstavim onome koji je činio nepravdu.”

*Reče: “Prijatelji, to volja je Boga dragog,
zar inače lav da strada od zečića slabog!
Bog mi na pomoći bješe, dade mome srcu snagu,
s Njegovom sam pomoći presudio onom vragu.”*

I eto, tako se, dakle, desilo u svijetu životinja. Ali i među ljudima postoje oni koji svoju snagu koriste da bi činili nasilje drugima. A takve nasilnike dragi Bog ne voli. Zato On onima koji su Njemu pokorni ulije hrabrost i mudrost, pa im pomogne da savladaju tlačitelje. Mudrost, hrabrost i vjera uvijek naposljetku pobijede svakog nasilnika i tlačitelja, ma kako on snažan i strašan bio.

Džamija koju su sagradili licemjeri

Znamo da su se nevjernici stalno sukobljavali s Muhammedom, a.s., i muslimanima, i da su na svaki način nastojali da utrnu svjetlo vjere. Poslaniku, a.s., još više su smetali munafici – licemjeri koji su se samo pravili da su muslimani, a ustvari su čekali priliku da naškode vjernicima.

Skupina munafika iz Medine odluči tako da, kako bi stvorili razdor među muslimanima, sagrade novu džamiju, iako je Poslanik već sagradio džamiju u Medini, dovoljno veliku da se u njoj okupe svi vjernici. Munafici su, dakle, sagradili još jednu džamiju, a onda su otišli Muhammedu, a.s., i praveći se da su to učinili za dobrobit islama, pozvali su ga da posjeti njihovu džamiju. Rekli su: “Molimo te da posjetiš našu džamiju i budeš prvi čovjek koji je klanjao u njoj. Htjeli smo da pomognemo muslimanima koji ne žive blizu džamije, bilo nam je žao da pješake kad krenu na namaz, pa smo sagradili još jednu džamiju. Bit ćemo sretni ako ti, Božiji poslaniče, prihvatiš naš poziv i to će biti najbolja nagrada za naš trud.”

Govorili su, dakle, tako, i čovjek bi pomislio da su oni iskreni vjernici koji zaista žele dobro muslimanima, ali u svojim srcima oni su krili mržnju prema vjernicima i htjeli su da im napakoste.

*Riječi koje nije srce potvrdilo
ne vrijede ni koliko voće gnjilo,
vjeruješ li slijepo ljudima bez časti,
na mostu si koji uskoro će pasti*

Poslanik, a.s., pomisli da prihvati njihov poziv, ali mu od dragoga Boga stiže objava i bi mu naređeno da nipošto ne ode u tu džamiju. Zato im Poslanik, a.s., reče: “Mi uskoro odlazimo u bitku na Tebuk, a kad se, ako Bog da, vratimo, posjetit ću vašu džamiju.”

Kad se Poslanik, a.s., vratio iz Bitke na Tebuku, oni munafici opet dođoše i počеше se ulagivati Muhammedu, a.s., i moliti ga da dođe u njihovu džamiju.

Svevišnji Bog objavi Svom Poslaniku, a.s., šta munafici ustvari žele gradnjom te džamije i naredi mu da ih otjera od sebe, pa makar to izazvalo i sukob s njima, čak i pravi rat. Poslanik, a.s., im onda reče: “Odlazite od mene, jer vi tom džamijom želite izazvati smutnju među muslimanima!”

Munafici nato uglas povikaše: “Bože sačuvaj! Mi samo hoćemo da pomognemo muslimanima!” Uskoro se vratiše noseći Kur’ane u rukama i stadoše se zaklinjati da su iskreni vjernici i da su džamiju sagradili zato što žele pomoći islam. Poslanik, a.s., dobro je znao šta je u njihovim srcima, pa im reče: “Treba li da vjerujem Božijoj objavi ili vama?!” Uzalud su se munafici zaklinjali Bogom i pokušavali uvjeriti Poslanika, a.s., da su iskreni vjernici i da žele dobro muslimanima.

Poslanik, a.s., im kaza: “Ja svojim srcem slušam Božiju objavu, a vaša srca su zla i u njih nije ušla iskrena vjera. Zato odlazite od mene!”

Jednog od Poslanikovih, a.s., ashaba začudi ovakav Poslanikov postupak, jer nije znao da su ovi ljudi ustvari munafici.

Znao je da je Muhammed, a.s., najplemenitiji i najmilosrdniji čovjek, pa ga je čudilo da ovako postupi prema ljudima koji za sebe tvrde da su muslimani. Iako je znao da Poslaniku, a.s., dolazi objava od Boga i da on sigurno dobro zna zašto tako postupa prema ovim ljudima, u njegovo srce uvuče se sumnja.

Iste noći usni grozan san. Sanjao je da je ona džamija sagrađena na blatu, a njene cigle su bile od nečisti. Tako mu u snu bude otkriveno da su oni koji su napravili tu džamiju zapravo dvolični munafici.

Tad reče pokajnički, dok je gorke suze lio:

“Dragi Bože, oprosti mi, šta sam pomislio!”

Sutradan Poslanik, a.s., naredi vjernicima da sruše džamiju koju su sagradili munafici i da mjesto na kome se nalazila pokriju pepelom. Jer, valja uvijek imati na umu: kad lovac u zamku stavi malo hrane, ne čini to zato što voli životinje!

A mi smo, eto, saznali da je naš voljeni Muhammed, a.s., srušio džamiju koju su napravili munafici. Uopće mu nije bilo važno što je to džamija, jer on je dobro znao da su je licemjери sagradili zato da unesu smutnju među muslimane. Vjernici znaju da se djela sude prema namjerama, i znaju da se licemjери i svi oni koji mrze vjernike znaju koristiti svakojakim varkama kako bi nanijeli štetu muslimanima. Ponekad to čine tako što se i sami predstavljaju kao vjernici, čak kao bolji vjernici od ostalih. Zato, zapamtimo da je mnogo važnije zašto čovjek nešto čini nego šta čini. Iskreni vjernici čuvaju svoju vjeru u srcima, gledaju da uvijek budu od pomoći drugim ljudima, i za svoja dobra djela ne očekuju nikakvu korist niti nagradu na ovom svijetu. Oni dobro znaju da dragi Bog poznaje njihova srca i da ih na onom svijetu čeka nagrada za njihova dobročinstva.

Trgovac i njegov papagaj

U jednom dalekom gradu živio je neki trgovac. Bio je veoma bogat, imao je mnogo novca i brojne sluge. Trgovac je imao i jednog lijepog šarenog papagaja koji je znao govoriti. Držao ga je u kafezu i svakog dana bi satima razgovarao s njim. Uživao je slušajući kako papagaj priča i bio je sretan što ima tako lijepu i pametnu pticu.

Jednog dana trgovac je morao poslom poći u Indiju. Bio je darežljiv čovjek, pa bi uvijek sa svojih putovanja donio poklone svojoj porodici, prijateljima i svim slugama. Tako je i sada pozvao sve sluge i rekao im da zapišu kakav poklon kome da donese. Odlučio je da ovaj put kupi poklon i svom dragom papagaju, pa ga je upitao: “O moj šareni prijatelju, ja putujem u Indiju, pa kaži šta želiš da ti donesem!”

*Reče: “U Indiju moram putovati,
kaži čime ću te, dragi, darovati.”*

Papagaj odgovori: “Ne trebaš mi ništa donositi. Tamo u Indiji ćeš sresti moje rođake papagaje. Molim te samo da im ispričaš da sam ovdje, da im kažeš da mi mnogo nedostaju i preneseš im moje pozdrave. Kaži im da često mislim na njih i

da u ovom kafezu čeznem za šumama po kojima sam nekada s njima letio.”

*Odgovori: “Do tamošnjih papagaja svrati
ispričaj im kako u kafezu patim,
nekada sam s njima letio u visine,
a sad iza žice od žalosti ginem.”*

Trgovac obeća papagaju da će sigurno učiniti tako i da će mu, kad se vrati, ispričati šta su kazali indijski papagaji.

Nakon nekoliko dana putovanja, trgovac stiže u Indiju. Jednom je ondje šetao nekim šumarkom, kad na stablu ugleda nekoliko papagaja. Skakutali su po zelenim granama i veselo čavrljali. Trgovac im priđe, prenese im pozdrave od svoga papagaja i kaza šta im je on poručio. Kad to čuše, papagaji se rastužiše i zašutješe. Odjednom jedan od njih pade s grane i ostade ležati na zemlji. Kad trgovac to vidje, bi mu žao što im je išta rekao, i pomisli: “Kako su samo ovi papagaji saosjećajni sa svojim drugom. Ovaj jadnik je čak smjesta umro od tuge kad je čuo poruku mog papagaja. Ko zna, možda mu je to bio neki rođak, ili čak brat.”

Trgovac se onda udalji od papagaja. Krivio je sebe za smrt jednog od njih i govorio je sam sebi: “Zaboga, možda im stvarno nisam trebao ništa reći. Svako zlo i nesreća desi se zbog ljudskog jezika. Da sam bio pametniji i da sam malo porazmislio, onaj papagaj bi sad bio živ.”

*Žestoko nekad zaboli riječ što s jezika teče,
riječ često može gore već vatra da opeče!*

Kad završi svoje poslove u Indiji, trgovac se vrati kući. Onaj indijski papagaj nikako mu nije izlazio iz glave i trgovac je sebe krivio za njegovu smrt. Potišten, otiđe običi svog papagaja.

Onda se sjeti da mu ustvari ništa nije donio s puta. Kad papagaj vidje da se trgovac vratio bez poklona za njega, začudi se i upita: “A gdje je dar za mene? Nije valjda da mi ništa nisi donio?”

Trgovac je postidjeno gledao pred sebe i smišljao kako da svom dragom papagaju kaže za smrt njegovog prijatelja. “Zašto šutiš, gospodaru, šta ti je?”, upita papagaj, i trgovac napokon odlučio da mu sve ispriča.

Potanko mu kaza šta mu se desilo u Indiji, kako je sreo tamošnje papagaje, prenio im poruku i kako je onda jedan od njih odjednom pao na zemlju i ostao ničice ležati.

Kad sasluša trgovčevu priču, papagaj je neko vrijeme šutke gledao preda se. Izgledalo je da je veoma tužan i zamišljen. Baš kad je trgovac zaustio da kaže neke riječi ohrabrenja, papagaj se odjednom sruši na pod kafeza, poče se tresti i mlatarati kri-
lima, a onda ostade nepomično ležati.

Vidjevši to, trgovac se prenerazi. Plakao je i od žalosti čupao kosu. Govorio je sebi: “Zar me smrt onog papagaja u Indiji nije ničemu naučila?! Nisam smio ispričati ovo svom papagaju, trebao sam znati šta se može desiti!”

Plakao je trgovac dugo za svojim papagajem, a onda odlučio da njegovo mrtvo tijelo izvadi iz kafeza i dostojno ga sahrani. No, samo što otvori kafez, papagaj se diže i izletje napolje. Samo tren kasnije, papagaj je već stajao visoko na grani jednog stabla u vrtu.

*U trenu se papagaj vinu u visine,
brzo kao zraka sunca kad sa neba sine.*

Trgovac je zabezeknuto gledao svog papagaja kako se šepuri na stablu. Papagaj mu, veselo se smijući, reče: “Moj prijatelj u Indiji dobro je razumio moju poruku i dao mi pravi savjet kako da se izbavim, ali ti to nisi shvatio.”

*On mi reče: “Ako tražiš spasa,
znaj da si u ropstvu zbog svojega glasa;
sve dok budeš u kafezu pjevao mu glasno,
zarobljen ćeš biti, neka ti je jasno.”*

Onda papagaj objasni: “Moj prijatelj se samo pravio da je mrtav. Na taj način pokazao mi je kako da se spasim. Poslušao sam ga, i sad sam slobodan. A ti si mi, i ne znajući, prenio njegovu poruku.”

Trgovac nije mogao doći sebi od čuda. A papagaj još reče: “Pošto si bio dobar prema meni, prije nego odletim natrag u svoj kraj, dat ću ti nekoliko korisnih savjeta. Znaj da je u životu najbolje biti skroman i ponizan pred Bogom. Također, znaj da postoje zli i ljubomorni ljudi, i takvi ne vole vidjeti nikakvo tvoje dobro. Zato ti budi ruža, ali se od takvih sakrij u visoku travu. A najbolje skrovište jeste kod dragog Boga. Oni koji se njemu utječu bit će sigurni i zaštićeni od nesreće.”

A onda papagaj odletje u Indiju, sretan što se napokon vraća svojim prijateljima.

Trgovac ostade razmišljati o papagajevim savjetima, pa reče:

*Sa srećom ti bilo, znaj da nisam ljut,
i meni si otvorio jedan novi put;
zar da budem gori od šarene ptice,
ka Božijoj vjeri ja ću okrenuti lice.*

Priča o lađaru i jezikoslovcu

U davna vremena u gradu na obali mora živio je jedan lađar. Dakle, taj čovjek imao je lađu kojom je prevozio putnike s jedne obale na drugu. Bio je vičan svom poslu i sposoban da i u mrkloj noći sigurno preveze ljude preko uzburkanog mora. Prevezao je svojom lađom mnoge ljude, crne i bijele, učenjake, trgovce i zanatlije, i kako je bio vedar i pošten čovjek, svi su ga voljeli i poštovali.

Jednog dana na njegovu lađu ukrca se čovjek drugačiji od svih koje je lađar do tada prevezao. Bio je to jedan nizak i debeo čovjek, crvenog lica, s koga se odmah moglo vidjeti da se radi o oholj i gruboj osobi. Na sebi je imao usku odjeću i držao se tako da je bilo jasno kako želi pokazati da je bolji od drugih ljudi. Pod rukom je nosio nekoliko debelih knjiga i hodao je tako što bi se isprasio i visoko podigao glavu. Izgledalo je kao da očekuje da ga ljudi iz poniznosti ljube u ruku. Ukratko, bio je to jedan ohol i uznosit čovjek. Čim sjede u lađu, obrati se nabusito lađaru: “Znaš li pravila gramatike?” “Pa, i ne baš”, odgovori lađar, a ovaj na to reče: “Eh, pa ti si dakle proćerdao uzalud pola svog života!”

Lađar se osjećao nelagodno, pa pokunjen sjede u jedan ugao. Ovaj čovjek bio je jezikoslovac, stručnjak za gramatiku,

i u svojoj oholosti smatrao je da je njegovo znanje najvažnije na svijetu i da su svi oni koji nisu gramatičari poput njega obične propalice i bezvrijedni ljudi. Volio je vrijeđati i omalovažavati one koji nisu pročitali mnogo knjiga i izučili visoke škole.

I tako, lađar i jezikoslovac plovili su morem, šuteći i ne gledajući jedan u drugoga. Lađar je bio tužan što na lađi ima ovako oholog putnika s kojim ne može razgovarati, a gramatičar je smatrao da je neuki lađar nedostojan sagovornik za njega.

Odjednom, nebo se smrači, poče žestok pljusak i podiže se oluja. More se uzburka i podigoše se golemi valovi koji su opasno ljuljali lađu. Bilo je jasno da će se lađa prevrnuti i da će se lađar i gramatičar uskoro naći u moru.

Lađar se tad obrati gramatičaru: “Znaš li plivati?” “Ne, o prijatelju, ali nadam se da ćeš mi nekako pomoći!”, drhteći od straha odgovori gramatičar. “Eh, pa ti si onda čitav svoj život proćerdao uzalud!”, reče nato lađar i dodade:

*Zalud tvoje znanje, ti oholi stvore,
uskoro će našu lađu da proguta more;
čemu sada nauka iz debelih knjiga,
kako da se spasiš jedina ti briga,
a sve i da si na svijetu čovjek najučćeniji,
ružno je da misliš kako od drugih si vrjedniji.*

Ako samo malo razmislimo o ovoj priči, shvatit ćemo da nas ona, pored ostalog, uči nečemu veoma važnom – onaj ko se oholi zbog svog znanja, imetka, ljepote ili porijekla uistinu je jadan i prezira dostojan čovjek. Uostalom, onaj ko je istinski učen i mudar nikad se neće oholiti i dobro će znati da su svačiji posao, svačiji zanat i umijeće vrijedni poštovanja. Ono što je važno jeste da čovjek dobro i valjano obavlja posao

kojim se bavi i da svoju zaradu stiće na pošten način. A što se čovjek više oholi i više vjeruje kako je bolji od drugih ljudi, on je sve jadniji i smješniji. Trudimo se zato da budemo skromni i pristojni, i molimo dragoga Boga da ne budemo oholi i umišljeni. I zapamtimo – koliko god da znamo i šta god da smo naučili, to nije razlog za oholost, jer ono što ne znamo mnogo je veće.

Priča o nagluhom čovjeku

U davna vremena živio je u nekom gradu jedan prijazan i uljudan čovjek. Bio je drag svima koji su ga poznavali, jer uvijek je nastojao biti od koristi drugima i veoma ga je radovalo ako je nekako mogao pomoći svojim komšijama. Međutim, ovaj dobri čovjek iz godine u godinu sve je slabije čuo i sad je već bio prilično nagluh. Ustvari, onaj ko bi mu htio nešto reći morao je govoriti glasno, gotovo vikati mu na uho.

Ovaj nagluhi dobričina saznao je da se jedan čovjek koji se tek nedavno doselio u njihovu mahalalu razbolio i odluči da ga ode posjetiti. Bolesnik je inače bio jedan lijepo odgojen i uljudan mladić, ali je u svojoj bolesti postao pomalo čangrizav i ponekad bi se znao brzo naljutiti.

Uglavnom, ovaj nagluhi komšija reče sebi: "Istina da tog mladića skoro da i ne poznajem, jer tek nedavno je doselio ovamo, ali ipak mi je komšija i red je da ga obiđem", pa pođe u posjetu. Usput se sjeti da je nagluh i da sigurno neće čuti šta mu bolesnik govori, pa zaključio kako je najbolje da se unaprijed pripremi na razgovor sa bolesnim mladićem. Zato reče sebi: "Kad uđem nazvat ću mu selam, a on će mi sigurno poželjati dobrodošlicu. Ja ću mu onda zahvaliti i upitati ga kako se osjeća, a on će reći da mu je bolje. Ja ću se tad zahvaliti Bogu

na tome i upitati ga koji lijek koristi, a on će mi sigurno reći da pije neki šerbet od ljekovitih trava. Red je da mu nato kažem *prijatno ti bilo*, a onda ću upitati koji ga liječnik liječi. On će mi kazati ime liječnika, a ja ću poželjeti liječniku svako dobro, reći da ga poznajem i pohvalit ću ga.”

I tako, spreman na razgovor s bolesnikom, nagluhi čovjek stiže mladićevoj kući. Kad uđe u bolesnikovu sobu, nazva mu selam, a mladić odgovori: “Alejkumu selam!”

“Hvala, zdrav mi bio”, reče tad onaj čovjek.

Bolesnik ga s čuđenjem pogleda, pitajući se zbog čega se ovaj ustvari zahvaljuje.

“Kako si jutros, komšija?”, upita sad nagluhi dobričina.

Bolesnik s mukom odgovori: “Čini mi se da umirem; ova će me bolest dokrajčiti...”

“Elhamdulillah, hvala dragom Bogu na tome!”, spremno dočeka nagluhi.

Mladić ga na te riječi zapanjeno pogleda, ali ništa ne reče.

Onako kako je i zamislio, onaj upita: “A uzimaš li neke lijekove?”

“Da, otrov i čemer!”, odgovori tužno mladić.

“Eh, pa prijatno ti onda bilo!”, spremno će nato nagluhi, pa upita dalje: “A koji te liječnik obilazi?”

“Liječnik? Azrail je moj liječnik, niko me drugi neće izliječiti, jer smrt je moj jedini lijek”, kaza bolesni mladić tužno.

Nagluhi je mislio da je bolesnik rekao ime nekog liječnika iz grada, pa, osmjehujući se, spremno dočeka: “Ah, poznajem ga, dobar je to liječnik, Bog mu svako dobro dao! On će te sigurno brzo izliječiti, jer još nisam čuo da se neko požalio na tog liječnika.”

Bolesnik nije mogao vjerovati vlastitim ušima, i pomisli da je ovaj posjetilac sigurno neki ludak, jer ko bi drugi mogao

govoriti ovakve stvari. Zato, iako je bio sav pocrvenio od srdžbe, odluči da ništa ne kaže.

Nagluhi čovjek onda pozdravi bolesnika i izađe iz sobe, sretan što je posjeta protekla baš onako kako je zamislio, pa se zadovoljan svojom domišljatošću, vrati kući.

*Vratio se svojoj kući vedro i veselo,
vjerujući da učini jedno dobro djelo;
mislio je da obavi dužnost vjernika,
a ne znade da je samo povrijedio bolesnika.
Pripazi se, stoga, da ne sudiš krivo,
pazi da te mišljenje ne bi prevarilo.*

I zaista, moramo biti oprezni pri svome zaključivanju o onome što nam se u životu dešava i u svom razmišljanju o ljudima koje srećemo. O svemu s čime se prvi put srećemo dvaput razmislimo i čuvajmo se prebrzog zaključivanja, jer ponekad je veoma teško ispraviti grešku koju možemo napraviti svojom ishitrenošću i nepromišljenošću.

Savjeti zarobljene ptice

U davna vremena živio je jedan čovjek koji je imao veoma lijepu bašču. Njegova bašča uvijek je bila puna svakoja-kih ptica divnoga pjeva, i bilo je pravo zadovoljstvo sjesti pod kakvo stablo, gledati ptičice kako skakuću po granama i slušati njihov cvrkut. I ovaj baščovan često bi tako sjedio u bašči, naslađivao bi se voćem i slušao pjesmu ptica.

Jednom mu, međutim, baš u proljeće kad je bašča izgledala najljepše i kad je u njoj bilo najviše ptica, pade na pamet da u bašču postavi zamku i pokuša uhvatiti neku pticu. Dade se na posao, razastrije svoju zamku i u nju stavi malo zrnevlja kao mamac. Jedna ptičica spusti se s grane, stade ključati zrnevlje, i tako bi uhvaćena u baščovanovu zamku. Baščovan radosno dotrča i uze uhvaćenu pticu. Ptica tad molećivo reče: “O dobri baščovanu, pusti me! Ja sam sićušna i slaba ptičica. Ako me misliš pojesti, vidiš da na meni skoro da i nema mesa, samo perje i kosti. Od mene se, dakle, nećeš nahraniti.”

*Mnoga ovca i krava ručak ti je bila,
pojeo si mnogo debelih kamila,
to je malo bilo tvom stomaku gladnu,
kakva korist da pojedeš sada mene jadnu!*

*Pustiš li me, dat ću savjeta ti tri,
zadovoljan njima ćeš, vjeruj, biti ti!*

Baščovan je začuđeno upita: “A kakve bi mi to ti savjete mogla dati? I zašto misliš da bi ti mogla mene posavjetovati? Nije valjda da u toj tvojoj maloju glavi ima više pameti nego u mojoj?!”

Ptica mu odgovori: “Prvi savjet dat ću ti dok sam još u tvojim rukama, drugi savjet kazat ću ti kad me postaviš na vrh svoje kućice, a treći ću ti reći kad budem na svom stablu.”

Baščovan malo razmisli i zaključio: “Ptičica pravo govori, mršava je i od njenog se mesa zaista ne bih mogao najesti. Možda bi ipak trebalo da je poslušam, a i baš me zanima šta mi to namjerava reći. U svakom slučaju, nemam šta izgubiti.” Onda reče ptičici: “Dobro, neka bude kako kažeš, a sada mi reci prvi savjet.”

Ptica mu reče: “Nikad ne vjeruj u nešto što ti zvuči nemogućim!” Baščovan razmisli o ovom savjetu i reče sam sebi: “Ovo što kaže stvarno je tačno. Zaista ne treba vjerovati u nešto što je nemoguće i za šta je jasno da nikad ne može biti. Moram priznati da mi je dala koristan savjet.” Tad spusti ptičicu na zid svoje vrtne kućice i reče: “A sad mi kaži drugi savjet.”

Ptičica zapjeva od sreće i reče: “Ne tuguj za onim što je prošlo!”

“Vidi, vidi, kako mi mudre savjete daje ova sićušna ptica”, pomisli baščovan, “čovjek zaista ne treba žaliti za danima koji su prošli ni tugovati za onim što je nekad imao.”

Baščovan onda pusti ptičicu, pa kad ona odletje na granu stabla, zatraži od nje da mu kaže i treći savjet.

Ptica mu tad reče: “Oh, nesretni čovječe, kako si se samo prevario! A znaš li zašto? U mom stomaku nalazi se velik i

težak skupocjeni dragi kamen. Nisi niti svjestan koliko si bogatstvo ispuštio iz ruku!”

*Vjeruj mi da dragulj taj veoma mnogo vrijedi,
novca bi imao na rasipanje, uopće da ne štetiš,
koliki dragulj to je ne možeš ni da sniješ,
ali tebi da do njega dođeš suđeno bilo nije*

Baščovan se tad silno rastuži, shvati da je iz ruku ispuštio pticu vrijedniju od bilo koje druge, pa poče gorko plakati i proklinjati samoga sebe što je bio toliko nepromišljen.

Kad ga ptičica vidje kako plače i nariče, stade se iz sveg glasa smijati. Kroz smijeh reče baščovanu: “Pa ti si već zaboravio savjet koji sam ti dala. Zbog onog što je prošlo ne vrijedi se žalostiti, rekla sam ti. Bilo i prošlo, od kajanja i žaljenja sad nema koristi.”

Baščovan nije prestajao plakati i jadicovati, a onda ptica nastavi: “Sad vidim da si zaista glup i naivan čovjek. Budalo, pa zar ti nisam rekla i to da ne treba vjerovati u nemoguću stvar! A ti si povjerovao u prvu nemoguću stvar koju si čuo. Kako si mogao i pomisliti da se u meni ovako sitnoj i malehnoj može nalaziti tako velik dragi kamen?! Izgleda da si ti čovjek bez trunke pameti!”

*Da pameti imaš, morao si odmah znati
da kamen od mene veći ne može u mene stati!*

Baščovan tad dođe sebi i shvati da je ispaao naivan i da uopće nije primio na znanje savjete koje mu je ptičica dala. On molećivo pogleda u ptičicu i doviknu joj: “O mudra i oštroumna ptico, priznajem da sam pogriješio! Molim te da mi sad kažeš i treći savjet!”

Ptičica se opet nasmija, pa mu odgovori: “Nisi poslušao prva dva savjeta, a sada očekuješ da ti kažem i treći. Očito da tebi ne koriste moji savjeti! Davati tebi mudre savjete isto je kao i sipati vodu u šupalj lonac.”

“O pametna ptico, molim te da mi oprostiš i da mi kažeš i treći savjet!”, zavapi baščovan.

Ptičica mu tad reče: “Već mi je žao što sam ti kazala i ona dva savjeta, pa mi ne pada na pamet da ti kažem i treći! Čemu savjetovati nekoga kome savjet na jedno uho uđe a na drugo izađe?! Ali zapamti da su mudri ljudi kazali: Lakše bi bilo ljudskom od oraha pokriti džamiju nego uliti znanje u glavu bez pameti!”

Mudri Lukman i vlasnik vrta

Mudri Lukman bio je jedan od najmudrijih i najpametnijih ljudi koji su ikada živjeli na svijetu. Iako on nije bio Božiji poslanik, bio je toliko mudar i pobožan čovjek da se čak i jedna sura u Kur'anu zove po njemu – sura *Lukman*. Neko vrijeme mudri Lukman radio je kao vrtlar kod jednog imućnog čovjeka. Održavao je vrt i brinuo se o voćkama, a vlasnik vrta brzo je uvidio da je Lukman veoma pošten i povjerljiv čovjek, pa ga je cijenio i pazio više nego ijednog drugog svoga slugu. Ostale sluge bili su zato ljubomorni na Lukmana i pekla ih je zavist zbog pažnje koju je bogataš ukazivao Lukmanu. Jednog dana vlasnik vrta naredi Lukmanu i još nekolicini svojih sluga da donesu njegovoj kući nekoliko košara voća, jer očekivao je da će mu navečer doći brojni gosti. Lukman i ostale sluge ponesoše voće vlasnikovoj kući, ali svi osim Lukmana jeli su usput voće iz košara. Jeli su jabuku po jabuku, naranču po naranču, šipak po šipak, dok ne pojedoh sve voće. Kad stigoh na gazdin dvor, u košarama više nije bilo ama baš ni jedne voćke. Vidjevši to, bogataš se veoma naljuti, a sluge u svojoj zlobi za sve okrivih Lukmana, iako on jedini nije niti okusio voće koje su nosili.

Vlasnik vrta tad upita Lukmana: “O Lukmane, zašto si pojeo moje voće? Zar nisam rekao da večeras očekujem

goste?! Uostalom, objasni mi kako si uopće mogao sam toliko pojesti!”

Lukman odgovori: “Ja nisam okusio niti jedne voćke. Bilo bi ružno učiniti nešto takvo, a ja nisam nepravedan čovjek.”

“Možeš li dokazati da govoriš istinu?” , upita bogataš, “svi tvrde da si ti pojeo moje voće, i kako mogu ne vjerovati im ako svi oni kažu da si kriv.”

Lukman nato reče: “Najbolje je da sam provjeriš ko laže, a ko govori istinu.”

“Ne shvatam šta želiš reći, Lukmane!”, reče bogataš, “kako mogu provjeriti ko je pojeo voće? Ko god da ga je pojeo, ono je sad u njegovom stomaku, a neću vam valjda svima rasporediti stomake da bih saznao ko je ustvari pojeo moje voće!”

Lukman se osmjehnu i reče: “Upravu si, voće jeste u stomaku onoga ko ga je pojeo, ali nije potrebno da nam rasporediš stomake kako bi saznao ko je krivac. Postoji mnogo jednostavniji način: daj nam svima da pijemo vruće vode, a onda naredi da pretčimo cijelo ovo polje pred tvojim dvorom. Tako ćeš brzo saznati ko je napunio stomak voćem.”

*“Iskušaj nas”, reče, “o čovječe dobri,
mlakom vodom sve nas redom ti napoji,
pa naredi onda da trčimo poljem,
ubrzo ćeš znati ko je jeo voće tvoje.”*

“Uredu”, reče vlasnik vrta, “iako ne shvatam kako ću tad saznati ko je pojeo voće?!”

“Samo ti učini kako sam ti rekao”, reče mudri Lukman, “a uskoro će ti biti sve jasno.”

I zaista, bogataš naredi da donesu vruće vode, dade svim slugama da se napiju, pa im onda naredi da trče poljem koliko ih noge nose.

Uskoro i Lukman i sve sluge počeše povraćati. Naime, smučilo im se jer su trčali nakon što su pili vruću vodu. Tako svako izbacila iz svog stomaka ono što je tog dana pojeo.

Vlasnik vrta tako shvati da su voće jele sve njegove sluge osim Lukmana. Onda se zahvali Lukmanu na mudrom savjetu i pohvali ga zbog njegovog poštenja, a u sebi reče:

*Poklonjena Lukmanu mudrost je na dar,
kako tek je mudar Bog, svijeta Gospodar!*

I imao je pravo! Jer, Bog je svom dobrom slugi Lukmanu darovao samo zrno od Svoje bezgranične mudrosti, pa su se Lukmanovoj mudrosti svi divili. Tako nam je dragi Bog ukazao da je Njegova mudrost bezgranična. A mi, želimo li i sami biti mudri, treba da slijedimo propise vjere, jer vjera je uputa koju je ljudima ponudio Onaj kod Koga je sva mudrost i znanje – dragi Bog.

Priča o čovjeku koji je drugovao s medvjedom

U davna vremena desila se priča koju ljudi i danas često pričaju. Naime, neki hrabar i snažan mladić šetao je šumom, kad odjednom začu iz grmlja očajno cviljenje. Priđe i vidje da se oko jednog medvjeda omotala ogromna zmija. Spremala se da ga ugrize, medvjed se branio, ali zmija ga bijaše čvrsto stegla oko vrata, tako da se medvjed već počeo daviti. Mladić pritrča, poteže svoj mač i odrubi zmijurini glavu.

*Kada medvjed vidje da je mrtva zmija ljuta,
mladiću se zahvali po hiljadu puta,
otada mu medvjed posta vjeran kao pas,
od momka se odvajao nije ni na čas.*

I zaista, medvjed je otad stalno bio uz mladića koji mu je spasio život. Kamo god da je ovaj momak išao i ma šta da je radio, medvjed je stalno bio uz njega. Moglo bi se reći da su njih dvojica bili najbolji prijatelji.

Jednom su mladić i njegov medvjed putovali nekamo, kad ih susrete neki čovjek i veoma se začudi što vidi skupa medvjeda i čovjeka. Zato upita mladića: “Kako to da je medvjed tvoj saputnik? Nikad prije nisam čuo, a kamoli video, da se medvjedi i ljudi družu!” Mladić mu ispriča kako

je tog medvjeda spasio od zmiје, kako su njih dvojica otad nerazdvojni i kako se druže kao najbolji prijatelji. Kad sasluša mladićevu priču, ovaj čovjek reče: “O momče, nemoj se naljutiti, ali mislim da bi za tebe najbolje bilo da se tog medvjeda oslobodiš kako god znaš. Vjerujem da ti je taj medvjed zahvalan i da te voli, ali on ipak nije pametno biće i vaše druženje će se, bojim se, loše završiti. Znaj da je čovjeku bolje i da se druži s vlastitim neprijateljem nego s budalom koja ga voli!”

Mladiću nije bilo drago to čuti, pa odgovori: “A šta ima loše u tome da se čovjek druži s medvjedom? Mislim da si ti zloban čovjek i zato hoćeš da pokvariš naše prijateljstvo!”

Uzalud mu je ovaj pokušavao objasniti: “Vjeruj mi da nije dobro družiti se s nekim slabe pameti, jer to će druženje naposljetku biti na tvoju štetu. Zaista ti želim samo dobro, a ja nisam zloban čovjek i nikome ne mislim ništa loše.” Kad vidje da ga mladić uopće ne sluša, čovjek ga pozdravi i ode svojim putem.

I tako su mladić i njegov odani medvjed još dugo živjeli u prijateljstvu. No, jednog dana mladić je otišao u šumu sjeći drva, a s njim je naravno bio i njegov medvjed. Radili su cijeli dan, a poslijepodne mladić odluči da se odmori, pa leže pod jedno stablo i slatko zaspao. Medvjed sjede kraj njega, pazeći na svog prijatelja. Tad doletje muha i sleti mladiću na lice. Medvjed je pokuša otjerati, ali muha je bila uporna i, koliko god da je medvjed tjerao, stalno se vraćala i spuštala na čelo mladića koji je spavao. Medvjed se tad razljuti i pomisli: “Zar da ova bijedna muha remeti san moga prijatelja! E sad ću je ja naučiti pameti!”

Onda tupavi medvjed skoči i dohvati jedan ogroman kamen, podiže ga iznad glave i baci ga na muhu koja je upravo

bila sletjela mladiću na nos. Naravno, kamenom tako razmrska mladiću glavu i na mjestu ga ubi.

*I zato se, eto, od davnina kaže:
Teško onom ko druga u budali nađe!
Kad te budala voli to je k'o da te medvjed voli,
od takve ljubavi naposljetku glava će da zaboli.*

Jasno nam je sada zašto ovu priču mudri ljudi od davnina pričaju svojoj djeci. Shvatili ste, sigurno, da je ovaj medvjed želio dobro svom prijatelju, ali u svojoj gluposti ga je ubio. Pripazimo, zato, da naši prijatelji budu pametni ljudi, jer druženje s onima koji ne koriste svoj um završit će, prije ili kasnije, loše po nas.

Priča o mišu i kamili

U davna vremena živio je jedan miš koji je bio veoma ohol i zaljubljen u sebe. Mislilo je da je najpametniji miš na svijetu i da može učiniti šta god poželi. Taj oholi miš šetao je jednog dana kroz polje, kad ugleda kamilu koja je bezbrižno pasla travu. Miš pomisli: “A zašto ja ne bih ukrao ovu kamilu?! Onda bih se tek imao čime pohvaliti pred drugim miševima!” I zaista, miš priđe kamili, svojim zubićima uhvati je za povodac i poče je vući.

A ova kamila iz naše priče bila je veoma vesela i dobrodušna. Kad shvati šta miš pokušava, nasmija se i pomisli: “E baš ću krenuti za njim, jer zanima me šta to ovaj miš ustvari namjerava!” I tako kamila krenu za mišem, praveći se da se ne može oduprijeti njegovoj snazi.

*Kamilu je zanimalo šta je u miševoj glavi,
a miš je oholo mislio kako je junak pravi.*

Da, miš nije shvatao da kamila za njim ide iz radoznalosti, već je mislio kako je on taj ko je vodi. Ponosan na sebe, razmišljao je: “E zaista sam pravi junak! Nikad prije nijedan miš na svijetu nije uspio ukrasti kamilu. Ne samo da sam pametniji nego sam i jači od svih drugih miševa!”

Miš i kamila išli su tako preko polja, dok ne naidoše na jedan potok. Miš stade na obali potoka, ne usuđujući se zagaziti u vodu. Taj potočić njemu je izgledao kao ogromna rijeka i pitao se kako da pređe na drugu stranu.

Vidjevši da je miš zastao, kamila se nasmija u sebi, pa upita: “Šta ti je, zašto si sad stao? Ti si moj vodič i nećemo valjda stati prije nego što dođemo do cilja?”

Miš postideno reče: “Ova voda je isuviše brza i duboka, i strah me zagaziti u nju.”

*Duboka i brza voda je pred nama,
dok je gledam srce mi od straha se slama.*

Kamila se tad od srca nasmija, pa reče: “Nije valjda da te plaši ovaj potočić?! Hrabar si i snažan toliko da si uspio ukrasti kamilu, a sad drhtiš pred malim potokom! Pusti da ja prva zakoračim u vodu, pa ćemo vidjeti koliko je ovaj potok dubok.”

Kamila uđe u vodu i stade nasred potoka. Voda joj je sezala do koljena. Onda iz vode doviknu mišu: “Pogledaj, potok je plitak, voda mi seže samo do koljena! Ne plaši se, slobodno pređi preko potoka!”

Miš je začuđeno pogleda i reče: “Znaš li uopće šta pričaš! Istina je da voda tebi seže do koljena, ali ti si kamila, a ja sam miš! Ako si ti do koljena u vodi, to znači da bih se ja u ovom potoku utopio!”

*Tebi je sitno ono pred čime umirem od straha,
tebi je nešto mrav, a meni je aždaha!
Mogu samo zamisliti kako je duboka
voda koja tebi seže čak do boka!*

Kamila se glasno nasmija, a miš je, svjestan da sam ne može preći preko potoka, stade moliti da ga prenese. Kamila

se smilova, reče mu da se popne na nju i prenese ga preko vode.

Kad predoše na drugu stranu, kamila posavjetova miša: “Dakle, ubuduće nemoj biti tako ohol i ne misli da ti niko nije ravan i da možeš učiniti sve što poželiš. Smatrao si da se s tobom niko ne može porediti, mislio si da si najjači i najpametniji, a sad si se uplašio pred plitkim potočićem.” Rekavši to, kamila ode i ostavi miša da postideñ razmišlja o tome kako je oholost osobina zbog koje se naposljetku uvijek strada ili doživi sramotu.

I među ljudima ima onih koji su nalik ovome mišu. Čovjek koga vodi oholost sebe smatra boljim od drugih ljudi, ne shvata svoje stvarne mogućnosti, a takvi jednoga dana sigurno požale zbog toga. Molimo Boga da nas sačuva od oholosti, razmišljajmo o svojim postupcima, a nađemo li u svom srcu zrno oholosti, spriječimo da se ono razvije u korov koji naposljetku, ne dao Bog, može zatrovati srce.

Magarac, lisica i lav

U jednoj velikoj šumi živio je snažan i neustrašiv lav. Jednog dana u šumu odnekud dođe jedan slon i uskoro između slona i lava započne ogorčena i krvava bitka. Naposljetku slon pobijedi, a lav se, sav krvav i izmučen, povuče na kraj šume. Živio je ondje sam, i samo što nije umro od gladi. Jer, onako izranjavan i iscrpljen nije mogao ići u lov, a nije bilo nikoga ko bi mu pomogao. I tako je svakog dana bivao sve slabiji, nešto od gladi a nešto od rana koje nikako da zacijele.

Pokraj njegove jazbine jednom naiđe lisica s kojom se lav odavno poznavao. Začudi se kad vidje lava u takvom stanju, upita ga šta mu se desilo, i on joj sve ispriča. Lav joj na kraju reče: “Stara prijateljice, sad mi je zaista potrebna tvoja pomoć. Slab sam i onemoćao, pa ne mogu loviti. Zato te molim da nađeš negdje jednog magarca i dovedeš ga ovamo da se nahranim.”

*Naideš li negdje na magarca kakva,
dovedi ga, poznata je tebi svaka varka;
kad magarca pojedem, vratit će mi se snaga,
pa ću moći sam loviti, drugarice draga!*

Lisica obeća da će mu pomoći i dodade: “Pa kad da prijateljli pomažu jedan drugome ako ne u ovakvoj nevolji. Ništa ne brini, naći ću magarca i namamit ću ga već nekako da dođe

ovamo. Valjda sam ja poznata po svom lukavstvu, pa ću smisliti već nešto.”

U obližnjem selu bio je jedan magarac, lisica je to znala, pa se odmah zaputi u selo. Na livadi na samom kraju sela zateče magarca kako pase, priđe mu, pozdravi ga i reče: “Ne znam zašto paseš na toj suhoj livadi na kojoj jedva da i ima trave!”

“A šta da radim?”, reče magarac, “uostalom, meni je i ovo posve dovoljno i sasvim sam zadovoljan. Jeste da naporno radim i da mi je život težak, ali ja sam ipak zadovoljan i zahvalan sam Bogu. Znam da ima i onih kojima je gore nego meni i koji još teže žive.”

“Zadovoljan si?!” , začuđeno ga upita lisica, “pa zar sam nisi rekao da naporno radiš i da ti je život težak?”

“Tako je, ali šta mogu; tako je kako je, nemam drugog izbora”, odgovori magarac.

Lisica nato reče: “Ne znam uopće zašto si toliko vezan za ovu suhu i siromašnu livadu?! Ovdje se nikad nećeš najesti kako treba. Osim toga, zašto ti, tako velik i snažan, moraš služiti čovjeka i biti njegov rob?! Zar da provedeš život pateći se u ovoj pustinji!”

“Takva je moja sudbina”, mirno odgovori magarac, “svako mora prihvatiti svoju sudbinu i svakome je njegova sudbina takva kakva jeste. A moja sudbina je da naporno radim, nosim težak teret i hranim se suhom travom.”

“Ali kako možeš tako govoriti?!”, iščuđavala se lisica, “kakva sudbina, kakve gluposti! Kad god poželiš, možeš krenuti sa mnom u zelenu šumu, a ondje ćeš živjeti lagodno i ni u čemu nećeš oskudijevati. Ali ti izgleda više voliš da u ovoj pustinji naposljetku umreš od gladi!”

Magarac joj nato reče: “Ne brini, neću umrijeti od gladi. Naviknut sam na ovakav život, a meni mnogo i ne treba.

Nema li ničeg drugog, ja se mogu hraniti i trnjem. A znaš kako kažu: Niko nije umro od bogatstva, a niko se nije niti obogatio škrtareći.”

“Ne, ne, griješiš”, reče lisica, “ako se potrudiš da stekneš bolji život, sigurno ćeš ga i steći. Zar je sreća provesti život u ovoj pustinji, mukotrpno raditi i hraniti se trnjem? Pomozi sam sebi, pa će ti i Bog pomoći. Bit će ti onako kako sam želiš da ti bude. Potruđi se i imat ćeš ono što želiš.”

I tako su se lisica i magarac dugo nadmudrivali, ali ni jedno ni drugo nisu htjeli odustati od svog mišljenja. Lisica je upotrijebila sve svoje lukavstvo, sve svoje varke, ali se uvjerila da magarac nije nimalo naivan i da ga nije lahko prevariti.

Ipak, lisica nije htjela odustati. Odluči da pokuša sa svojim posljednjim lukavstvom, pa reče magarcu: “Prijatelju dragi, posljednji put ti kažem da griješiš. Nastaviš li tako, iz dana u dan će ti biti sve gore i sve ćeš teže živjeti.”

*Budala je ko živi u mjestu siromaškom,
umjesto da sreću traži u svijetu širokom!*

A onda lisica poče hvaliti šumu, opisivati sve njene ljepote i pričati o bujnim pašnjacima koje se može naći samo u šumi. Magarac je ostao pri svome, ali mu se u srcu javi želja da vidi tako divno mjesto. Poželio se sam uvjeriti da je u šumi zaista onako lijepo kako je to lisica govorila.

Kad lisica shvati da je zainteresovala magarca i da je on počeo razmišljati o njenoj priči, to joj dade novu snagu da nastavi. Govorila je: “Prijatelju dragi, ja te ne želim nagovarati da dođeš u šumu. Ali bilo mi te žao kad sam te vidjela tako mršavog i izmučenog, pa sam se začudila šta radiš ovdje. A meni je svejedno, došao ti u šumu ili ne. Ipak, poslušaj moj prijedlog: kreni sa mnom u šumu i uvjeri se sam da je

tamo baš onako kako sam ti kazala. Ako ti se sviđa, ostanu tamo do kraja života, živi u izobilju i sreći. Spasi se zauvijek ljudi koji te muče i terete. A ako ti se u šumi ne bude sviđalo, vrati se ovamo. Ta, ova suha i jadna livada neće ti nikamo po-
bjeci. Uvijek se možeš vratiti ovamo i nastaviti živjeti svojim
paćeničkim životom.”

Magarac reče sam sebi: “Čini se da pametno govori. Otići i vidjeti o čemu se radi ništa me ne košta. Najbolje da pođem i sam se uvjerim kako je tamo, a ovdje se uvijek mogu lahko vratiti.”

Naposlijetku, magarac reče lisici: “Uredu, poći ću s tobom, želim da mi pokažeš šumu.”

Lisica se obradova, pa kaza: “Svaka ti čast, znala sam da si pametan i da ćeš me poslušati! Sam znaš ocijeniti šta je dobro a šta loše za tebe. Baš si ti jedan pravi magarac, pametan i mudar magarac, naravno!”

Tako, eto, magarac pođe s lisicom u šumu. Lav ih opazi izdaleka, ali bio je toliko gladan da nije imao strpljenja sačekati da priđu bliže, već, onako iznemogao i izranjavan, izađe iz svog brloga i glasno riknu.

*Među njima još bijaše poveliko rastojanje,
al' lava je nestrpljivog izmorilo gladovanje,
iz jazbine izađe, riknu iz sveg glasa,
a magarac bježat stade da pronade sebi spasa*

Kad magarac opazi lava, stade bježati što je brže mogao i nije se zaustavljao sve do svoje livade. Koliko god suha i škrta da je bila, ondje je bio siguran od lava i lisice.

Lisica se oneraspoloži kad vidje šta je lav uradio, pa ga počeo koriti: “O kralju naš, gadno si pogriješio! Zar nisi mogao još samo malo sačekati, samo što nisam dovela tog magarca pred

tvoj brlog. Onako mršavog i jadnog mogao si ga oboriti jednim udarcem. Ali ti si upropastio sav moj trud. Sad se moram vratiti i pokušati magarca ponovo nagovoriti da dođe ovamo. No, sumnjam da ću ga ovoga puta moći prevariti.”

“Pokušaj još jednom, molim te. Uzdám se u tebe i znam da si sposobna opet ga prevariti”, molio je lav lisicu.

“Dobro”, reče lisica, “idem, i pokušat ću ga opet dovesti. Nadám se da ću nekako uspjéti. Morám ga uvjériti da mu se samo učinilo, da nije vidio nikakvog lava i da je bez razloga pobjegao glavom bez obzira.”

*Sačekati moram da ga prođe strava,
objasniti da uopće ni vidio nije lava,
a ti strpljiv budi, ovaj put ne žuri,
zar ne vidiš da ti sam u ruke juri!*

“Ne brini, neću ponoviti istu grešku”, reče lav, “samo ga ti dovedi ovamo, a ja ću biti strpljiv, obećavam.”

Lisica onda opet izađe iz šume, krenu prema selu i nađe magarca na istoj onoj livadi. Priđe mu i reče: “Prijetelju dragi, pa šta se desilo?! Zašto si odjednom pobjegao kao da si vidio nešto užasno?! Ne shvatám šta te toliko preplašilo pa si pobjegao nazad ovamo?!”

Magarac s nepovjerenjem pogleda lisicu, pa joj reče: “Odlazi od mene, ti koja imaš stotinu lica! S tobom nikad ne možeš znati kad lažeš, a kad govoriš istinu. Ko zna šta mi sad spremaš!”

“Zaboga, šta je tebi, o čemu to pričaš?!” pravila se lisica nevještom, “samo sam htjela znati šta te toliko uplašilo i zašto si onako bezobzirno pobjegao iz šume?”

“Šta sam vidio?!” , ljutito kaza magarac, “kao da i sama ne znaš šta sam ugledao i šta me toliko uplašilo! Vidio sam

strašnog lava, i sva sreća da sam ga na vrijeme opazio i uspio pobjeći. Inače bih sada već bio mrtav. A ti si sigurno došla da me opet pokušaš nagovoriti da pođem s tobom. Želiš me odvesti lavu, znam to! Ali ovaj put ti je trud uzaludan. Neću opet nasjesti na tvoje laži, zato odmah odlazi i ne pokušavaj me nagovoriti da pođem s tobom!”

“Eh, čuj ga šta govori, a samo sam ga pitala čega se uplašio!” , nije odustajala lisica, “pa ti kao da zaista nemaš pameti! Umislio si da si vidio lava. Ili ti se možda samo učinilo. Ta valjda ja znam da u našoj šumi nema nikakvih lavova. No, dobro, svako se može prevariti. Ali ti si barem pametan, pa kako možeš misliti da si zaista vidio lava? Ti i ja smo prijatelji, i zar misliš da bih te mogla tek tako odvesti nekakvom lavu! A u našoj šumi i nema lavova. Uostalom, kako to da si ga ti vidio, a ja nisam?”

I tako, malo-pomalo, lisica je uspjela uvjeriti magarca da mu se samo učinilo i da uopće nije vidio lava. Onda mu je ponovo pričala o ljepotama šume, o bujnim pašnjacima i lagodnom životu u šumi, sve dok joj magarac ne povjerova, pa pristade opet krenuti s njom.

*Magarac glupi povjerova opet u laži njene;
uvijek je tako: budala i u smrt brzo krene.*

Magarac zaboravi na svoj prijašnji razgovor s lisicom, zaboravi šta mu je prvi put obećavala i kako ga je prevarila, i tako dokaza da je glup i nepromišljen.

Lisica, dakle, opet odvede magarca u šumu, gdje ih je čekao gladni lav. Lav je ovaj put bio strpljiv, sačekao je da lisica dovede magarca pred samu njegovu jazbinu, a onda skoči i u trenu ga ubi. Odmah ga rastrga i poče jesti njegovo meso, ali ubrzo osjeti žeđ, pa ode na obližnje vrelo napiti se vode.

Lisica to iskoristi, pa ne čekajući da joj lav ponudi ostatke magarca, počne sama jesti, birajući najukusnije dijelove. Tako odmah pojede srce i džigericu. Kad se lav vrati, nastavi jesti, ali vidje da magarcu nedostaju srce i džigerica. “A gdje su srce i džigerica?”, upita lav lisicu, “nije moguće da ih nije ni bilo.”

“Eh, pa ne čudi me ako magarcu nedostaju srce i džigerica, jer da je bio posve normalan, on ne bi po drugi put došao ovamo”, mudro i mirno odgovori lisica.

Starac i liječnik

Bio jednom neki starac koji se stalno žalio da je bolestan. Leđa su mu se već bila povila od starosti i jadikovao je kako ga sve boli. Što je bilo najgore, starac je svakim danom postajao sve veće čangrizalo, uvijek ljut, natmuren i spreman na svađu.

Jednog dana čuo je da je u grad došao neki vješt i učen liječnik, pa smjesta krenu da potraži sebi lijeka, uze u ruke svoj štap, na glavu stavi kapu, i otiđe liječniku.

Liječnik bijaše mlad i učtiv čovjek. Prijazno i s mnogo poštovanja primi starca, posjede ga u stolicu i upita šta ga muči. Starac poče nabrajati: “Bole me leđa, slabi mi vid, noge mi klecaju...”

Pošto obavi pregled, liječnik reče starcu: “Dragi oče, ti ustvari uopće nisi bolestan. A sve to što si nabrojao uzrokovano je jednom bolešću kojoj nema lijeka.”

Starac zabrinuto upita: “A koja je to bolest?”

Liječnik se nasmija, pa kaza: “Poštovani oče, vjeruj mi da si ti posve zdrav. Tvoja jedina bolest jeste starost, a njoj nema lijeka.”

Starac se nato naljuti i povika na liječnika: “Zaboga, izruguješ li se ti to sa mnom?! Izgleda da ti nisi nikakav liječnik nego obična varalica! Možda mi se leđa jesu povila od starosti, ali kakve veze sa mojim godinama ima glavobolja i bol u nogama! To sigurno nije od starosti!”

Liječnik se ponovo nasmija i mirno odgovori: “Nabroj mi šta te sve boli!” “Bole me leđa!”, reče starac. “To je od starosti”, odgovori liječnik. “Stomak mi slabo vari ono što pojedem”, nastavi starac.

“I to je posljedica tvojih godina”, opet kaza liječnik. “Teško dišem”, nastavi starac. “Starost je razlog tome”, objasni mu liječnik.

I tako je starac nabrajao i nabrajao, a liječnik mu je uvijek odgovarao isto – starost je uzrok tvojih problema!

Naposljetku se starac ozbiljno rasrdi, pa povika na liječnika: “Ti si nikakav liječnik, mladiću! Za tebe je starost uzrok svih mojih bolesti!”

*Svaka boljka tebi ista, više ili manje;
zar se na to svodi cijelo tvoje znanje?!
Neznalice, zar je na to spala tvoja medicina,
najgori si liječnik među liječnicima!*

I tako je starac vrijeđao liječnika, ljutit što mu ovaj ne nudi nikakav lijek, a liječnik se nato samo smijao.

Naposljetku liječnik objasni starcu: “O dobri čovječe, svako ko se rodi jednom će i da ostari, i u tome nema ništa loše. Međutim, ima ljudi čije tijelo stari, ali im duh ostaje vječno mlad. Budeš li takav, starost ti neće smetati i bit će ti svejedno što je tvoja kosa sijeda, stas poguren, a noge klecave. Dakle, želiš li da ti bude bolje, potraži lijeka svojoj duši, a onda ćeš zaboraviti da te tijelo uopće boli!”

*Starče, iza tebe već je mnogo ljeta,
to je tvoja bolest, i to tebi smeta;
mrziš sve one od sebe mlade,
i zato ti je uvijek do svade.*

I liječnik je zaista imao pravo. Starost nije nikakvo zlo; stari ljudi dostojni su svakog poštovanja, puni su životne mudrosti i iskustva, i niko nema razloga da žali što je njegova mladost prošla. I što je najvažnije, ukoliko je čovjek vedrog duha, njegova mladost nikad i ne prolazi, jer srce mu ne može ostarjeti. Čovjek je mlad sve dok je bodrog duha i krepkog i vedrog srca.

Priča o gradskom trgovcu i seljaku

U davna vremena živio je u jednom gradu neki pobožan i čestit dućandžija. Bio je ljubazan sa svima, spreman uvijek pomoći drugima, i svi ljudi u gradu su ga voljeli i poštovali.

Jednog dana u njegov dućan uđe neki seljak. Dućandžija se upusti u razgovor s njim i sazna da seljak svake godine krajem jeseni dolazi u grad, radi u gradu cijelu zimu, a u proljeće se vraća u svoje selo. Seljak je zimi radio u gradu kao nosač, unajmljivao je sobicu u nekom prenoćištu, što je skupo plaćao, tako da je jedva mogao uštedjeti nešto novca za svoju porodicu na selu.

Dućandžiji je bilo žao seljaka, pa, pošto sasluša njegovu priču, reče: “Prijatelju, znam da ti nije lahko i da zimi teško zaradiš dovoljno novca da prehraniš svoje na selu. Skupo plaćaš tu sobicu u prenoćištu i jedva da ti nešto novca preostane. Iznad mog dućana ima jedna prazna soba, pa možeš zimi besplatno živjeti u njoj.”

Siromašni seljak se obradova ovoj ponudi i zahvali trgovcu. Otad bi cijelu zimu provodio u sobi iznad trgovčevog dućana, trgovcu za to nije plaćao ništa i mogao je svojim na selo slati onaj novac koji je prije trošio na smještaj u prenoćištu.

Naravno, bio je iskreno zahvalan plemenitom dućandžiji. Jednog dana mu reče: “Plemeniti čovječe, moj dobročinitelju

i iskreni prijatelju, želio bih da ti nekako uzvratim na tvojoj dobroti. Zato te molim da dođeš kod mene na selo, ostanješ ondje neko vrijeme i odmoriš se od svojih poslova. Kreni na proljeće sa mnom na selo, vidjet ćeš da će ti se ondje dopasti, a sve moje obradovat ćeš svojim dolaskom. Pruži mi priliku da ti se bar malo odužim i pokažem ti svoju zahvalnost.”

*Povedi sa sobom i djecu i ženu,
prijat će im, sigurno, proljeće na selu,
ili dođi u ljeto, kad urod sakupljamo,
tad možemo da vas voćem čašćavamo;
proljeće i ljeto provedi na selu,
dođi i dovedi porodicu cijelu.*

Tako je seljak molio svog dobročinitelja da bude njegov gost, ali dućandžija je uvijek nalazio neki izgovor. “Ako Bog da, jednom ću svakako doći, ali sad sam zauzet svojim poslovima i zaista nemam vremena”, pravdao bi se trgovac.

I tako su prolazile godine, a dućandžija nikako da ostvari želju svog prijatelja i bude njegov gost. Seljak mu jednom tužno reče: “Eto, prošlo je još jedno ljeto, a ti nisi došao kod nas. Molim te da napokon budeš naš gost i time obraduješ mene i moju porodicu.”

Međutim, ni te godine, a ni nekoliko narednih, dućandžija ne dođe na selo. Nekad bi mu izgovor bio da je zauzet silnim poslom, nekad se pravdao time da mu je žena bolesna, naredne godine opravdao bi se nečim trećim, ali uglavnom ni jedne godine nije bio seljakov gost.

Nakon jedne duge i naročito hladne zime, kad je seljak u gradu ostao čitavih šest mjeseci i sve to vrijeme besplatno boravio u dućandžijinoj kući, seljak kaza trgovcu: “Napokon je stiglo proljeće i ja se vraćam u svoje selo. Molim te da mi

obećaš da ćeš ove godine sigurno doći kod nas.” “Bude li Božija volja, doći ću”, reče trgovac.

“Budeš li ti htio doći, i Bog će pomoći da se to desi”, nije odustajao seljak, “zato mi obećaj da ćeš ljetos biti naš gost.”

Trgovcu bi žao seljaka, a ionako više nije mogao smisliti nikakav novi izgovor, pa, šta će, kud će, naposljetku obeća da će te godine sigurno obradovati seljaka svojom posjetom.

Ali, prođe proljeće, prođe i ljetop, a dućandžija ne održa svoje obećanje. Stiže jesen, dođe i zima, ali seljak ne svrati kod trgovca. Dućandžija se iskreno zabrinu, pa jednom za večerom reče tužno svojoj ženi i djeci: “Ne znam zašto moj prijatelj sa sela ove godine nije došao. Nadam se da je dobro i da mu se nije desilo ništa loše.”

Njegova žena nato kaza: “Sigurno je čovjek ljut jer nisi održao svoje obećanje. Možda je i došao u grad, ali nije htio navratiti kod nas.”

“Ne, ne vjerujem da je tako”, reče joj dućandžija, “da je došao u grad, sigurno bi navratio kod nas. On je častan čovjek, znam da nikad ne bi zaboravio svoga prijatelja.”

Prolazila je godina za godinom, a seljak se nije pojavljivao u gradu. Trgovac nije imao nikakvih vijesti o njemu.

Jednog proljeća trgovčeva djeca rekoše ocu: “Proljeće je i bilo bi lijepo otići negdje van grada. Nikad nas nikamo ne vodiš, a mi smo već umorni od toga da smo stalno u gradu.”

A njegova žena dodade: “Djeca imaju pravo! Proljeće je i svi nekamo putuju. Uostalom, za čovjeka nije dobro biti stalno na jednom mjestu. I voda u bari stoji, pa je zato smrdljiva i bljutava. Najbolje je da odemo na selo posjetiti tvog prijatelja. Ta, godinama je molio da nekad dođemo kod njih, a ti mu nikad nisi ostvario želju.”

Trgovac se naposljetku složi s njima, pa reče: “Imate pravo; spremite se. Otići ćemo na selo u posjetu mom prijatelju.”

*Spremati se odmah počeli su svi,
na kočiju svoje stvari stavili,
te večeri u kući je bilo veselo,
drago im je bilo što idu na selo;
znali su da onaj dobri seljak prosti
jedva čeka da mu oni budu gosti.*

Do sela je valjalo dugo putovati. Nakon nekoliko dana napornog putovanja, trgovac i njegova porodica stigoše u selo, sretni što će se napokon moći odmoriti.

Nađoše kuću njihovog prijatelja, pokucaše na vrata, ali koliko god su čekali, niko im nije otvorao. Ustvari, još izdaleka su opazili seljaka kako sjedi ispred kuće sa svojom ženom i djecom, no čim su ovi vidjeli ko stiže, utrčali su u kuću, a onda su žurno pozatvarali sve prozore i zaključali vrata. Trgovcu nije bilo jasno šta se dešava, i reče: “Nismo se vidjeli već nekoliko godina i moj prijatelj me sigurno nije prepoznao.”

Njegova žena nato kaza: “Ako nas nisu prepoznali, zašto su se onda zaključali u kući? Mogli su izaći pred nas i pitati nas ko smo. Ne, on je ovo namjerno učinio. A ti si ga toliko hvalio, uvijek si govorio sve najljepše o njemu.”

Trgovac je sa svojom porodicom stajao čitav dan pred vratima seljakove kuće, no niko se nije pomaljao napolje. Kad poče padati večer, trgovac se već zabrinu: “Ne shvatam zašto nam ne otvore! Nećemo valjda noć provesti ovdje!?”

Ali, noć je uskoro pala, a niko iz seljakove kuće ne izađe van. Trgovac i njegovi su cijelu noć proveli u dvorištu. Ni ujutro se niko ne pojavi, ali trgovac ipak odluči da na selu ostanu

nekoliko dana. Bilo je proljeće, noći su bile vedre i prilično tople, tako da se ipak moglo nekako noćivati napolju.

Pet dana i četiri noći trgovac i njegova porodica proveli su na selu, noćivajući pred seljakovom kućom, i za sve to vrijeme niko iz kuće nije niti pomolio nos napolje. Tek pete večeri seljak napokon izađe iz kuće. Vidjevši ga, trgovac se obradova i odmah priđe svom starom prijatelju. Ali, ovaj se pravio da ga uopće ne poznaje. Trgovac se predstavi, a seljak mu reče: “Uopće ne znam ko si ti i šta tražiš ovdje.” Uzalud se trgovac trudio objasniti seljaku da je on njegov stari prijatelj iz grada, uzalud ga je podsjećao na njihovo druženje – seljak se pravio da trgovca vidi prvi put u životu.

Naredne večeri na nebu se nagomilaše oblaci, poče sijevati i grmjeti, i odjednom puhnu oštar vjetar. Spremala se oluja. I zaista, poče snažan pljusak, tako da su trgovac i njegovi uskoro bili mokri do gole kože. Trgovac se sad konačno naljuti, stade pod prozor seljakove kuće i poče dozivati seljaka po imenu.

Seljak izađe na vrata i ravnodušno upita: “Čovječe, zašto vičeš? I šta uopće hoćeš od mene? Već sam ti rekao da te ne poznajem i ne želim imati posla s tobom! Povedi svoju ženu i djecu i odlazite odavde!”

Trgovac nije mogao vjerovati da mu se ovo dešava. Još jedanput pokuša objasniti seljaku da je on onaj dućandžija iz grada koji ga je primio u svoju kuću, pomagao ga novcem i slao darove njegovima, a sad je došao na selo zato što ga je seljak toliko puta preklinjao da mu bude gost. Seljak se svejedno pravio da nema pojma o čemu ovaj priča, pa trgovac naposljetku zavapi: “Uredu, ne znaš ko sam, i to više nije niti važno. Ali, tako ti dragog Boga, primi nas pod svoj krov. Bojim se da će mi se djeca porazbolijevati. Platit ću ti koliko zatražiš, a ujutro ćemo se, čim kiša prestane, vratiti u naš grad.”

Seljak ih je neko vrijeme šutke gledao, i trgovac već pomisli da se napokon pokajao zbog svog ponašanja i da će se sad baciti pred njegove noge i početi se izvinjavati. Ali, nije bilo tako. Seljak reče: “Uredu! Iza kuće ima jedna kolibica koja mi služi kao ostava. Možete se tamo skloniti od kiše. Ali, moraš znati da u okolini ima mnogo vukova. Noću se često spuštaju u selo i napadaju našu stoku. Dat ću ti luk i strijelu, a ti mi obećaj da ćeš cijele noći biti budan i paziti da vukovi ne uđu u moje dvorište.”

Onda seljak uđe u kuću i uskoro se vrati noseći luk i strijele. Pruži to trgovcu i reče:

*Idite u kolibu ako ćeš biti na straži,
a ako nećeš – sklonište drugo potraži!*

Trgovac prihvati seljakov prijedlog, a drugog izbora i nije imao. Bilo je jasno da će kiša padati cijelu noć, a on nije mogao sa svojom porodicom ostati napolju. Uze luk i tobolac sa strijelama, pa povede ženu i djecu u kolibu iza kuće.

Djeca su bila umorna i ispaćena, pa zaspashe čim uđoše u kolibu. Trgovac i njegova žena su, međutim, ostali budni plašeći se da vukovi ne izađu iz šume i navale na kolibu. Žena je prigovarala trgovcu: “Nismo trebali dolaziti ovamo! Ne znam kako si mogao vjerovati ovom bezdušnom lažljivcu!” Trgovac joj odgovori: “Ti i djeca ste htjeli da dođemo ovamo i pošao sam samo zbog vas! Što se mene tiče, mogao sam još sto godina primati ovog seljaka da živi kod nas, a nikad mi ne bi palo na pamet da idem na selo kod njega!”

Uskoro i trgovčeva žena zaspala, a on ostade stražariti, iako je i sam bio veoma umoran. Tek sad kad više nije imao s kim razgovarati osjeti da je jako pospan. Tako umornom i snenom učini mu se da u dvorištu ugleda vuka, pa ispali strijelu u tom

pravcu i vidje kako se pogodena životinja svali na zemlju grozno urliknuvši.

Tad iz kuće istrča seljak, sav usplahiren, i poče vikati na trgovca: “O pokvarenjače, zar tako zahvaljuješ što sam vas sklonio od kiše?! Ustrijelio si mog magarca!”

“O čemu pričaš?!” , zbuni se trgovac, “nisam ni vidio tvog magarca! Ali sam zato ustrijelio jednog ogromnog vuka!”

“Ne, to nije bio vuk nego moj magarac!”, jadikovao je seljak, “probudilo me njegovo revanje, siguran sam da si ga pogodio strijelom!”

Trgovac se još više unezgodi i reče: “Noć je mračna, priđi bliže i pogledaj ko leži na zemlji; mislim da sam ipak pogodio vuka.”

Ali, seljak poče vikati na trgovca: “O čemu pričaš, nesretniče! Kakva tama i kakvi vukovi! I šta bi uopće vukovi tražili ovdje! Htio si mi napakostiti i ustrijelio si mog magarca! Ta, prepoznajem njegovo revanje!”

Trgovac se zacrvni od bijesa i pomisli: “Ovaj seljak je zaista nečovjek! Sad se pita o kakvim vukovima govorim, a sam mi je rekao da moram stražariti jer je u okolini mnogo vukova. Kaže da u snu prepoznaje revanje magarca, a mene danima nije prepoznavao.” Obuze ga silna srdžba, zgrabi seljaka za prsa i povika: “O pokvarena ništarijo, kako u snu prepoznaješ revanje svog magarca, a ne prepoznaješ mene koji sam ti toliko dobra učinio?!”

Seljak postićeno obori glavu i ne reče više ni riječi. Šta je, uostalom, i mogao reći? Bilo je sasvim jasno da se cijelo vrijeme pravio da ne prepoznaje trgovca. Već je svitalo i seljak se postićen vrati u svoju kuću, a trgovac je s gađenjem gledao za njim.

Trgovac odmah natovari svoje stvari na kola, ukrca ženu i djecu i krenu natrag u grad. Seljak je pokunjeno stajao na

pragu svoje kuće i gledao ih kako odlaze. Znao je da je pretjerao i da je bez razloga postupio nečovječno i surovo prema čovjeku koji mu je bio prijatelj. A znao je i da zimi nikad više neće moći boraviti u kući dobrog trgovca.

Trgovac je bio zadovoljan što se poslije toliko nedaća sve ipak dobro završilo. Čim dođe kući, klanja dva rekata namaza i zahvali se dragom Bogu: “O Stvoritelju, hvala Ti što si učinio da ja i moja djeca nismo zli ljudi. Hvala Ti što nisi učinio da budemo poput onih koji žele da im drugi čine dobro, a sami su grubo i zli prema drugim ljudima.”

Na kraju, trebamo znati da je šejh Mevlana kroz ovu priču ponudio mnoge pouke i poruke. Neke od njih i sami lahko možemo otkriti i shvatiti, a za neke je potrebno mnogo znanja i iskustva. Ali sigurno je, međutim, da nam nipošto nije htio poručiti kako su ljudi na selu zli, a ljudi u gradu dobri. Uostalom, svi vi koji ste imali priliku da odete na selo sigurno ste i sami vidjeli da su seljaci dobri, poštenu i radini ljudi koji svojim radom i trudom proizvode hranu za sve nas. A svaki musliman mora znati da uopće nije važno da li je neko sa sela ili iz grada, da li je bijel ili crn, da li je iz ove ili iz one zemlje – ono što je važno jeste da je čovjek bogobožan, pošten i lijepe naravi. Samo neznalice o ljudima prosuđuju po drugačijim mjerilima, a mi molimo dragoga Boga da nas uputi i pomogne nam da ne budemo neznalice.

Priča o djeci i grubom učitelju

U jednom gradu nekad davno bijaše škola u kojoj je dje-
cu podučavao neki strog učitelj, nabusit čovjek ružne
naravi. Njegovi đaci uopće ga nisu voljeli, a i kako bi kad je
on stalno galamio na njih. Često je znao i povući za uši ili
čak i istući nekog đaka zbog prave sitnice. Jadna djeca bi se i
u snu prepala ako bi usnila da su u školi na času kod grubog
učitelja.

Što je još gore, taj učitelj nije svoje đake tukao samo u
školi. Djeca od njega nisu imala mira ni van škole. Recimo,
nekad bi se igrali na ulici, učitelj bi naišao i vidio ih, i već sutra
bi u školi galamio na njih i vukao ih za uši zato što su se igrali
umjesto da uče. Jasno vam je, naravno, da takvog učitelja niko
ne bi mogao voljeti. Prava je žalost da se takvim ljudima do-
pušta da budu učitelji djeci.

Djeca su se svog učitelja toliko plašila i toliko im je bilo
teško ići na njegove časove da su molili Boga da se učitelj raz-
boli i da barem nekoliko dana ne dolazi u školu. Na njihovu
žalost, učitelj je bio zdrav kao dren, redovno je dolazio u školu
i, nažalost, redovno je bio grub prema đacima. Moramo reći
i to da su svi njegovi đaci bili dobra djeca, a to što su molili
Boga da se učitelj razboli, iako su dobro znali da je veliki grijeh

željeti bilo kakvo zlo drugome, dovoljno govori koliko je njihov učitelj bio loš čovjek.

Jednom se poslije škole čitav razred iskupi pred džamijom i stadoše smišljati kako da riješe svoju nevolju s učiteljem. Nešto su morali smisliti, jer voljeli su svoju školu i svoj razred, a ovaj učitelj je mogao učiniti da zamrže školu, što bi tek bila prava nesreća.

Jedan oštrouman i bistar dječak odjednom reče: “Sjetio sam se! Mislim da znam kako ćemo riješiti svoje nedaće sa učiteljem!” Sva djeca se okupiše oko njega, a ovaj dječak im objasni: “Kad učitelj sutra uđe u razred, svi ćemo ga zbunjeno gledati, a ja ću ga upitati šta mu je i zašto je blijed.” Onda reče jednom od svojih drugova iz razreda: “Ti ćeš se praviti da si zakasnio na čas, a kad uđeš u razred pogledaj učitelja i kao s čuđenjem ga upitaj: ‘Učitelju, nadam se da niste bolesni, nekako ste blijedi danas!’ On će se sigurno zabrinuti, a vi ostali tad počnite potvrđivati kako se i vama čini da je učitelj bolestan. Vidjet ćete da će se zbuniti i pomislit će da zaista loše izgleda.”

*Nek' mu u glavi sumnja se rodi,
i pametan poludi kad ga sumnja vodi,
budemo li da blijed je tvrdili svi,
u grudi će njegove strah da useli;
trideset ljudi kad isto kažu,
zar da pomisliš kako ti lažu?!*

Ova ideja se svima dopade i odlučiše da je provedu u djelo. Djeca pohvališe svog oštroumnog prijatelja, a on ih zamoli da obećaju kako nikome neće ispričati šta su se dogovorili i da će svoj plan čuvati kao najveću tajnu. Svi obećaše da svoju namjeru neće nikome odati.

Sutradan se djeca okupiše prije škole i još jednom potvrdiše da će učiniti kako su se jučer dogovorili. Na času onaj oštromni dječak reče učitelju: "Jutros ste nekako blijedi, kao da ste bolesni." Učitelj se malo zbuni, jer on se osjećao sasvim dobro, pa mu bi čudno šta ovaj dječak govori. Uto u razred uđe još jedan učenik i odmah s vrata reče: "Učitelju, vi kao da ste bolesni, baš ste ublijedili!" Tad se počеше javljati i ostali đaci. Svi su govorili učitelju da loše izgleda i da je vjerovatno bolestan. Učitelj je sad već bio siguran da je bolestan. Uostalom, ako cijeli razred tvrdi da izgleda loše, trebalo bi da je zaista tako.

Onda učitelj reče djeci da tog dana neće biti nastave i pođe svojoj kući da se odmori. No, djeca su ga cijelim putem do kuće pratila, a kad ih učitelj upita zašto to čine, rekoše: "Znate, zaista izgledate bolesno, i bilo bi ružno da vas pustimo da sami idete kući. Ne daj Bože, moglo bi vam u putu pozliti." Učitelj sad više nije ni najmanje sumnjao da je bolestan. Vraćajući se kući, razmišljao je: "Moja se žena uopće ne brine za mene. Kako me mogla jutros pustiti da ovako blijed odem na posao! Ona nije niti obratila pažnju na mene, potpuno joj je svejedno da li sam zdrav ili bolestan!"

Kad učitelj stiže kući, njegova žena se začudi što se ranije vratio i upita: "Otkud ti ovako rano? I zašto su te ovi dječaci dopratili do kuće?" Učitelj je mrko pogleda i progundā: "Zar si slijepa?! Vidiš li kako sam blijed, zašto si me jutros pustila da bolestan odem u školu!"

"Ti bolestan?!", zbuni se žena, "a šta ti je? Zar te nešto boli?"

Učitelj je već bio ljut, a sad se žestoko rasrdi, pa povika: "Zar zaista ne vidiš kako loše izgledam! Teško sam bolestan, a ti se praviš da to ne primjećuješ!"

“Zaboga, šta je tebi danas, ko ti je rekao da loše izgledaš? Hoćeš li da ti donesem ogledalo, pa se sam uvjeri da uopće nisi blijed”, branila se žena.

“Zar će mi ogledalo reći jesam li bolestan ili zdrav?!” , grmio je učitelj, “donesi mi odmah moju pidžamu i pripremi mi postelju! Napravi mi čaj i donesi neke lijekove!”

*Postelju mi spremi, odmah leći moram,
Dosta mi je s tobom praznog razgovora!
Žena je oklijevala, on je prekori:
Zar ne vidiš da me bolest teška mori!*

Dječaci su stajali pred vratima, slušali su razgovor između učitelja i njegove žene, i jedva su se suzdržavali da ne prasnu u smijeh.

I tako, učitelj leže u postelju misleći da je bolestan, i još prije toga zahvali djeci na brizi i pohvali ih možda prvi put u svom životu.

Tog dana djeca, dakle, nisu išla u školu. Roditeljima su objasnili da je učitelj bolestan, a oni su cijeli dan proveli u igri.

Ali, već sutradan ujutro, roditelji djece posjetili su učitelja, želeći se raspitati o kakvoj se bolesti radi. Učitelja zatekoše u postelji, oko glave je omotao krpu, a svuda okolo bile su bočice sa lijekovima. Sad je zaista bio bolestan.

Roditeljima svojih đaka učitelj objasni: “Nisam niti znao da sam bolestan. Izgleda da je u meni postojala bolest koja je samo čekala da je postanem svjestan, i čim sam pomislio da sam bolestan, odmah sam se zaista i razbolio.”

Mladić koji je poznavao jezik životinja

Hazreti Musau, a.s, jednom dođe neki mladić i zatraži veoma čudnu stvar – htio je naučiti jezik životinja. Uzalud ga je hazreti Musa, a.s., odgovarao i govorio mu kako takvo znanje nije dobro za njega. Mladić je tvrdio da tim znanjem želi osnažiti svoju vjeru, jer ljudi, kako je govorio, pričaju samo o svojim poslovima i ovome svijetu. Vjerovao je da će ako bude razumijevao jezik životinja postati bolji i Bogu draži čovjek.

Hazreti Musa, a.s., objašnjavao mu je da je takvo znanje opasno i da postoje mnogi drugi načini da Bog uputi čovjeka. Ali, mladić nije odustajao. Musa, a.s., onda se obratio Bogu: “O Gospodaru, šejtan zavodi ovoga mladića i zato traži ono što traži. On ne može shvatiti da će ako mu bude dato to što traži stradati i propasti. Zato Te molim da ne udovoljiš njegovoj želji.” Svevišnji Bog mu, međutim, odgovori: “Ti znaš da Ja udovoljavam željama Mojih robova, pa ću, onda, udovoljiti i njemu.”

*O Musa, nek mu bude ispunjena želja ova,
ti znaš da se nikome ne odbija dova*

I tako, mladić je od tog dana mogao razumijevati jezik životinja. Svakog jutra sjedio bi u svom dvorištu i slušao razgovore

između psa i pijetla. Njegov sluga donio bi mu doručak, pa bi mladić ostatke od svog jela dao psu i pijetlu. Jednog jutra mladić ču psa kako govori pijetlu: “Ti si zaista nepravedan; možeš se jednako hraniti i zrnevljem koje nalaziš po dvorištu, ali ti uvijek moraš jesti i ono što preostane od gazdinog doručka. Ostavi to meni, a ti ionako uvijek po dvorištu možeš pronaći dovoljno hrane za sebe. Pravedno je da taj komadić hljeba pripadne meni.” Pijetao mu nato reče: “Nemaš razloga za žalost, Bog ti je pripremio nešto mnogo bolje od tog komada suhoga hljeba. Sutra će umrijeti konj našega gazde, a onda ćeš se moći najesti do sitosti. Znaš i sam da će vama psima dati da pojedete konja.”

Kad mladić to ču, odmah ustade i odvede konja na pijacu. Skupo ga je prodao, kupac odvede konja svojoj kući i silno se začudi kad ujutro vidje da je konj mrtav. Uglavnom, mladićev pas tako ostade bez obilnog obroka kome se nadao.

Narednog jutra pijetao izgladnjelom psu reče da tog dana treba umrijeti mladićev magarac, i to je prilika da se pas napokon najede. Mladić to ču, pa sad povede magarca na pijacu i prodade ga prvoj mušteriji.

Sutradan se pas požali pijetlu, ali ga ovaj utješi: “Sutra će umrijeti gazdin sluga, a onda će njegova rodbina, tražeći od Boga milost za njega, obilato nahraniti sve životinje u dvorištu.” Psa obradova ta vijest, ali mladić, koji je opet slušao njihov razgovor, odmah povede svog slugu kod komšije. Ne shvatajući zašto mladiću odjednom sluga više ne treba, komšija pristade da primi kod sebe tog mladog i vrijednog momka, ali sluga već sutradan iznenada umrije. Mladić je sad bio sretan i zadovoljan što poznaje jezik životinja i mislio je kako se zahvaljujući tom znanju već dvaput spasio gubitka koji ga je trebao zadesiti. Nije ga, međutim, uopće bilo briga što je zato prevario dvojicu ljudi koji mu nisu učinili ništa nažao.

*Stvarno imam razloga da radostan budem,
već dva puta spasih se od sudbine hude;
sada kada jezik životinja znam
od svake ću nesreće biti siguran.*

Pijetao se sad već zaista stidio psa. Dva puta je obećao psu obilan obrok, a njegov prijatelj oba puta je ostao gladan. Razmišljao je: “Dragi Bog ukazao mi je tu čast da upravo ja budem životinja koja će buditi ljude na sabah-namaz, i zaista mi ne dolikuje da budem lažac i da moj prijatelj mojom krivicom gladauje.”

Narednog jutra pijetao reče psu: “Znam da si ljut na mene, ali sad imam vijest koja će te zaista obradovati. Sutra će umrijeti naš gazda, pa će njegova porodica zaklati nekoliko kurbana i ti ćeš se ovaj put sigurno sit najesti.”

Kad mladić to ču, skoči kao oparen i odmah pohita hazreti Musaovoj, a.s., kući. Blijed od straha i sav unezvjeren utrča unutra, pa uhvati hazreti Musaa, a.s., za skute i stade zapomagati: “Božiji poslanice, spasi me, molim te, nesreće koja me čeka!” Ali, hazreti Musa, a.s., reče mu: “Ne znam zašto od mene tražiš pomoć?! Ti si, uostalom, jako vješt da izbjegneš svaku nesreću koja ti je suđena! Kao što si prodao konja, magarca i slugu, sad prodaj samoga sebe! Odmah sam ti rekao da je tvoja želja da naučiš jezik životinja loša po tebe, a sad ćeš se uvjeriti da sam bio upravo. Prije nego što nešto poželi ili započne, pametan čovjek uvijek razmisli o mogućim posljedicama.”

*Mudar uvijek porazmisli o onom što slijedi,
pa se onda upita kol'ko nešto vrijedi!*

Mladić je gorko plakao i molio hazreti Musaa, a.s., da mu pomogne, ali mu Musa, a.s., reče: “Kad je strijela smrti jednom

ispaljena iz luka Božije sudbine, povratka više nema. Suđeno je da sutra umreš, i ja jedino mogu moliti Boga da sa ovoga svijeta odeš kao vjernik.” Onda hazreti Musa, a.s., diže ruke na dovu i ovako se obrati Svevišnjem: “O Gospodaru, ovaj mladić jeste pogriješio, ali molim Te da mu oprostiš i da ga na onom svijetu obraduješ Svojom nagradom.” Milostivi Bog mu odgovori: “O Musa, zarad tebe mu je oprosteno! Ako ti to želiš, ostavit ću ga u životu! Samo Me zamoli, i oživjet ću i neke ljude koji su davno umrli!” Hazreti Musa, a.s., nato reče: “Zahvalan sam na Tvojim bezgraničnoj milosti, ali ja želim samo da bude onako kako si Ti odredio. Ovaj svijet je svakako prolazna kuća i svima nam je suđeno umrijeti, pa zar je onda bitno hoće li čovjek živjeti koji dan duže ili kraće! Jedino što je zaista bitno jeste da živimo i umiremo kao vjernici!”

I zaista, smrt naposljetku čeka svakoga. Zato je jako važno da se već od djetinjstva trudimo da se ponašamo što ljepše, da poštujemo svoje roditelje i starije, da budemo iskreni prijatelji i da ne činimo drugima ništa što će ih rastužiti i oneraspoložiti. Čestito i marljivo dijete jednog dana će postati čestit i pošten čovjek. A znamo da dragi Bog voli takve i da im je nakon smrti obećao sigurnu nagradu i vječni život u kome nikada neće biti tužni ni nesretni.

Nesuhova tevba

U davna vremena živio je čovjek koji se zvao Nesuh i koji je bio poznat po tome što se pošto-poto trudio izgledati poput žene iako je bio muškarac. Oblačio je žensku odjeću, šminkao se poput žena i nastojao je na svaki način sakriti da je muškarac. Ljudi su zato mislili da je on doista žena i niko u njegovom gradu nije mogao ni pomisliti da je Nesuh ustvari muškarac. Nesuh je, međutim, činio sve to zato da bi mogao ulaziti u hamam u vrijeme kad se ondje kupaju žene i djevojke. Pošto su mislile da je i on žena, puštale su ga da bude s njima, a on bi ih masirao i pomagao im da se okupaju. Tako se Nesuh, dakle, pretvarao da je žena kako bi udovoljio svojoj strasti. A mi znamo da robovi strasti naposljetku loše završe.

Ipak, Nesuh je bio svjestan da je to što čini loše i grijeh, grizla ga je savjest i često je molio Boga za oprost, ali nikako nije mogao da se okani svog ružnog običaja. Dopuštao je strasti da bude jača od njega. Jednog dana posjetio je pobožnog starca koji je živio u njegovom komšiluku. Nesuh je zamolio ovog pobožnog čovjeka da prouči dovu za njega. Starac je brzo shvatio da je Nesuh veliki grješnik i bilo mu je jasno da je on muškarac koji se pretvara da je žena. Nije, ipak, htio nikome odati Nesuhovu tajnu, jer istinski Božiji ljudi ne vole govoriti drugim ljudima o onim tajnama koje im Božijom milošću budu otkrivene.

*Onaj koji pije iz vrča Božijeg znanja
ne otkriva tajnu koja postade mu znana;
kad Božijem čovjeku je tajna otkrivena,
usta su mu nijema kao zašivena.*

Ovom pobožnom starcu bilo je žao Nesuha, pa je iskreno molio Boga da se smiluje tom grješniku i pomogne mu.

Jednog dana Nesuh je, kao i obično, bio sa ženama u hamamu, donosio je toplu vodu i polijevao je djevojke dok su se kupale, kad princezine sluškinje odjednom povikaše: “Nema princezine skupocjene naušnice!” Sve žene počеше tražiti naušnicu, ali ona kao da je u zemlju propala. Pretražile su cijeli hamam, ali naušnice nema pa nema. Zaključiše da ju je onda sigurno neko ukrao, pa odlučiše da pretraže sve žene u hamamu. Narediše da niko ne napušta hamam sve dok princezina naušnica ne bude pronađena.

Nesuh shvati da će i njega pretražiti, a onda će svima biti jasno da je on ustvari muškarac. Znao je da mu tad ne bi bilo spasa. Žene bi sigurno odmah pozvale stražu, a sultan ne bi imao milosti prema takvom grješniku. Smrtno uplašen, Nesuh se u sebi obrati Bogu: “O Gospodaru, Ti znaš da sam Ti se često kajao zbog svojih grijeha, ali dopustio sam svojoj strasti da me svlada. O kako sam sada jadan i nesretan! Sad će me sigurno snaći kazna za moje grijeha! Kamo sreće da me majka nikad nije ni rodila! Ako mi Ti ne pomogneš, nema mi spasa! Pomogneš li mi sada, zaista ću se popraviti i nikada više neću činiti ovakve grijeha! Iskreno se kajem, pa prihvati moju tevbu!”

*Gospodaru, sto sam puta pogazio obećanje,
vraćao se grijehu nakon što sam izrekao pokajanje;
bolje da se i ne rodih kad ne živim život prav,
kamo sreće da me davno rastrgao strašni lav!*

*Ako sada izbaviš me iz nevolje ove,
kunem Ti se odbacit ću silne grijehе svoje!
Molio je dragog Boga, iskreno se kajao,
Melek smrti Azrail pred njime je stajao.*

Pošto izreče svoju dovu, Nesuh se od silnog straha onesvijesti. Potraga za princezinom naušnicom je nastavljena, pretraživane su sve žene u hamamu, ali naušnicu nisu mogli pronaći. Djevojke pridoše Nesuhu koji je onesviješten ležao na podu da ga pretresu, ali upravo u tom trenutku jedna princezina sluškinja povika: “Evo naušnice, pronašla sam je na dnu bazena!” Djevojke veselo zagrajaše i okupiše se oko te robinje, a njihova vika probudi Nesuha.

Nesuh tad shvati šta se dogodilo. Bilo mu je jasno da je Božijom milošću u posljednji čas spašen sramote i sigurne smrti. On postideno pokri lice svojim ogrtačem i gorko zaplaka, kroz plač govoreći: “I pored svih mojih ružnih djela i grijehа, Bog me spasio propasti. Stotinu puta pogazio sam svoje obećanje, a On mi se ipak smilovao, iako sam zaslužio da budem kažnjen. Milostivi je sakrio moj grijeh od drugih, pa zar da budem nezahvalan rob!”

*Bog učini da me ljudi kao čistog znaju,
u paklu mi mjesto, a ja završih u rajju;
hvala Tebi, Milostivi, što me spasi jada,
iako bi pravo bilo da žestoko stradam!*

Princeza tad priđe Nesuhu i zamoli ga da bude njen lični pratilac u hamamu. Nesuh ljubazno odbi tu molbu, jer ovaj put čvrsto je odlučio da se promijeni i potrudi se da stekne Božije zadovoljstvo. Odselio je u drugi grad, prestao se odijevati kao žena i postao je istinski vjernik i čestit čovjek.

I zaista, dragi Bog uvijek prima iskreno pokajanje. Kakvo god zlo čovjek da učini, koliki god grješnik da je bio, Milostivi je spreman oprostiti mu ukoliko se iskreno i iz dubine srca pokaje za svoje grijehе. Dragi Bog strpljiv je prema grješnicima i On im pruža priliku da se pokaju i postanu ispravni. Da nije Njegove milosti, On bi, znamo, vrlo lahko mogao odmah kazniti čovjeka za svaki počinjeni grijeh. Nastojmo, zato, i mi biti milostivi prema drugima, opraštajmo im njihove greške i pružimo i onima koji su nas nekad povrijedili priliku da zasluđu naše prijateljstvo. Ako nas i opet iznevjere, pa Bog sve vidi – nas će nagraditi za našu strpljivost i dobrotu, a oni koji ne prihvataju ruku prijateljstva i oprosta proći će onako kako zasluđu.

Kradljivac koji se pravdao sudbinom

Živio nekad jedan lopov koji se posve odao krađi. Krao je sve što bi stigao, hranio se ukradenim novcem, i nimalo se nije kajao zbog svojih nedjela. Gradski stražar naposljetku ga uhvati u krađi i povede ga u zatvor. Stražar se veoma začudi kad shvati da se lopov nimalo nije postidio što je zatečen u krađi. “Kako to da se nimalo ne stidiš svoga grijeha i nedjela?!” upita stražar, a lopov posve mirno odgovori: “Zašto da se stidim kad je sve to sudbina! Bog je odredio da budem lopov; da je On htio drugačije, ja ne bih krao i bio bih možda trgovac, pekar ili učitelj.” “Hoćeš li, onda, ako te sad za kaznu pretučem, reći da je i to Božije određenje?” upita ga stražar. Lopov se tad zbuni i zašuti, a u zatvoru mu stražar ispriča jednu poučnu priču o tome šta je sudbina i Božije određenje, a šta ljudska sloboda volje i mogućnost izbora.

Naime, jednom se neki mladić uvukao u tuđi vrt, ispeo se na stablo i stao u slast jesti voće. Vlasnik vrta ga opazi i zagalamu na njega: “Sram te bilo, propalico, zar se tek tako može ući u tuđi vrt i bez pitanja brati voće?!” Mladić odgovori: “Ovaj vrt je Božije vlasništvo, jer čitav svijet pripada Njemu, a ja sam Božiji rob i imam pravo jesti voće koje je Bog stvorio. Zašto

me vrijeđaš i napadaš?! Zar tebe nije sram da škrtariš s onim što je stvorio dobri Bog, a znaš da je On beskrajno bogat i da Njegov imetak ne može presušiti!”

*Vrt pripada Bogu, a ja sam Njegov rob,
pa ako i pojedem hurmu, nju je stvorio Bog;
što se tako srdiš i galamiš na me,
zar ja mogu umanjiti Božije imanje!*

Vlasnik vrta tad naredi svom slugi: “Požuri kući i donese mi onaj debeli konopac, a onda ću dati pravi odgovor ovom bezobraznom lopovu!” Sluga posluša i brzo se vrati noseći konopac, a onda vlasnik vrta skide onog mladića sa stabla, veza ga konopcem i stade ga tući i šamarati. Dok su udarci pljuštali po njemu, mladić je zapomagao: “Šta je tebi, nevjerniče! Tučeš me iako znaš da nisam ništa kriv! Lijepo sam ti objasnio da nemaš razloga da se ljutiš!” “Pa ja, ustvari, ništa i ne radim”, odgovori mu vlasnik vrta, “Božiji rob udara drugog Božijeg roba štapom koji također pripada Bogu. Ne znam zašto se žališ i zapomažeš kad i sam znaš da mi ustvari nemamo ništa s ovim.”

Kad sasluša stražarevu priču, kradljivac shvati svoju zabludu. Bilo mu je jasno šta je stražar htio reći s ovom pričom i znao je da je zbilja glupo vlastite grijeha i pogreške pravdati sudbinom i Božijom voljom.

*Sad se kajem što iznesoh tako glupo opravdanje,
jer zaista mi smo krivi za vlastito stanje;
sve što radiš, radiš po slobodnoj volji,
ti sam biraš da l' ćeš biti gori ili bolji.*

Zapamtimo, dakle, da nam je dobri Bog, Stvoritelj čitavog svijeta i nas samih, dao slobodnu volju i mogućnost izbora, i

upravo zato mi i hoćemo odgovarati za svoja djela. Kad čovjek učini kakvo zlo, ne može se pravdati da je tako bilo suđeno. Na nama je da odaberemo između dobra i zla, da uvijek dobro razmislimo da li je ono što činimo ispravno ili pogrešno. Razum i slobodna volja su velike blagodati koje nam je Bog darovao, i mi smo dužni potruditi se da te blagodati što bolje iskoristimo.

Miš i žaba

Pokraj jednog potoka sretoše se miš i žaba, i među njima se brzo rodi prijateljstvo. Od jutra do večeri bili su skupa, družili su se i o svemu razgovarali. Njihovo prijateljstvo svakim danom bilo je sve snažnije i oboje su jedva čekali susret sa svojim prijateljem.

Jednog jutra miš je trčao obalom potoka tražeći svoju prijateljicu žabu, ali, budući da je ona tog jutra lovila u potoku, nije je mogao naći. Kad se predvečer sretoše, miš reče žabi: “Ti živiš u vodi, a ja na kopnu, tako da ne možemo uvijek biti skupa. Volio bih, ipak, da uvijek znamo jedno za drugo. Zato imam jedan prijedlog: vežimo oboje oko noge po jedan kraj konopčića, tako da kad poželimo biti skupa, dovoljno je cimnuti konopac u znak da se trebamo sresti.” Žaba pristade, uzeše konopac i vezaše njegove krajeve oko nogu.

*Nakon duge priče i rasprave mnoge,
odlučiše konopac vezati za noge;
ko što su im duše bile povezane jako,
htjeli su i tijela da povežu tako.*

Nekoliko dana kasnije ponad potoka nadletje jedan veliki gavran, opazi miša na obali, zgrabi ga svojim kljunom i podiže ga visoko u zrak. Kako je konopčićem miš bio vezan za žabu, miš povuče i nju, pa su sad oboje bili u zraku. Noseći miša i

žabu, gavran je letio iznad obližnjeg sela. Kad seljaci vidješe taj prizor, veoma se začudiše i povikaše: “Gledajte čuda, gavran je uhvatio žabu! To da je uhvatio miša nije nikakvo čudo, ali prvi put vidimo da je gavran uhvatio životinju koja živi u vodi!” Uplašena i tužna, žaba im odozgor dobaci: “Gledajte i dobro zapamtite kakva je sudbina onoga ko se druži s nekim ko mu nije par!”

*Sad vidite kakva propast u tome se krije
da se družiš s nekim ko za tebe nije;
sretniji je onaj ko se podalje od ljudi drži
od onoga ko se s budalama stalno druži.
Kad budalu uzmeš za najboljeg druga,
sem nesreće ne može te snaći sudba druga.*

Takva je, eto, bila sudbina žabe koja se družila s mišem i prihvatila njegov budalasti prijedlog. A nama ova priča neka posluži kao pouka. Nastojmo se uvijek družiti s pametnim i čestitim ljudima, jer druženje s onima koji ne koriste svoj razum može nas, prije ili kasnije, skupo koštati.

Beduin i mudrijaš bez djela

Širokom pustinjom jahao je na kamili neki beduin. Na kamilu su bile natovarene dvije teške vreće, a beduin je sjedio među vrećama i na sav glas pjevao. Usput naiđe na jednog čovjeka koji je išao pješice. Čovjek nazva selam, a beduin mu odgovori i reče: “Baš dobro što smo se sreli. Dosadno je i opasno putovati sam pustinjom. Nastavimo put zajedno, tako je sigurnije, a usput možemo i porazgovarati, pa će nam putovanje brže proći. Žao mi je samo što ti ideš pješice. Da moja kamila ne nosi ove teške vreće mogao si i ti uzjahati sa mnom.” “A šta je u tim vrećama”, upita onaj. “Ništa naročito”, odgovori beduin, “jedna vreća puna je pšenice, a drugu sam napunio pijeskom.”

Kad ču da je u jednoj vreći pijesak, čovjek se začudi: “Na kamilu si natovario vreću punu pijeska?! Ovog običnog pustinjskog pijeska?!”

“Da, i ne shvatam šta je tu čudno!”, reče beduin.

“Ali naravno da je čudno!”, reče pješak, “još nisam čuo da neko kroz pustinju nosi vreću punu pijeska!”

“Znaš, vreću pijeska natovario sam s druge strane radi ravnoteže. Inače bi kamili bilo teže nositi onu vreću sa pšenicom. Vidi se da baš nemaš iskustva s tim stvarima”, objasni s osmi-jehom beduin.

Njegov iznenadni saputnik nasmija se kad to ču i reče: "Ali to je zaista smiješno! Zaboga, zašto ne istreseš pijesak iz te vreće, a onda je dopola napuni pšenicom iz druge vreće. Tako ćeš imati dvije dopola pune vreće, a tvojoj kamili bit će lakše nositi teret. Shvataš li sada, dobri čovječe?"

Beduin zbunjeno pogleda svog saputnika, neko vrijeme je šutio, a onda reče: "Zanimljivo... Kako se ja nisam toga dosjetio?!" Pomisli kako ovaj čovjek koga je sreo sigurno mora biti neki učenjak, a možda je čak i sam vezir.

Dok je beduin bio zabavljen takvim mislima, onaj čovjek mu se obrati: "A sada, prijatelju, sjaši s kamile, pa ću ti pomoći da isprazniš tu vreću s pijeskom i prespeš u nju pšenicu."

Beduin naredi kamili da klekne, sjaha, pa, uz pomoć svog saputnika, skide s kamile obje vreće. Prosu pijesak iz jedne, a onda je dopola napuni pšenicom iz druge vreće, pa obje vreće opet natovari na kamilu. Uzjaha kamilu i onda se obrati onom čovjeku: "Sad kad sam olakšao kamili i ti možeš uzjahati sa mnom." Ovaj tako i učini, pa nastaviše svoj put.

Jahali su neko vrijeme kroz pustinju, a onda se beduin okrenu i upita čovjeka iza sebe: "Jesi li ti možda neki vezir ili si čak sam sultan?"

*O čovječe učeni, o ti mudre riječi,
hoćeš li mi o sebi makar nešto reći;
sa pameću takvom i tolikim znanjem
ti si sultan ili vezir, nisi ništa manje.*

Čovjek se nato glasno nasmija i reče: "Sultan?! Vezir?! Otkud ti takva pomisao?!"

Beduin ga začuđeno upita: "Ali ko si, onda, ti i čime se baviš? Sigurno si kakav bogati trgovac, ili si možda kadija?"

Čovjek odrečno zavrti glavom: “Ne, nisam ni trgovac niti kadija. Ja sam, ustvari, prilično siromašan čovjek, nemam nikakvo naročito zvanje ni imanje.”

*Ništa nemam, ja sam samo siromašak hudi,
od onoga živim što mi daju dobri ljudi!*

Beduin je neko vrijeme u nevjerici gledao svog saputnika, a onda srdito reče: “Bog ti je, dakle, svu tu pamet i znanje dao uzalud?! Odmah siđi s moje kamile i nastavi dalje pješice!”

“Ali zašto?!” , zbuni se čovjek, “zar sam ti učinio nešto nažao?! Nećeš me valjda bez razloga ostaviti samog ovdje u pustinji?!”

Beduin ga srdito pogleda i reče: “Učinio si nažao samome sebi! Zar te nije stid da budeš nezahvalan Božiji rob i ne iskoristiš blagodat koju ti je Milostivi dao! Silazi odmah s moje kamile, jer s takvim čovjekom ne želim dalje putovati!”

Priprosti beduin tako je naučio ovog učenog čovjeka da zahvalnost Bogu na nekoj blagodati znači ispravno je iskoristiti. Znanje i učenost zaista jesu velika blagodat Dobrog Boga, a oni kojima je takva blagodat darovana dužni su da je iskoriste tako što će posredstvom nje pomoći i sebi i drugima. Darovit i učen čovjek mora u znak zahvalnosti Bogu svoje znanje prenositi na druge i truditi se da od njegovog znanja svi imaju korist. Imati znanje a ne koristiti ga zbilja je loše. Uostalom, u islamu se znanje bez djela smatra veoma ružnom osobinom.

Mladić koji je slijedio svoj san

U davna vremena živio je u Bagdadu neki mladić koji je od oca naslijedio veliki imetak. Mladić se svakojako provodio i trošio je svoje nasljedstvo kako je stigao, misleći da ga nikad neće potrošiti. Stariji i iskusniji ljudi uzalud su ga savjetovali da ne troši imetak uludo i na nepotrebne stvari – mladić nije obraćao pažnju na njihove savjete. Nije shvatao da je njegov otac taj imetak stekao s dosta muke i truda, i da nije pravo da ga on sad tek tako troši. Ali, ljudi, nažalost, obično lahko troše novac koji nisu sami zaradili i koji nije plod njihovog rada i napora. Kako bi naši stari rekli: Tuđu muku je lahko trošiti!

Uglavnom, mladić je samo trošio svoje nasljedstvo, a sam nije ništa radio niti je zarađivao. Prolazili su dani, mjeseci i godine, a novca koji je naslijedio preostajalo je sve manje. Jednog dana shvatio je da je potrošio sav novac – imao je još samo kuću i jedan mali vrt ispred kuće. Tek tad mladić je shvatio kako je naivan bio i znao je da su savjeti koje su mu davali stariji bili ispravni. Sad se kajao zbog svog nepromišljenog ponašanja, pa se kroz suze obratio Bogu:

*O Bože, imetak mi dade, ali njega sad nije,
ako ga vratiti nećeš, neka smrt dođe što prije!*

Nažalost, mnogi ljudi sjete se dragoga Boga tek kada ih snađe kakva nesreća i kad su u nekoj nevolji, a dok uživaju u Božijim blagodatima i koriste se Njegovim dobrima, nemarni su i zaboravljaju na Milostivog. Kad uživaju u sreći i blagostanju, ne sjećaju se Boga, a u nesreći i jadu sjete Ga se, mole da im pomogne i spasi ih. Zaista je istina da smo mi ljudi nezahvalna bića!

Uglavnom, ovaj mladić plačući je molio Boga: “O Gospodaru, zaista Ti nisam zahvaljivao na blagodatima koju si mi darovao, a sada sam zapao u nevolje! Molim Te da mi pomogneš i spasiš me siromaštva!” Znamo da je Bog milostiv i milosrdan i da se odaziva Svojim robovima kad su u nevolji i traže pomoć od Njega, ma koliko da su prije toga bili nemarni i nezahvalni. Tako se naposljetku smilovao i ovom mladiću.

Danima i noćima mladić je upućivao dove, a jedne večeri zaspa s rukama podignutim na dovu i usni čudan san.

Zaspa, a u snu začu nepoznat, moćan glas:

“Blago je u Egiptu, tamo je tvoj spas!

U Egipat kreni prije nego bude kasno,

Bog se smilovao na tvoje siromaštvo;

ondje na tebe čeka zakopano blago,

dug je put pred tobom – na kraju bit će ti drago!

Kad se probudi, mladić pomisli: “Eh, kakav san! Sanjao sam da mi Božiji glasnik kaže da trebam poći u Egipat i pronaći ondje zakopano blago. Ipak, to je samo san, a glupo je vjerovati u snove...”

Naredne noći opet usni isti san, a ujutro je dugo razmišljao o tome. “Nikad mi se još nije desilo da dva puta sanjam isti san”, mislio je, “možda mi se Bog zaista smilovao, možda je san istinit i zbilja me čeka zakopano blago. Ako opet usnijem isti san, poći ću u Egipat.”

I treće noći sanjao je potpuno isti san: u Egiptu, na mjestu koje je jasno vidio, zakopano je blago koje pripada njemu. Ovog puta mladić je bio siguran da ga je dragi Bog putem sna uputio kako da se izbavi iz nevolje. Odluči da proda sve stvari iz kuće kako bi imao novca za put, te se zaputi u Egipat.

Nakon dugog i napornog putovanja, umoran i iscrpljen, stiže u Egipat. Sad je još trebalo da pronađe ono mjesto koje je vidio u snu i provjeri da li je ondje zbilja zakopano blago. Bio je sretan što je napokon u Egiptu i iskreno je vjerovao da je njegov san istinit.

*Pun nade i vjere u Egipat stiže,
nadao se da je svome blagu bliže;
na skrovitom mjestu da se blago krije
kamo ljudi nisu zalazili prije.*

Kad stiže u Egipat, mladić shvati da je usput potrošio sav novac. Nije imao čak ni toliko da ode u karavan-saraj i ondje prenoći. Pomisli da bi možda mogao ispričati nekome otkud i zašto je došao u Egipat, zatražiti nešto novca na zajam, pa vratiti kad nađe blago, ali znao je da bi se ljudi smijali takvoj priči. Razmišljao je: “A možda bih mogao sjesti na ulicu i prositi. Dobri ljudi će mi nešto udijeliti, a onda ću moći platiti prenoćište i nahraniti se. Ovdje me ionako niko ne zna, nemam se čega sramiti, a sutra ću potražiti svoje blago.”

Ipak, odustao je od te namjere. Bilo ga je previše stid prosjačiti, te zato zaključio da mu onda nema druge nego da provede noć napolju. “Šetat ću, uostalom, cijelu noć ulicama, i to je baš dobra prilika da upoznam grad”, mislio je.

Uskoro, međutim, osjeti silnu glad. Već drugi dan nije ništa jeo, a bio je veoma umoran i iscrpljen od dugoga puta. Malo porazmisli i shvati da će ipak morati prositi kako bi kupio sebi

nešto za jelo. Zaključio da je najbolje da sačeka večer, onda će moći sjesti na ulicu i moliti prolaznike za nešto novca, a oni u mraku neće moći vidjeti koliko ga je stid. “Pokrit ću se preko glave svojim ogrtačem, i samo ću ispružiti ruku”, razmišljao je.

*Stajao je na ulici, razmišljao dugo,
čas bi jedno pomislio, a čas opet drugo;
jednog trenu mislio je: “Trpi svoju muku!”,
a onda bi pomislio: “Ipak pruži ruku!”*

Jadni mladić šetao je čitav dan ulicama i razmišljao šta da čini, sve dok se polahko nije počelo smrkavati. Našao je prikladno mjesto, sjede ondje i počeo prositi. Dugo je sjedio ispružene ruke, ali niko mu nije ništa udijelio. Mladić nije znao da je sultan naredio da se nakon jacija-namaza niko ne smije zadržavati na ulici, da ljudi moraju biti u svojim kućama, a svako ko se noću zatekne na ulici bit će uhapšen i kažnjen.

Sjedio je na ulici tužan, gladan i umoran, kad osjeti nečiju ruku na svom ramenu. Na trenutak pomisli da mu se Bog smilovao i poslao nekoga da se pobrine o njemu: “Sigurno je neki dobar čovjek shvatio da sam stranac ovdje, pa mi sad želi pomoći, nahraniti me i ponuditi mi prenoćište.” Okrenu se i shvati da pred njim stoji zapovjednik noćne straže. Visok i snažan čovjek pod oružjem gledao je mrko mladića i pitao se ko je on i šta uprkos zabrani radi noću na ulici. Iza njega stajalo je još nekoliko stražara, te odmah stadoše tući sirotog mladića. Udarci su pljuštali po njemu onako umornom i iscrpljenom. Pokušavao im je objasniti ko je, otkud i zašto je došao, ali stražari mu nisu dopuštali da govori.

Nekoliko noći ranije neki lopovi opljačkali su nekoliko dućana, i zato je sultan naredio da niko ne smije noću izlaziti na ulicu. Mladić nije znao za to, a stražari su bili sigurni da je

svako ko se noću zatekne na ulici sigurno lopov. Zato su tukli mladića bez milosti, i uzalud je bilo njegovo zapomaganje. Zapovjednik straže vjerovao je da svako zna za sultanovu naredbu, a lopov, kad bude uhvaćen, svakako neće tek tako priznati da je zaista lopov.

Dok su ga stražari tukli, mladić je zapomagao i vikao: “Smilujte se, tako vam Boga, ja nisam lopov! Sve ću vam objasniti, prestanite me tući!” Zapovjednik straže naposljetku se sažali, naredi da prestanu tući nesretnog mladića, pa mu se obrati: “Ako nisi lopov, šta onda noću radiš na ulici?”

“Vjerujte mi, nisam lopov! Pogledajte me, zar vam ja ličim na lopova!”, kroz plač je govorio mladić, “stranac sam ovdje, došao sam iz Bagdada. Imam nekog posla u Egiptu, i zaista nisam znao da se noću ne smije biti na ulici. Putujući ovamo potrošio sam sav novac, umirem od gladi, a ovdje ne poznajem nikoga. Htio sam prositi, ali bilo me previše stid. Uostalom, da sam zaista lopov, zar mislite da bih sjedio ovdje na ulici i čekao da se pojavite?! Da sam lopov, zar bih bio gladan i ovako iznuren?!”

Zapovjednik straže upita ga zašto je došao u Egipat, pa mladić sve potanko ispriča. Kad sasluša mladićevu priču, zapovjednik straže stade se iz sveg glasa smijati, pa, držeći se od smijeha za stomak, reče: “Budalasti lopove, smisli barem neku laž u koju se može povjerovati!” Mladić se kleo da je rekao istinu, ali zapovjednik straže nije mu vjerovao: “Zaboga, pa ne misliš valjda da smo tolike budale da povjerujemo u takvu priču?! Zar je moguće da neko bude toliko glup da zbog sna proda sve što ima i zaputi se čak iz Bagdada u Egipat, vjerujući da ga ovdje čeka zakopano blago?!”

Stražari onda odvedoše mladića u tamnicu, a sutradan ga izvedoše pred sultana. Mladić ispriča sultanu sve o sebi i objasni zašto je došao u Egipat. Sultan je bio milostiv i pošten čovjek,

a posebno je imao dara da ocijeni ljude. Osjećao je da mladić, koliko god njegova priča bila nevjerovatna, ipak govori istinu. Sultan se onda obrati stražarima: “Zašto ste pretukli ovog jadnog nedužnog mladića?! Zar nije bilo očito da je stranac! Zar bi pravi lopov sjedio noću nasred ulice i čekao kad će naići straža!”

*On nije iz bande što je noću krala,
to je samo jedna naivna budala!*

A onda sultan reče mladiću: “Zar bi pametan čovjek zbog sna, makar se taj san triput ponavljao, rasprodao svoj imetak, ostavio svoju domovinu i zaputio se u tuđinu?! Ti kao da nemaš ništa u glavi! Postoji li iko na ovome svijetu ko se obogatio zahvaljujući snu! I ja sam nekoliko puta sanjao da me na jednom dalekom mjestu čeka zakopano blago, ali nisam bio tolika budala da povjerujem u san.”

*Nekoliko noći sanjao sam stalno:
u Bagdadu čeka me blago zakopano;
i kuću bih mogao opisati jasno
pred kojom se krije silno blago krasno.
Isti san sam sanjao skoro svake noći,
al' ne htjedoh zato u tuđinu poći!*

Slušajući sultana kako opisuje kuću koju je sanjao, mladić pomisli kako je ta kuća posve ista kao kuća njegovog oca u Bagdadu. Sultan na kraju reče: “Da, sanjao sam, dakle, mnogo puta da se ispred kuće u Bagdadu koju sam ti opisao, u vrtu ispod jednog suhog stabla, krije silno blago, ali nije mi na pamet padalo da povjerujem u san i pođem u Bagdad. Zato, vrati se u svoju zemlju, započni novi život među svojim prijateljima i prođi se snova o zakopanom blagu.”

Mladiću je odjednom postalo jasno da je kuća iz sultanovog sna upravo njegova kuća, a u vrtu ispred kuće zbilja se nalazilo staro i osušeno stablo. Onda se mladić pokloni pred sultanom i reče: “Zahvaljujem na ukazanoj milosti. Vraćam se kući i sad znam da sam našao baš ono što sam tražio.” Sultan ga pogleda sažaljivo, bilo je jasno da je uvjeren kako je mladić skrenuo s pameti, ali momku to sad nije bilo važno. “Neka misli o meni šta god hoće, važno je da će se moj san ostvariti”, pomisli.

Sultan dade mladiću nešto novca da mu se nađe usput, i ovaj sav sretan krenu nazad kući u Bagdad. Cijelim putem pjevao je od sreće i nije skidao osmijeh s lica. Čim stiže kući, posiječe staro stablo u dvorištu, i ispod njegovog korijenja nađe sanduk pun zlatnika. Bilo je tu mnogo više novca nego u očevoj ostavštini koju je onako proćerdao. Mladić je sad bio jedan od najimućnijih ljudi u Bagdadu.

Ipak, iz svega što mu se desilo izvukao je pouku. Odlučio je dio novca uložiti u trgovinu, postao je trgovac i nastojao je poštenim radom i sam nešto zaraditi. Nije više, naravno, trošio novac u besmislice, a u znak zahvalnosti Bogu do kraja života bogato je pomagao sirotinju, škole i sirotišta.

Šejh koji je jahao na lavu

U davna vremena u jednom dalekom gradu živio je neki mladi derviš. Posvetio je svoj život učenju i stjecanju znanja i namjeravao je, s Božijom pomoći, postati veoma učen. Čuo je mnogo pričao o šejhu Ebul-Hasanu Harakaniju i žarko je želio upoznati tog čuvenog šejha. Godinama se pripremao da krene na put i potraži šejha. Želio je, ustvari, postati jedan od njegovih učenika. Naposljetku, mladi derviš skupio je dovoljno hrabrosti i pošao je na put potražiti šejha Harakanija.

*Preko planina i kroz mnoge doline
tražio je šejha, da ga želja mine.*

Idući pješice, s torbom na leđima i mješinom vode za pasom, mladi derviš prevalio je golemi put, prešao mnoga brda i spustio se u mnoge doline. Vodila ga je ljubav prema šejhu, pa nije osjećao umor ni teškoće putovanja. Jedino o čemu je mislio bio je susret sa šejhom. Znao je da mu je svakim korakom sve bliže, te mu se i umor na ovom putu činio slatkim. Na putu stjecanja znanja mladi derviš nije žalio ništa žrtvovati. Smatrao je da je znanje vrijednije što se čovjek više pomuči dok ga stekne.

Napokon, mladi derviš stiže u šejhov grad i potraži šejhovu kuću. Bio je silno radostan i poletan, veseo što je stigao na cilj. Pokuca na vrata šejhove kuće. Otvori mu šejhova žena, pa kad ugleda nepoznatog mladića, upita: “Ko si ti i koga tražiš?” Bilo je jasno da je srdita i mladiću se obraćala osorno i grubo. Mladi derviš pomisli: “Ovo nipošto ne može biti šejhova žena. I najneotesanija osoba bi nakon toliko godina života sa šejhom naučila kako se treba ophoditi prema gostima i ne bi se ljudima ovako grubo obraćala.” Mladić onda upita: “Zar ovo nije kuća šejha Harakanija?” “Jeste, ovo je njegova kuća”, odgovori žena, “a sad brzo kaži šta hoćeš i zašto si došao; imam posla i ne da mi se gubiti vrijeme s tobom!”

Zbunjen i začuđen, mladić joj objasni: “Ja sam mladi derviš i došao sam izdaleka posjetiti šejha. Prevalio sam veliki put da bih postao šejhov učenik. Je li šejh sada kod kuće?” “Ne”, odgovori žena, “šejh trenutno nije kod kuće, izašao je nekamo. A tebi mogu reći da si se uzalud mučio i prelazio toliki put! Toliko si putovao samo zato da bi posjetio šejha?! I ko je, uostalom, šejh! Obični čovjek poput svih ostalih ljudi! Ustvari, kamo sreće da je on poput drugih ljudi; pametan čovjek ne bi se nipošto bavio budalaštinama kakvim se on bavi!”

Mladić se zaprepasti i reče ženi: “Kako smiješ tako govoriti! Šejh je poseban čovjek i njega ne trebaš porediti s drugim ljudima! Došao sam ga posjetiti jer se želim okoristiti njegovim znanjem i mudrošću.”

Žena se na te riječi mladog derviša stade grohotom smijati, pa reče: “Okoristiti se njegovom mudrošću?! Zaista smiješno... A šta to on zna što ti ne znaš? Još nisam čula da je on rekao nešto pametno i podučio druge nečemu zaista vrijednom. Izgleda da si ti prava budala.”

*Žena reče: “Momče, zbilja si budala;
toliki si put prešao – ta to nije šala!
Pametnijeg posla nemaš u životu svome
već na noge dolaziti šejhu blesavome;
možda ti je pamet svu oduzeo vrag,
pa šejh ovaj beskorisni tol’ko ti je drag!”*

Mladić se sad već naljuti, ali žena se nije prestajala smijati i izrugivati se i s mladim dervišem i sa šejhom. Iz poštovanja prema šejhu mladić joj nije htio reći ništa ružno, ali u njemu je kipjelo od bijesa. Žena, međutim, nije prestajala da se smije i vrijeđa šejha: “Šejh kažeš?! To je obični prevarant koji vara mladiće još gluplje nego što je on! Mene, međutim, nije uspio prevariti i ne dopuštam mu da mi napuni glavu svojim budalaštinama. Naučila bih ja pameti stotinu takvih šejhova i derviša! Tvoj šejh ne zna ništa o životu; on je obična naivna budala!”

Onda žena počne savjetovati mladog derviša da se odmah vrati kući i zaboravi na šejha, inače će mu šejh napuniti glavu raznim glupostima koje će mu upropastiti život. Govorila je dervišu da je on još mlad i ne shvata u kakvoj bi se opasnosti mogao naći, i uvjerala ga je da je za njega najbolje da se smjesta vrati odakle je i došao.

Mladić sad izgubi strpljenje i odluči odgovoriti ženi istom mjerom: “Sad si prevršila svaku mjeru! Šejh je istinsko sunce vjere, a ti ga tako vrijeđaš! Sretan sam što sam prevalio toliki put da ga vidim, a ti bi da zatruješ izvor s koga želim piti! Bestidnice, umjesto da si sretna što si šejhova žena, ti ga vrijeđaš i govoriš o njemu sve te ružne stvari!” Pošto odgovori šejhovoј ženi na njene uvrede, mladi derviš je upita: “A sad mi kaži gdje je šejh i kako ga mogu naći?”

Žena mu ljutito odgovori: “Otkud ja znam u koju se rupu zavukao! Idite k vragu i ti i on! Sam ga potraži, pa proćerđaj svoju mladost s njim! Rekla sam ti ono što treba da znaš, ali ti me nisi htio saslušati.”

Mladić se onda udalji od šejhove kuće i krenu u grad. Pitao je prolaznike za šejha, dok mu neko ne reče da je vidio šejha kako na brdu iznad grada skuplja suha drva za ogrjev. Mladi derviš odmah se zaputi na to brdo. Usput je razmišljao o šejhovoј ženi i njevoj lošoj naravi. Čudio se kako šejh ima strpljenja da živi s njom i pitao se zašto se šejh ne razvede od tako zle i odurne žene.

*Zašto ovaj dični čovjek, prvak vjere znani
dopušta da s takvom ženom prolaze mu dani!*

Onda mladić pomisli da je prenaglio i reče sebi: “A možda ja ipak prebrzo donosim zaključke. Šejh najbolje zna zašto živi s tom ženom. Sigurno se u tome krije neka mudrost, inače je šejh ne bi uzeo za ženu. Ako je šejh već trpi, za to sigurno postoji neki dobar razlog.” Onda opet pomisli da je šejhova žena jednostavno zla i poče sažalijevati šejha: “Ne, ne može ipak postojati dovoljno dobar razlog da neko živi s onakvom ženom. Nema tu nikakve skrivene mudrosti. Jadni šejh sigurno se boji one jezičare, pa se ne smije razvesti od nje. Niko na svijetu ne bi trpio onakvu ženu. Zaista ne shvatam kako to da je šejh još uvijek u braku s njom.”

*Njih su dvoje kao melek i odvratni vrag,
pa zar melek đavolu da prelazi prag!
Ako ne možeš prijatelja imati za saputnika,
zar je mudro na put povest drumskog razbojnika!*

Zabavljen takvim mislima, mladić odjednom ugleda šejha kako mu dolazi ususret. Mladi derviš nije mogao vjerovati svojim očima: šejh mu se približavao jašući na leđima strašnog pustinjaškog lava! Mladić je sa zaprepaštenjem, širom otvorenih usta, gledao taj prizor. Znao je da Bog dopušta Svojim dobrim robovima da izvode svakojaka čuda, ali nikad prije nije vidio čovjeka kako jaše lava. Mladi derviš tad pomisli: “Bog mi se smilovao i dopustio mi da ovo vidim. Kamo sreće da šejhova žena ovo vidi; onda više ne bi govorila onakve stvari o šejhu!”

Jašući na leđima lava, šejh se, sa širokim osmijehom na licu, približavao mladiću. Na lava je natovario svežanj suhara koje je sakupio na brdu, a u ruci je umjesto biča držao golemu živu zmiju. Kad mu šejh priđe dovoljno blizu, mladić shvati da šejh već zna sve ono što se mladom dervišu usput motalo po glavi.

I zaista, šejh ispriča mladiću sve ono što mu se putem dešavalo, prepriča mu razgovor sa šejhovou ženom i spomenu o čemu je sve mladić razmišljao dok je tražio šejha. Mladi derviš je sa strahopoštovanjem gledao preda se. Onda mu šejh reče: “Znaj, mladiću, da je ono o čemu si dolazeći ovamo razmišljao šejtanska spletko. Zar bih, da ne trpim onakvu ženu, bio od Boga počašćen ovakvom milošću i zar bi mi bila data ova sposobnost kakvu si vidio?! Vjeruj mi da sam zahvaljujući strpljivosti sa onakvom ženom zaslužio takav stupanj da mogu uzjahati lava i u ruke uzeti živu zmiju.”

Mladi derviš pažljivo je slušao šejha. Znao je da ovaj mudri čovjek govori istinu. Šejh ga onda posavjetova: “Dobri mladiću, prešao si tako dalek put da bi me sreo, pa zapamti moju prvu lekciju: da bi dosegao visok položaj kod Boga, moraš biti strpljiv i spreman da podneseš svako iskušenje. Onaj ko

želi posjetiti Ka'bu ne smije se plašiti dužine puta, prepreka ni drumskih razbojnika.”

Mladi derviš tad pride i poljubi šejha u ruku. Sad je znao da onaj ko želi okusiti med ne smije imati straha od pčelinje žaoke.

A i mi smo kroz ovu priču o velikom šejhu Harakaniju naučili da je Božija nagrada onima koji su strpljivi u nesreći i tegobi velika. Nevolje koje nas u životu pogađaju često su iskušenja, pa ih moramo podnijeti s vjerom u Boga i nadajući se da ćemo ako budemo strpljivi biti za to nagrađeni i da će nam biti oprošteni naši grijesi.

Partija šaha

U davna vremena živio je jedan car koji je jako volio igrati šah. Koristio je svaku priliku da sa nekim od svojih dvorjana i vezira odigra partiju šaha. I ovaj car je poput drugih careva imao dvorsku ludu – čovjeka koji ga je uveseljavao svojim šalama, dosjetkama i pričama. Dvorska luda mogao je uglavnom reći sve što je htio. Njegove riječi niko nije uzimao ozbiljno, i svi su ono što bi on rekao shvatali kao šalu. Da je neko od carevih dvorjana rekao isto što je govorio dvorska luda, car bi se sigurno žestoko naljutio i naredio bi straži da bace u tamnicu ili čak ubiju tog dvorjanina.

Jednog dana caru se baš igralo šaha, ali na dvoru u tom trenutku nije bilo nikoga ko bi mu mogao biti dostojan suparnik. Naposljetku, car pozva dvorsku ludu i zatraži da odigraju partiju šaha. “Uredu”, reče dvorska luda, “igrat ćemo, ali pod jednim uvjetom.”

Car pomisli kako je dvorska luda sigurno opet smislio neku šalu, pa upita o kakvom uvjetu se radi. Dvorska luda reče: “Igrat ću, ali pod uvjetom da se ne naljutiš ako te pobijedim.” Car kroz smijeh reče: “Ti da me pobijediš?! Pa mene još nikada niko nije matirao, a dobro znaš da sam odigrao bezbroj partija.” Dvorska luda mu odgovori: “Da, ali zar nisi pomislio da je tvoje dvorjane strah igrati šah protiv tebe. Svako se plaši da ćeš se naljutiti ako te pobijedi,

i zato namjerno gube. A ti zato misliš da ti u šahu niko nije ravan.”

Caru nije bilo drago to čuti, ali proguta svoju srdžbu i reče: “Uredu, sad ću ti pokazati kakav sam šahist. Matirat ću te u tri poteza, a ti se potruđi da odigraš najbolje što znaš.” “To ćemo još vidjeti”, reče dvorska luda, “a ti ne zaboravi da si obećao da se nećeš ljutiti ako izgubiš.”

Počese igrati šah, i car je odmah pokušao napasti svim silama, ali se dvorska luda odlično branio, a onda odigra nekoliko vještih poteza i matira cara. Kad car shvati da je izgubio, veoma se naljuti, pa stade šahovskim figurama gađati dvorsku ludu. Dvorska luda skakutao je uokolo nastojeći izbjeći udarce, i kroz smijeh je dobacivao caru: “Eto, bez mnogo muke sam te pobijedio! Sad si barem vidio šta je prava igra! I zašto se ne držiš svog obećanja? Rekao si da se nećeš ljutiti, a sad me gađaš figurama! Mudri stari ljudi su rekli da obećanjima careva ne treba vjerovati!”

Ne prestajući ga gađati, car reče: “Imao si sreće i to je sve! Na trenutak sam se zamislio u vezi s nekim državnim stvarima, a ti si iskoristio moju nepažnju i matirao me. Ako zaista misliš da si bolji od mene, dođi i odigramo još jednu partiju!”

Dvorska luda mu odgovori: “Ne, meni je ova pobjeda dovoljna za narednih sedam godina! I ne pada mi na pamet da te opet pobijedim, jer ne želim da me ponovo gađaš figurama. Uostalom, ako se tako brzo iznerviraš, bolje da uopće ne igraš šah.”

Car je navaljivao i navaljivao da igraju ponovo, i dvorska luda naposljetku pristade: “Uredu, odigramo još jednu partiju. Znam da ćeš ako izgubiš opet izgubiti živce i početi me gađati, ali šta se tu može. Znaš kako kažu: ne ujeda škorpinja zato što drugima želi zlo, već zato što joj je priroda takva.”

“Oho, još me poređiš i sa škorpionom!”, negodovao je car, a dvorska luda reče: “Ja se samo podsjećam mudrih narodnih izreka.”

Uglavnom, car i dvorska luda sjedoše da odigraju još jednu partiju šaha. Dvorska luda opet brzo pobijedi cara. Car je sad već bio zaista bijesan, tako da je sav drhtao od srdžbe. Vidjevši to, dvorska luda pobježe u jedan ugao sobe, dograbi jorgane koji su se tu nalazili, pa se pokri sa sedam jorgana.

*Luda brzo skoči, od cara u stravi,
pa sa sedam jorgana pokri se po glavi;
šćućuri se luda pod jorgane skupe
da se tako spasi od careve ljutnje.*

Car je u čudu gledao šta luda čini. Sve to bilo mu je smiješno, ali se pomalo i zabrinu da njegov miljenik nije možda sišao s uma. Zbunjen upita: “Ludo blesava, šta to radiš?! Zašto se skrivaš pod jorganima, i to čak pod sedam jorgana?! Skrenuo si s uma ili je to neka smicalica?”

Dvorska luda odgovori: “O matirani care, niti sam poludio niti sam smislio neku šalu! Trebalo bi da znaš zašto sam se zavukao pod jorgane!” “Ne, zaista ne shvatam!”, reče car.

Onda dvorska luda objasni: “Kad sam te prvi put pobijedio, toliko si se naljutio da si me gađao šahovskim figurama. Sad kad sam te opet pobijedio ne smijem ni pomisliti šta bi mi mogao učiniti. Ne smijem ti reći istinu u oči. Zato se moram skriti pod jorgane da bih ti rekao istinu.”

*Istinu ću reći ako jorgani me kriju,
jer gledaš me pogledom iz kog munje biju;
pobijedih te, mada znadoh da to ne smijem,
eto zašto, care, pod jorgan se krijem.*

Car se nasmija ludinim riječima, pa kaza: “Izađi i ne plaši se! Nije važno, priznajem da si dobar šahist.” “Uredu, izaći ću, ali prvo ovako sakriven želim reći još nešto”, reče dvorska luda. “Samo kaži sve što ti je na srcu!”, smijući se odgovori mu car.

Luda izađe ispod jorgana i reče: “Znaš, ja uopće ne igram naročito dobro šah. Mislim da bi me svako dijete lahko matiralo. Tebe sam, međutim, pobijedio zato što ti igraš još gore od mene. To što te dosad niko nije pobijedio jeste zato što se tvoji dvorjani plaše igrati ozbiljno protiv tebe. Ali, za tebe bi bilo bolje da protiv tebe igraju najbolje što znaju, jer tako bi i ti nakon nekog vremena postao dobar šahist.”

Car se načas zamisli, pa reče: “Da, zaista imaš pravo. Istinu treba prihvatiti čak i kad je gorka. Ili kad je kazana ispod sedam jorgana.”

“Sad kad si se složio sa mnom, hajdemo odigrati još jednu partiju šaha”, reče dvorska luda, pa sjede nasuprot šaha i počese na šahovsku ploču slagati figure.

Priča o tri ribe

U jednom jezercetu živjele nekad tri ribe. Bile su ondje veoma sretne i jako su voljele svoje jezero. Nisu mogle ni zamisliti da žive negdje drugo. Bile su spremne izdržati svaku muku i nevolju, samo da ne napuštaju svoje voljeno jezero.

Sudbina je htjela da nekoliko ribara jednog dana dođe na pecanje na to jezero. Jako su se obradovali kad su opazili u jezeru tri ugojene ribe. Razgovarali su o tome kako će ih sigurno, bez mnogo muke upecati, i unaprijed su se radovali dobrom ulovu.

Ribe su čule njihov razgovor i veoma su se zabrinule. Iako je postojao potok kojim se moglo pobjeći iz jezera, njima se nije napuštao vlastiti dom. Ipak, najmudrija među njima shvatila je da, ako želi spasiti svoj život, mora pobjeći iz jezera. Ni njoj se nije napuštalo jezero, ali kakva korist od jezera ako je ribari upecaju? Prvo je htjela pozvati i svoje prijateljice da pobjegnu skupa, ali onda odustade od te namjere.

*Reče: "Sa njima se savjetovat neću,
reći će mi da se uzdam u sudbu i sreću;
ako savjet želiš, pametnog potraži,
što budala kaže za savjet ne važi.*

Mudra riba ovako je razmišljala: "Ako pozovem svoje prijateljice da pođu sa mnom, znam da neće htjeti i da će i mene

odgovarati od te namjere. Možda me čak i uvjere da ostanem s njima, a onda ćemo skupa nastradati. Najbolje da pobjegnem i uopće im se ne javim.”

Mudra riba je znala da će ribari svakog časa baciti mreže u jezero, pa odluči što prije pobjeći. Njene prijateljice vidješe kako odlazi, ali uopće se nisu obazirale na to. Tako mudra riba pobježe iz jezera u potok, onda u neku rijeku, a iz rijeke u more. Kad stiže u more, shvati da joj je tu svakako mnogo ljepše nego u njenom jezeru. Dok je živjela u jezeru mislila je da na svijetu ne postoji bolje mjesto, a sad je stigla u prostrano more puno hrane, mnogo ljepše i za život ugodnije od njenog jezera.

*Širokoga mora riba napokon se dokopala,
nakon što je dugo rijekom putovala;
mnogo muke i nevolje na putu je snade,
naposljetku ipak utočište divno nađe.*

A šta je bilo sa druge dvije ribe? Kad su ribari zbacili svoje mreže u jezero, odlučni da pošto-poto uhvate ribe, one su shvatile da su trebale pobjeći sa svojom drugaricom. Jedna od te dvije ribe bila je manje naivna od druge, pa odluči da se, kad već nije na vrijeme pobjegla, pokuša barem sada nekako spasiti. Odluči se pretvarati da je mrtva, nadajući se da tim lukavstvom može spasiti život. Znala je da to može biti veoma opasno, ali ipak izroni na površinu jezera i okrenu stomak ka nebu, pretvarajući se da je mrtva. Jedan ribar je izvuče iz vode, pogleda je i reče svojim drugovima: “Šteta; lijepa riba, ali sad kad je mrtva, nama je beskorisna.” Onda baci ribu na pijesak, a ona se neko vrijeme pritajila i ležala je ukočeno kao da je zaista mrtva. Ribari onda svu pažnju usmjeriše na treću ribu, a ova riba koja se pravila mrtva to iskoristi te se, neopaženo i

krišom, izmigolji i vrati se nazad u jezero. Ondje se pritaji u plićaku tako da ribari nisu ni primijetili da je tu.

A treća riba, naivna i lahkovjerna, nije se niti pokušala spasiti. Istina, neko vrijeme izmicala je ribarima, ali je napokon uloviše u mrežu. Jedan ribar spremi je u svoju torbu, a onda ribari pođoše nazad u grad. Nesretna riba još neko vrijeme se koprcala u torbi, mada je znala da je već prekasno. Čak i da se uspjela izvući iz torbe, našla bi se na suhom, a znamo da ribe mogu živjeti samo u vodi. Jadna riba sad se kajala zbog svoje nepromišljenosti, ali bilo je kasno za kajanje.

Eto, ova priča o ribama uči nas nekim zbilja važnim stvarima. Čovjek mora koristiti svoju pamet i um, nastojati uvijek na vrijeme uočiti opasnost i pronaći rješenje prije nego se nevolje dese. Kad nas pogodi nesreća koju smo mogli spriječiti da smo koristili pamet, od kajanja tad nema koristi. Zato, nastojmo uvijek koristiti što bolje svoj razum i pamet, te ogromne blagodati koje nam je dobri Bog darovao. Ne budimo poput ljudi koji čitav svoj život prožive čineći grijehe i loša djela, a pokaju se kad shvate da im je došao smrtni čas. Njihovo pokajanje beskorisno je baš poput kajanja čovjeka koji na vrijeme nije koristio pamet, pa je dopustio da ga snađe nesreća koju je mogao spriječiti.

Komarac i vjetar

Božiji poslanik hazreti Sulejman, a.s., bio je od dragoga Boga počašćen darom da razumije jezik ptica i svih životinja. Mogao je čak razgovarati i sa prirodnim silama, s vjetrom, vodom, vatrom..., i sve one su ga slušale i bile mu pokorne. Mnogo je lijepih i poučnih priča koje kazuju o razgovorima hazreti Sulejmana, a.s., sa životinjama, a priča o komarcu i vjetru je jedna od najljepših među njima.

Neki komarac sjedio je jednog jutra na listu ruže i sunčao se na proljetnom suncu. Pijuckao je jutarnju rosu sa lista i istinski uživao, kad odjednom zapuha snažan vjetar. Slabog i sitnog komarca vjetar umalo što ne otpuha sa lista. Komarac se što je mogao čvršće držao za ružin list, činilo se da će ga vjetar svakog trena odnijeti u visine, a onda bi sigurno bilo svršeno s njim. Siroti komarac u životu nije osjetio takav strah. Vjetar, istina, i nije bio naročito snažan; bio je to tek obični jutarnji povjetarac, ali komarcu se činio kao najgora moguća oluja. Uglavnom, teškom mukom i krajnjim naporom, komarac je nekako uspio da se zadrži na listu.

Vjetar napokon ode dalje, a komarac izađe ispod lista pod koji se bio skrio, pa, srdit i još uvijek dobrano uplašen, poče grditi vjetar: “Ovo zaista nema smisla! Vjetar je zbilja pravi nasilnik i bez ikakvog razloga nanosi nam zlo! Mi komarci, mravi, mušice i ostali insekti stradamo od njega, a nikada mu

ništa loše nismo učinili. Što je najgore, nikad ne znaš kad će vjetar zapuhati i odnijeti te sa sobom! Njegovo nasilje ne može se više trpjeti! Najbolje da odem hazreti Sulejmanu i požalim se na vjetar. On će sigurno kazniti tog nasilnika i stati u zaštitu nas slabih.”

Komarac onda krenu na put. Letio je nekoliko dana, prevalio put kakav nikad prije nije, ali naposljetku stiže na dvor hazreti Sulejmana, a.s. Komarac stupi pred hazreti Sulejmana, nazva mu selam i izrazi svoje poštovanje, a onda reče da ga čudi to što hazreti Sulejman, poznat kao najpravedniji i najmilostiviji vladar, dopušta da u njegovoj zemlji slabi stradaju od nasilnika.

*Sulejmane, poznat si po pravednosti svima,
pravo sudiš i ljudima, i vilama i džinnima;
u kraljevstvu tvome gdje pravednost vlada
zar da samo ja bez krivice stradam!*

Hazreti Sulejman, a.s., nije shvatao o čemu komarac govori, pa začuđen upita: “Šta mi ustvari želiš reći, komarčiću? Naravno da ću te zaštititi, ali moraš mi objasniti o čemu se radi; ko to uznemirava tebe slabog komarca i nanosi ti nepravdu? Kakva te nevolja pogodila i šta te toliko naljutilo?”

Komarac se, uznemiren i ljutit, nije prestajao jadati: “Kakva me nevolja pogodila?! Pa da, ti nikad i ne razmišljaš o nama jadnim komarcima! Staješ u zaštitu svih slabih na ovome svijetu, a zar ima iko slabiji i nezaštićeniji od nas komaraca! Stradamo nedužni, a nema nikoga da nas zaštiti! Valjda ćeš tek kad nas posve nestane shvatiti da si nas trebao zaštititi!”

Sulejman, a.s., se nasmija i reče: “Objasni mi napokon šta ti se desilo. Nikako da pređeš na stvar. Tako si sitan i slabašan,

a toliko pričaš! Smiri se i polahko mi objasni kakva te nevolja snašla, kako da ti pomognem i šta želiš od mene?”

“Želim samo pravdu i ništa drugo!”, reče komarac.

Hazreti Sulejman, a.s, kroz smijeh reče: “Opet počinješ! Shvatio sam da si došao ovdje jer tražiš pravdu. A sad mi objasni šta se desilo i kako da ti pomognem.”

*O ti koji hoćeš da ti sudim pravedno,
objasni mi kakvo te pogodilo zlo!
Shvatam da ti nepravdu nanio je jači,
al' kaži mi ko je onaj ko te tlači?
Možda neki džinn je nanio ti zlo;
Samo kaži koji, sredit ćemo to!*

Komarac nato reče: “A ko je spominjao džinne?! Oni mi nisu učinili ništa loše. Uopće i ne obraćaju pažnju na mene ovako sitnog i neuglednog.”

“Ko ti je onda nanio zlo? Objasni mi već jednom! Ko to u mom kraljevstvu smije nanositi nepravdu drugima, naročito tebi tako slabašnom?!” , upita hazreti Sulejman, a.s.

Komarac onda objasni: “Vjetar je taj nasilnik; živim u strahu od njega i plašim se da će me jednom odnijeti visoko u nebo, a ti znaš da bi to bio moj kraj.”

Kad shvati o čemu se radi, hazreti Sulejman se na trenutak zamisli, pa reče: “Uredu, postupit ću po Božijoj pravdi. Ali, znaš, ne mogu presuditi ako i optuženi nije ovdje. Moram saslušati obje strane, čuti šta on ima reći u svoju odbranu, inače ne bih bio pravedan sudija.”

“Ne shvatam šta želiš reći”, uplaši se komarac, “kako misliš to da moraš pozvati i drugu stranu?”

Hazreti Sulejman, a.s., odgovori: “Presuda neće biti pravedna ako ne pozovemo i vjetar da dođe ovamo. Moramo čuti

šta on ima reći o svemu, vidjeti da li je bio svjestan da ti čini nepravdu, saslušati njegovo opravdanje...” Onda hazreti Sulejman ustade i pozva vjetar da dođe. Odmah se začu huk vjetra, koji je čuo hazreti Sulejmanov poziv i bez pogovora mu se smjesta odazvao.

Vidjevši da vjetar stiže, komarac brže-bolje izleti kroz prozor i stade bježati što je brže mogao. Hazreti Sulejman, a.s., nasmija se i pozva ga natrag: “Ali šta ti je?! Zašto bježiš, pa sad si pod mojom zaštitom!”

Komarac se samo osvrnu na njega, pa reče: “Da, ali dok vjetar to shvati, za mene će biti prekasno!”

Hazreti Sulejmanu, a.s., dopadoše se te komarčeve riječi, iskreno i od srca se nasmija i obeća nesretnom komarcu da će narediti vjetru da ga više ne uznemirava.

Sultan Mahmud i razbojnici

Priča se da je sultan Mahmud jednom kasno noću sam izašao u šetnju, kad se u jednoj uličici odjednom suoči sa skupinom razbojnika. Oni mu prepriječise put i upitaše ga: “Ko si ti i šta radiš ovdje ovako kasno?”

Sultan Mahmud znao je da tako kasno na ulici ne može sresti nikoga drugog osim razbojnika i pljačkaša. Pomisli da je najbolje da im kaže da je i sam razbojnik.

Razbojnici mu nato rekoše: “Ako si i ti jedan od nas, pridruži nam se i kreni s nama u pljačku. Večeras namjeravamo opljačkati jedno veoma važno mjesto. Zato je bolje da nas je što više na okupu.”

Sultan Mahmud prihvati poziv i pođe s njima. Putem mu jedan od razbojnika reče: “Svako od nas lopova posebno je vješt u nekom poslu koji olakšava krađu. Tako se međusobno pomažemo i lakše pljačkamo. Kaži nam, čemu si ti vješt?”

Sultan Mahmud odgovori: “Kažite mi prvo vi, jedan po jedan, svoje vještine, a onda ću vam ja kazati šta znam raditi. Uostalom, ja sam vam se posljednji pridružio.”

Lopovi se složise, pa jedan reče: “Ja imam naročito dobar sluh. Čujem svaki i najslabiji glas ili šum, čujem ono što drugi

ljudi ne mogu čuti. Također, razumijem govor životinja. Tako, kad pas zalaje, ja znam šta govori.”

Drugi kaza: “Ja imam posebno oštar vid. Kao soko, i iz najveće daljine mogu sasvim jasno sve vidjeti. Tako, naprimjer, sretnem li u najcrnjem mraku nekog čovjeka, sutra ga mogu lahko prepoznati na ulici između stotinu ljudi.”

I ostali lopovi pohvališe se svojim sposobnostima. Tako jedan reče da je nevjerovatno vješt u kopanju zidova i da je u stanju probiti brzo svaki visoki zid, pa tako lopovi mogu savladati svaku prepreku koja se nađe pred njima. Drugi kaza da ima naročito osjetljiv njuh. Pohvali se da može osjetiti i prepoznati svaki miris i da po mirisu može naći sakrivenu stvar makar se ona nalazila i pod zemljom. Naredni lopov reče: “Ja sam vješt u pletenju merdevina od konopaca i penjanju uz konop. Taman da objesiš nešto nasred nebesa, ja se mogu ispeti da to dohvatim.”

I tako, svaki lopov kaza u čemu je vješt, pa dođe red i na sultana Mahmuda.

Pitali su, ne znajući da je Mahmud car:

“A sada nam kaži kakav imaš dar?”

Sultan Mahmud bio je zadivljen vještinama ovih lopova i znao je da mora kazati kako posjeduje neku još čudniju vještinu. A onda se dosjeti i reče: “Ja u svojoj bradi imam naročitu vještinu. Pomoću svoje brade mogu spašavati ljude iz zatvora.”

Lopovi se začudiše i uglas rekoše: “Kakva čudna vještina! Kako misliš da bradom možeš spasiti nekog iz zatvora, ne shvatamo?!”

Sultan Mahmud im objasni: “Ako se neko nađe u zatvoru, ja se samo počesem po bradi, i ovaj smjesta bude na slobodi.”

Razbojnici se tome silno obradovaše i kazaše: “Odlično, samo nam je još falio neko s takvom vještinom. Sad se više ne moramo ničega plašiti, jer ako nekog od nas i uhvate u pljački, ti ćeš ga spasiti.”

A onda jedan od razbojnika reče: “A sad je dosta priče! Večeras idemo opljačkati sultanov dvor i trebamo požuriti, uskoro će zora.”

Zadovoljni što su našli još jednog druga s naročitom vještinom, lopovi požuriše prema dvoru. Kad su bili blizu sultanovog dvora, ispred jedne kuće zalaja pas. Sultan Mahmud upita onog lopova koji je imao naročit sluh i razumijevao jezik životinja: “Razumiješ li šta onaj pas kaže?”

Lopov odgovori: “Da, ali ovaj pas je izgleda lud! Kaže da je sa nama sultan Mahmud!”

“Nemoguće, možda nisi dobro čuo”, začudiše se lopovi, a njihov drug im reče: “Moje uši me nikad nisu prevarile. Pas zaista kaže da je sa nama sultan Mahmud.”

“E onda je taj pas zaista lud, ili možda ne vidi dobro”, smijali su se lopovi, sve se više približavajući dvoru.

Kad dođoše pod zidine sultanovog dvora, onaj lopov koji je bio vješt u pravljenju merdevina brzo od konopaca isplete dugačke merdevine, te se lopovi za tili čas prebaciše preko visokog zida dvorca.

Kad su već bili unutra, rekoše onome s posebnim njuhom da brzo otkrije gdje se nalazi sultanova riznica. Ovaj odmah osjeti miris dragulja i pokaza iza kojeg zida se nalazi riznica s carskim blagom.

Potom onaj koji je bio vješt u kopanju brzo iskopa rupu u zidu i lopovi počеше puniti svoje vreće zlatom i draguljima.

Dok su razbojnici bili zauzeti tim poslom, sultan Mahmud neopaženo ode do stražara, tako da lopove uhvatiše na djelu. Onda naredi da ih odmah bace u tamnicu.

Sutradan lopove izvedoše pred sultana Mahmuda.

Čim vidje sultana, onaj lopov koji je imao posebno oštar vid reče: “Pa ovo je onaj čovjek što je sinoć bio s nama! Siguran sam da je to on, prepoznao bih ga među hiljadu ljudi!”

*Koga moje oko vidi u najcrnijoj noći,
sutra ću ga bez greške prepoznati moći;
a ovaj što sjedi na prijestolju carskom
prošle noći sa nama je krenuo za pljačkom*

Lopovi tad shvatiše da njihov drug ima pravo, jer i pas je sinoć govorio da je s njima sultan Mahmud, ali su se oni u nevjerici tome smijali.

Tad jedan od lopova reče sultanu Mahmudu: “Mi smo ti sinoć kazali svoje vještine, pa smo ti pokazali da nismo lagali. Uvjerio si se da svako od nas zaista posjeduje onu vještinu o kojoj ti je pričao. Dokaži sad i ti da si govorio istinu, pa se počesi po bradi i učini da se nađemo na slobodi.”

Sultan Mahmud od srca se nasmija dovitljivosti ovog lopova, pa im se smilova, počesa se po bradi i naredi straži da lopove puste na slobodu.

Besmisleno pitanje

Hazreti Alija je jednom sjedio na nekom visokom zidu i razgovarao s jednim čovjekom koji nije vjerovao da Bog postoji.

Taj čovjek reče hazreti Aliji: “Vjeruješ li ti da te Bog čuva?”

“Naravno da vjerujem, i u svemu se uzdam u Boga”, odgovori hazreti Alija.

“Ako je tako, onda skoči s ovog zida i uzdaj se u Boga da se nećeš povrijediti, dokaži mi da te Bog zaista čuva, pa ću i ja postati vjernik”, zatraži ovaj.

Hazreti Alija mu reče: “Za tebe bi bilo bolje da ne govoriš takve gluposti! Uostalom, otkud čovjeku pravo da iskušava Boga?! Bog je Onaj Ko iskušava ljude, a nisu ljudi ti koji iskušavaju Njega. Takvu grešku napravio je hazreti Adem onda kad je nakon što je počinio grijeh rekao Bogu kako je htio iskušati Njegovu plemenitost i milosrđe. Uostalom, umjesto da iskušavaš druge, iskušaj sam sebe. Trebaš znati da je Bog udesio da se sve na svijetu nalazi na svome mjestu i On je sve stvorio onako kako je najbolje i sve je ondje gdje treba biti. Kad bih se sad bacio s ovog zida, bilo bi to glupo kao da baciš dragulje u smeće.”

*A niko pametan baciti neće
vrijedne i skupe dragulje u smeće*

“A tvoja vjera nije iskrena ako ti treba bezbroj dokaza, jer pametan i razborit čovjek u svemu vidi dokaz Božijeg postojanja. Zato, o neznalico koji želiš iskušavati Boga, znaj da je srce u kome se javi takva želja puno trnja i mraka.”

Lopov dobošar

U nekom velikom gradu živio je jedan lopov. Taj je krao što bi stigao. Noću je ulazio u dućane i kuće, uzimajući sve što je bilo iole vrijedno. Pod plaštom noći, privukao bi se dućanu, dlijetom bi provrtio rupu u zidu, pa bi ušao unutra.

Jedne noći, kao i obično, prikrađe se jednom dućanu i stade praviti rupu u zidu. U blizini je živio neki bolestan starac, koji noću nije mogao zaspati. Starac začu lupu ispod prozora, pa izađe vidjeti o čemu se radi. Zateče onog lopova gdje buši zid, pa, ne shvatajući šta se dešava, upita: “Dobri čovječe, šta to radiš u ova doba noći?”

*Upravo kad mu san napokon pade na oči,
začu kako u blizini nešto lupa usred noći;
zateče neznanca, ništa mu ne bi jasno,
upita: “O čovječe, šta radiš ovako kasno?”*

Lopov se nimalo ne zbuni, iako ga je starac zatekao u njegovom nedjelu, i nastavi udarati po zidu. Dobri starac pomisli da ga ovaj nije čuo, pa ponovo upita: “Zaboga, šta to radiš?”

“Ja sam dobošar, starče”, mirno odgovori lopov.

Starac se začudi takvom odgovoru. Mislio je da nije dobro čuo, pa upita još jednom: “Nisam te dobro razumio. Šta kažeš da radiš?”

“Udaram u doboš, rekoh ti”, bez imalo snebivanja reče lopov.

“Ali, zaboga, niti vidim niti čujem tvoj doboš!”, zbuni se starac.

“Ne brini, čut ćeš ga sutra!”, sa smiješkom odgovori lopov i nastavi svoj posao.

Dječak koji se ispeo na oluk

Hazreti Aliji jednom dođe neka žena i, sva usplahirena, reče: “O zapovjedniče vjernika, pomози mi! Desilo mi se nešto strašno!” Žena je bila uzrujana i odjednom briznu u plač.

“Šta ti se desilo?”, upita je hazreti Alija.

“Moj sinčić ispeo se na krov naše kuće i sada sjedi na oluku”, odgovori žena, “molila sam ga da siđe, ali uzalud; strah me da ne padne, a on je još dijete i ne shvata u kakvoj je opasnosti.”

*On bezbrižno, eno, sjedi na oluku,
taj dječčić ne shvata svoje majke muku;
još je sasvim mali i nije mu jasno
da ta igra završiti može opasno.*

Pošto sasluša ženu, hazreti Alija brzo razmisli. Opasnost zaista nije bila mala. A onda se dosjeti kako riješiti ovu neugodnu situaciju. Reče: “Ispenji na krov još jedno dijete. Tvojim pozivima dječak se neće odazvati, ali čim opazi svog malog brata, sigurno će mu prići. Kad se skloni s oluka, uzmi ga i spusti ih obojicu na zemlju.”

*Ti i drugo dijete popenji na krov,
svome malom bratu mora prići on;
sigurno će sići sa oluka toga,
svako uvijek traži sebi sličnoga.*

Žena poslušna hazreti Aliju, podiže svog drugog sinčića na krov kuće, i onaj dječčić zaista izađe iz oluka i pride svom bratu. Žena tad skide s krova oba sinčića i tako se riješi svoje brige.

Eto kako je hazreti Alija, mudri halifa i neustrašivi ratnik, domišljato uspio navesti tog nestašnog dječčaka da se sam skloni iz opasnosti u kojoj se bio našao.

Pjesnik koji je hvalio cara

U davna vremena živio je jedan pjesnik koji nije imao nikakvog posla ni zanata. Jedino čime se bavio bilo je pisanje pjesama. Njegova žena i djeca živjeli su u siromaštvu. A pjesnik bi po cijeli dan samo smišljao nove pjesme i ništa drugo nije radio. A sve i da je htio pozabaviti se nečim drugim, nije mogao – u životu nije izučio nikakav zanat.

Često bi neku svoju novu pjesmu posvetio nekom bogatašu, pa bi mu ovaj za to poklonio koji novčić. Tim novcem pjesnik je izdržavao svoju porodicu. Žena bi ga često korila: “Zaboga, pjesništvo nije nikakav posao! Uostalom, kad već ništa drugo ne radiš, odnesi svoje pjesme na pijacu i pokušaj ih prodati. Možda neko i kupi te tvoje pjesme.”

Siromašni pjesnik bio je spreman napisati pjesmu u čast bilo koga, ukoliko bi mu ovaj za to dao nešto novca, jer morao je nekako prehraniti svoju dječicu.

Jednog dana pjesnik je, tužan i zabrinut, sjedio pred svojom kućom, obgrlivši rukama koljena, i razmišljao je o svom teškom položaju. Njegova žena mu reče: “Zašto sjediš tu tako u očaju i bez nade?! Ta, u svakoj nevolji postoji neko rješenje. Napiši pjesmu u čast cara i otiđi na dvor. Možda ti Bog bude na pomoći, pa te car bogato nagradi.”

Ženin prijedlog ohrabri pjesnika, on radosno skoči na noge i reče: “Imaš pravo, mudra ženo! Učinit ću kako si rekla! Zahvaljujući tebi riješit ćemo se našeg siromaštva.”

Onda naš pjesnik sjede i napisa jednu dugu i lijepu pjesmu u carevu čast. Pjesma je zaista bila lijepa, i pjesnik je bio siguran da će se svidjeti caru, car će ga bogato nagraditi i on će sa svojom porodicom moći pristojno živjeti.

Sav radostan, pjesnik dođe na dvor, predstavi se, objasni zašto je došao i vezir ga naposljetku odvede caru. Tog dana car bijaše veseo i raspoložen. Kad sasluša pjesmu, još više se oraspoloži i reče veziru da pjesniku dadne nagradu.

*Car plemenit bijaše, zato reče: “Plata
pjesniku nek bude hiljadu dukata.”*

Vezir je bio čovjek koji je volio poeziju, a bilo mu je i žao siromašnog pjesnika, pa reče caru: “Plemeniti care, još niko nije napisao ovako dugu i lijepu pjesmu tebi u čast. Zato smatram da ta nagrada nije dovoljna. Ovakva pjesma zaslužuje da pjesnika za nju mnogo bogatije nagradiš.”

*Vezir kaza. “Care, ti nemoj da štediš,
barem deset hiljada ova pjesma vrijedi.”*

Car posluša vezira i darova pjesniku deset hiljada dukata. Pjesnik se silno obradova i lice mu od sreće zasja poput sunca. Izlazeći sa dvora, upita careve dvorjane: “Kako to da mi je car dao ovako bogatu nagradu? Čuo sam da je hiljadu dukata najviše što je dosad dao nekom pjesniku. Pravo je čudo da jedan pjesnik dobije ovoliku nagradu!”

Jedan od vezirovih savjetnika reče: “Car je onakav kakav je uvijek i bio, i ni jednom pjesniku ne bi dao više od hiljadu dukata. Vezir je taj ko je nagovorio cara da ti dadne

nagradu veću od uobičajene. Inače nikad ne bi dobio toliko novca.”

Kad to ču, pjesnik poče hvaliti vezira i moliti Boga da veziru, koji se zvao Hasan, daruje svako dobro.

*Onda je jednu pjesmu u čast veziru rekao,
pa kući ode da ženi pokaže šta je stekao*

Kad siromašni pjesnik, koji više nije bio siromah, dođe kući, prosu one dukate po podu i reče ženi: “O ženo, odsad više nismo sirotinja. Pogledaj koliko su vrijedni stihovi tvoga muža! Sve ovo blago car mi je darovao za moju pjesmu.”

Od tog dana pjesnik je živio lagodno. Kupovao je sebi sve što bi mu palo na pamet. Trošio je nemilice, ne misleći uopće da bi novca jednom moglo nestati. No, nakon nekog vremena potroši sav novac i pjesnik opet postade siromašan. Žena mu reče: “O čovječe, potrošili smo sav novac, i nećeš valjda sjediti tu skrštenih ruku! Napiši opet pjesmu i otiđi na carev dvor. Car te jednom bogato nagradio, pa će opet biti darežljiv.”

Pjesnik pomisli: “Tako je, moja žena ima pravo. Treba da opet posvetim pjesmu caru.” Onda ovaj nesretni pjesnik izvadi svoj pribor za pisanje i napisa još dužu i ljepšu pjesmu u carevu čast, pa zadovoljan svojom pjesmom pođe na dvor.

*I opet se pjesnik kad osta bez para
pouzdao bio u dobrotu cara;
novu pjesmu na poklon je ponio vladaru,
nadajući opet se bogatome daru*

I zaista, car opet primi pjesnika i kaza mu da odrecituje svoju pjesmu. Onda kaza da se pjesniku dadne hiljadu dukata. Pjesnik se obradova, nadajući se da će sad vezir ponovo reći da pjesma zaslužuje mnogo veću nagradu. Ali, siroti

pjesnik nije znao da je onaj vezir prošle godine umro i da je na njegovo mjesto došao jedan škrt čovjek koji nije previše hajao za poeziju. Kad car reče da se pjesniku dadne hiljadu dinara, siroti pjesnik je netremice gledao u vezira, očekujući da ovaj kaže kako zaslužuje veću nagradu, ali novi vezir ne reče ni riječi.

Ustvari, vezir malo porazmisli, pa reče caru: “O presvijetli care, ove godine imali smo velike troškove, potrošili smo mnogo novca, tako da mislim da je previše dati hiljadu dukata jednom pjesniku. Ja mu ne bih dao ni četrnaesti dio od toga. Dat ću mu, znači, dvadeset i pet dukata i mislim da će biti zadovoljan.”

Car nato reče: “Pjesnicima obično darujem po hiljadu dukata, a ovome sam prošli put dao čak deset hiljada, pa bi sad bilo sramotno da mu damo tako malo novca. Zar misliš da bi on bio zadovoljan sa dvadeset i pet dukata.”

“Prepusti to meni, veliki padišahu, i vidjet ćeš da će on biti posve zadovoljan”, odgovori vezir.

Car i dvorjani znali su da je novi vezir škrt čovjek i da se od njega ne može očekivati da jednog pjesnika daruje s hiljadu dukata, pa ga pustiše da radi po svome.

Vezir onda reče ubogom pjesniku: “Tvoja nagrada je kod mene. Ništa ne brini, dobit ćeš svoje dukate. Ali, trenutno nemam kod sebe ključeve od riznice. Idi sad kući, a sutra dođi po svoju nagradu.”

Pjesnik se vrati kući, a sutradan dođe po nagradu koju mu je car obećao. Međutim, vezir mu reče: “Ovih dana sam zauzet, pa dođi naredne sedmice. Ništa ne brini, dobit ćeš svoj novac.” Jadni pjesnik ga poslušao i dođe sljedeće sedmice, ali mu vezir sad reče: “Tek narednog mjeseca dobit ćeš svoj novac. No, nemoj brinuti, sigurno ćeš dobiti ono što te sljeduje.”

I tako je vezir stalno odugovlačio da pjesniku isplati njegov novac. Dođe i zima, a jadni pjesnik nikako da dobije svoju nagradu. U kući više nije bilo ni dinara, ponestalo je i posljednjih zaliha hrane, i pjesnik pade u očajanje. Konačno posve izgubi strpljenje, ode veziru i reče: “Ako uskoro ne dobijem novac koji mi je obećan, umrijet ću od gladi. Zato, ili daj mi moju nagradu, ili me otjeraj s dvora i ne dopuštaj mi da više dolazim i sramotim se!”

Tad vezir izvadi dvadeset i pet dukata i pruži ih pjesniku, koji sad bijaše radostan što je dobio i toliko, jer bijaše ostao bez ijednog dinara. Sad je bio zadovoljan i s ovoliko.

Izlazeći iz dvora, upita nekog od dvorjana kako to da je ovaj put dobio tako malu nagradu, a ovaj mu reče: “Eh, ovaj vezir nije ni nalik prijašnjem. Toliko je škrt da je pravo čudo pa si dobio i toliko!”

“A kako se ovaj vezir zove?”, upita pjesnik.

“Hasan”, odgovoriše mu.

“Gle čuda!”, reče pjesnik, “i onaj vezir se zvao Hasan, a bio je tako velikodušan, dok je ovaj najškrtriji čovjek kojeg sam u životu sreo!”

A mi zapamtimo da imena uglavnom nisu važna, nije važna vanjština, već sadržaj, ono što je unutra. Kad sudimo o nečemu, ne smijemo biti brzopleti. Vanjština ili naziv često znaju prevariti, pa se ono za što u prvi mah pomislimo da je dobro, pokaže kao loše, a ono što nam se u prvom trenutku čini lošim, na kraju bude dobro po nas. Imajmo, zato, pouku ove priče uvijek na umu.

Priča o darežljivom čovjeku

U davna vremena u gradu Buhari živio je jedan bogat, ali veoma pobožan i darežljiv čovjek. Imao je veliki imetak, bio je poznat kao jedan od najbogatijih ljudi u čitavom carstvu, ali ovaj pobožni bogataš nastojao je svojim novcem pomoći siromašnima i svima kojima je pomoć bila potrebna.

Ovaj darežljivac bio je poznat po tome što je siromašnima pomagao držeći se nekih vlastitih pravila. Naime, svakog dana u sedmici pomagao je drugoj skupini ljudi. Tako je ponedjeljkom dijelio novac prosjacima, utorkom je darovao siromašne učenjake i dervise, a srijedom je pomagao udovicama i sirotim staricama. Drugo pravilo bilo je da oni koji su došli kod njega da bi im pomogao ne smiju glasno izreći svoju potrebu. Siromasi bi se okupili, niko ne bi ništa govorio, a ovaj imućni čovjek svakome bi dao onoliko koliko mu je bilo potrebno. Naime, Bog mu je darovao sposobnost da zna svačiju potrebu, a da onaj kome je pomoć potrebna nije morao ništa progovoriti.

*Svakome će pomoći, to je bilo jasno,
al' siromah svoju želju nek' ne kaže glasno!
Svi su šutke sjedili, a on svakom dar bi dao;
pomogao ne bi onom ko bi glasno molit stao.*

Ovaj pobožni bogataš jednostavno nije volio one koji se žale na svoje siromaštvo. Smatrao je ružnim ako siromah ja-dikuje i glasno se tuži na svoju neimaštinu. Govorio je kako se ni Bogu čovjek ne treba glasno obraćati sa svojim željama i potrebama. Važno je da se čovjek trudi da postupa onako kako je Bog naredio, a Bog sve vidi i sve zna, i On će sigurno udovoljiti potrebi Svoga roba i ako rob to ne zatraži glasno.

Jednog dana sa skupinom siromaha u njegov dom dođe i neki nepoznat starac. Svi su šutke primali novac koji je bogataš dijelio, samo je ovaj starac glasno zapomagao, te mu imućni pobožnjak zato ništa nije niti udijelio. Starac ipak nije presta-jao prositi: “O ti kome se Bog smilovao, svuda se priča o tvojoj darežljivosti, pa udijeli i meni nešto! Siromah sam bez igdje ičega, zato mi pomози i olakšaj mi!” Pobožni bogataš ipak mu ništa ne daje, i išaretom mu daje do znanja da onima koji gla-sno traže nikada ne pomaže. Međutim, starac je bio tvrdoglav i nepopustljiv. Ustade i reče: “Novac kojim te je Bog pomogao je i moje pravo, i ja neću otići dok mi nešto ne udijeliš! Ostat ću ovdje koliko god bude trebalo i ni batinama me neće istje-rati iz tvog doma!” Bogataš nije htio odustati od svog običaja, ali sad je bio zbunjen i nije znao šta da radi s ovim starcem. Reče: “Starče, ti si izgleda doista bezobrazan čovjek!”, ali mu ovaj bez imalo ustručavanja odgovori: “Možda i jesam, ali ti si dvaput bezobrazniji od mene!”

Zbunjen i uvrijeđen, bogataš reče: “Ali, kako se usuđuješ da mi takvo što kažeš! Nisam ti rekao ništa ružno, a valjda si znao da ne pomažem onima koji glasno traže. Ti mi, me-đutim, bezobrazno prijetiš da nećeš otići odavde ako ti ništa ne udijelim. Znaj da ti neću pomoći ni ako danima ostaneš ovdje i glasno zapomažeš, ali dođeš li sutra i šutke sačekaš svoj red, sigurno ću udovoljiti tvojoj potrebi. Jednostavno, držim

se takvog pravila i ne kanim ga mijenjati. A sad pošteno kaži da li sam bezobrazan ja ili ti!”

Starac, međutim, kaza: “Naravno da si ti bezobrazniji od mene! U to nema nikakve sumnje! Bog ti je dao dobro ovoga svijeta, a ti sad hoćeš da pomoću bogatstva koje ti je darovano kupiš za sebe i dobro na onome svijetu.”

Pobožnom bogatašu dopadoše se te starčeve riječi. Shvatio je da mu starac na ovaj način ustvari izriče pohvalu, te ga zato bogato darova. Bilo je to prvi put da udijeli nekome ko je glasno zaiskao pomoć.

U Buhari je u to vrijeme živio i neki gramzivi čovjek koji uopće nije bio siromašan i kome nije trebala pomoć, ali ipak odluči da ode kod onog darežljivog bogataša i dobije od njega nešto novca. Njegovi prijatelji odgovarali su ga od te namjere i uvjeravali ga da će uzalud ići, ali on nije odustajao. Čak se sa svojim prijateljima okladio da će izmamiti novac od pobožnog bogataša. Štaviše, tvrdio je da će glasno tražiti pomoć i da će ipak dobiti novac.

Ovaj prevarant tako sutradan obuče odjeću učenjaka i ode bogataševoj kući. Naime, tog dana ondje su se okupili siromašni učenjaci i derviši, i pobožni bogataš dijelio im je novac. Bogataš, međutim, shvati da onaj gramzivac nije nikakav učenjak, te mu ne htjede ništa udijeliti. Uzalud je ovaj molio i zapomagao: “Ja sam jedan siromašni učenjak, izučavam vjerska pitanja, a bez igdje sam ičega! Boga radi pomози i udijeli mi nešto novca!” Bogataš je prozreo njegovu laž, pa svakome dade koliko mu je trebalo, a gramzivca i ne pogleda.

Ovaj, međutim, nije odustajao. Kad su se u bogataševoj kući okupili siromasi i prosjaci, on dođe obučen u odjeću prosjaka i stade glasno zapomagati. Bogataš ga prepozna i opet mu ništa ne dade.

Gramzivac se sad zainatio i odlučio pošto-poto prevariti pobožnog bogataša. Prerušen u ženu, odjeven u žensku odjeću i s mahramom na glavi, skupa sa udovicama i siromašnim staricama dođe bogataševoj kući, nadajući se da će ovaj put sigurno dobiti nešto novca. Njegova varka ni ovaj put mu nije pomogla. Bogataš ga je prepoznao i ostao je hladan na njegova moljenja i preklinjanja.

Shvativši da mu je i ovaj plan propao, gramzivi čovjek vrati se svojoj kući, ali i dalje čvrsto riješen da ne odustane od svog ružnog nauma. Sutradan otiđe u radnju trgovca koji je prodavao ćefine u koje se umotavaju mrtvaci i reče mu: “Želiš li da bez previše muke zaradiš dosta novca?” “Naravno da nemam ništa protiv”, odgovori ovaj, “ipak objasni mi o čemu se radi i šta treba da učinim?” Ovaj mu onda ispriča kako već dugo pokušava od onog poznatog pobožnog bogataša izmamiti nešto novca, i kako je sad siguran da je smislio lukavstvo koje mora uspjeti. Reče trgovcu: “Umotaj me u najjeftinije ćefine, a onda me odnesi na ulicu upravo u trenutku kad se bogataš bude vraćao iz džamije, pa počni glasno plakati i naricati. Ne traži ništa od njega, ali samo plači i potrudi se da izgleda kao da si zaista tužan i ojađen. On će ti sigurno darovati kesu novca, a onda ćemo ono što dobijemo podijeliti.”

Trgovac pristade, sutradan umota gramzivog prevaranta u jeftine ćefine u kakvima su se sahranjivali siromasi, pa ga iznese na ulicu upravo u trenutku kad se pobožni bogataš vraćao iz džamije sa podne-namaza. Trgovac stade glasno plakati i naricati, to privuče bogataševu pažnju i on priđe. Onda iz džepa izvadi kesu punu novca i pruži je trgovcu. Kad shvati da je trgovac dobio novac, gramzivac se uplaši da mu ovaj sad ne utekne, pa se brže-bolje izvuče iz ćefina. Bogati pobožnjak se nasmija kad ga vidje, a gramzivac mu reče: “Ne znam zašto

se smiješ; ipak sam te uspio prevariti i domoći se tvog novca!”
“Varaš se ako misliš da nisam shvatio da je sve ovo bila još jedna tvoja prevara. Međutim, postoji dobar razlog zašto sam ti ovaj put dao novac. Naime, da bi čovjek zaslužio Božiju milost, mora umrijeti prije smrti, okaniti se svih želja za ovim svijetom i posve se predati Bogu. Ti si, evo, izgleda odlučio da umreš prije smrti, pa si se čak i umotao u mrtvačke ćefine, te sam, iako se radi o ružnoj prevari, odlučio ipak nagraditi tvoj trud”, objasni mu pobožni bogataš.

Šah Mahmud i mudri Ajaz

Šah Mahmud bio je perzijski vladar poznat po svojoj mudrosti i plemenitosti. Na njegovom dvoru poseban ugled uživao je mudrac Ajaz. Ajaza je šah Mahmud posebno volio i poštovao, uvažavao je njegovo mišljenje i savjetovao se s njim oko svih važnih pitanja. Neki od šahovih vezira bili su zato ljubomorni na Ajaza, pa jednom jedan od njih reče šahu Mahmudu: “Zašto Ajaza za njegove savjete tako bogato nagrađuješ? Računali smo i izračunali da on zarađuje više nego tridesetorica vezira sa tvoga dvora. Poznat si kao pravedan vladar, ali mislimo da si u ovom slučaju nepravedan.” Šah Mahmud ništa ne reče, ali odluči da svojim vezirima prvom prilikom na djelu pokaže da nisu upravu.

Jednom prilikom šah Mahmud bio je sa svojom svitom na nekom putovanju. U daljini opaziše neki karavan, pa Mahmud posla onog vezira koji se žalio da je Ajaz povlašten da provjeri o kakvom se karavanu radi. Ovaj otiđe, pa kad se vrati šah Mahmud ga upita: “Odakle dolazi taj karavan?” “Iz grada Reja”, odgovori ovaj. “A kamo se zaputio?”, upita dalje Mahmud, a vezir reče: “Ne znam, to ih nisam pitao.”

Mahmud onda posla drugog vezira i reče mu da sazna kamo karavan putuje. Ovaj se nakon izvjesnog vremena vrati

i reče da je saznao da se karavan zaputio u Jemen. “A kakvu robu nose?”, upita šah Mahmud, a vezir kaza da se o tome nije raspitivao.

Potom Mahmud posla trećeg vezira sa zadatkom da sazna kakvu robu karavan nosi. Kad se vrati, ovaj kaza da se radi o trgovcima grnčarijom. Mahmud ga upita zna li možda kad je karavan krenuo iz Reja, a ovaj reče da se o tome nije raspitivao.

I tako je šah Mahmud slao svoje vezire, jednog po jednog, da se raspitaju o karavanu, i svaki se vraćao samo sa onim podatkom radi koga je bio poslan. Nakon što su svih trideset vezira posjetili karavan, šah Mahmud pozva Ajaza. Reče Ajazu da ode saznati odakle karavan dolazi. On se zadržao neko vrijeme, a kad se vrati kaza da je karavan iz grada Reja, da putuje u Jemen, radi se o trgovcima grnčarijom koji su prije dvije sedmice krenuli od kuće, te iznese još mnoštvo podataka o karavanu i njegovom putovanju.

Šah Mahmud, ponosan na Ajaza, reče tad svojim vezirima: “Shvatate li sad zašto Ajaza nagrađujem jednako koliko vas tridesetoricu? Saznao je sve ono što me zanimalo, a ja mu nisam morao kazati o čemu sve da se raspita. Dakle, posve je pravedno da ga platim koliko i vas tridesetoricu skupa, jer on je obavio posao koji ste tek vi svi skupa uspjeli obaviti”:

*Vidjeli ste, o veziri, da sam lahko danas
provjerio Ajaza, a i svakog od vas.
Poslah njega da upita otkud stiže karavan,
a on sazna sve zbog čega potrošiste cijeli dan.
Pravo jeste da kod mene takav stupanj uživa
čovjek koji zadaću riješi trideset vezira.*

Nepravedni kadija

Neki čovjek dođe kod liječnika i požali se da je jako bolestan. Liječnik ga temeljito pregleda, a onda zabrinuto zavrti glavom. Čovjek je pitao o čemu se radi, a liječnik je izbjegavao odgovor. Naposljetku, reče onom čovjeku da se pripremi da čuje loše vijesti, pa kaza: “Nažalost, ti si zaista ozbiljno bolestan i nema ti lijeka; ostalo ti je još malo života!” A onda dodade: “Za tebe bi bilo dobro da radiš sve što želiš i što ti padne na pamet; za tvoju bolest nije dobro ako te budu mučile kakve neostvarene želje.”

*Liječnik reče: “Radi ono što ti srce voli,
to će makar malo da ublaži boli!
Strpljenje kod bolesti tvoje ne pomaže,
ti moraš da radiš što ti srce kaže!”*

Tužan i zabrinut, čovjek se vrati kući, ali brige mu nisu dale mira, pa odluči malo prošetati poljima u okolini grada. Šetao je tako poljem, kad pored rijeke ugleda nekog derviša kako se umiva. Bolesni čovjek odjednom osjeti želju da udari šamar dervišu. Sjeti se da mu je liječnik preporučio da radi sve što mu padne na um, pa se zatrča prema dervišu i svom snagom mu udari pljusku iza vrata.

Od siline udarca derviš se zaljulja, a kad shvati šta se desilo, htjede odmah uzvratiti čovjeku koji ga je iz čista mira ovako

mučki napao. Međutim, opazi da je ovaj čovjek mršav i slab, pa odustade od namjere da ga udari, ali srdito reče: “Jesi li ti izgubio pamet ili si kakav nasilnik, pa bez razloga nasrćeš na nepoznate i nedužne ljude?!” Ovaj mu ispriča da je bolestan i šta mu je liječnik kazao, a kad ga derviš sasluša, zaključio: “Ne znam, zaista, ko je luđi – ti ili taj tvoj liječnik!”

*Iz zabave nasrćeš na nedužne ljude,
ne pitaš se šta će sa tobom da bude;
ko ti kaza da lijek to je samo ti se ruga,
ili lud je; pa gdje nađe sebi takvog druga!*

Onda derviš odluči da je najbolje da ovog nasilnika odvede kadiji i zatraži pravdu zbog šamara koji je, ni kriv ni dužan, primio. Otiđoše, tako, odmah kadiji, derviš ispriča šta se dogodilo i zatraži pravednu presudu.

Kadija vidje da je bolesnik slab i mršav, pa reče dervišu: “Kako da kaznim bolesnog i slabog čovjeka? Ako presudim da sad on primi udarac zato što je tebe ošamario, umrijet će, a islam je propisao zakone za žive ljude, ne za mrtvace!”

*Sa šilteta svoga, kadija mu kaza:
“Za ovakve ljude ne postoji kazna;
Zar da kaznu primi on što jedva stoji?!”
Ovakve se više u žive ne broji!”*

Potom kadija reče dervišu: “Ako te nekad udari živ i zdrav čovjek, dovedi ga ovamo i ja ću pravedno presuditi; ovako, ne mogu osuditi mrtvog čovjeka!” Derviš se začudi i upita: “Hoćeš da kažeš da ćeš ovog nasilnika pustiti samo zato što je bolestan?” Kadija je sad već bio ljut, pa reče dervišu: “Ustajte i odmah idite odavde! Toliko višeš zato što te ovaj jadnik udario! Izlazite, i neću da čujem da si se prepirao s njim!” Derviš

ustade i pođe izaći, kad ga kadija upita: “Koliko novca imaš sa sobom?” “Svega šest dirhema; derviš sam i nije mi stalo do novca. Zašto?” Kadija reče: “Pravedno je da ti kao derviš pola tog novca daš ovom jadniku!”

Derviš se sad zaista naljuti i stade se raspravljati s kadijom. Dok su se njih dvojica svađali, onaj bolesnik odjednom pri-skoči i udari svom snagom šamar kadiji, pa reče: “Sad mi i ti daj tri dirhema, pa da idem odavde.” Kadija ga je u nevjerici gledao, a onda pođe pozvati stražu, ali mu derviš reče: “A ne, čovjek je potpuno upravu; valjda zakon kaže isto za nas obojicu?! Kad se o meni radilo, ovaj čovjek je bio slab i nemoćan, nije valjda da je sad kad se radi o tebi odjednom zdrav?! Zar ne znaš da ti se nepravda koju počiníš drugome sigurno vrati?”

*O prvače vjere, što je dobro tebi
zar sa bratom svojim podijelio ne bi?!
Kada sudiš, presudu što za tebe važi
i bratu je svome podjednako kaži!*

I zaista, u životu moramo nastojati o svemu suditi pravedno. Ono što želimo sebi, moramo željeti i drugima, i prema drugima postupati onako kako bismo željeli da se prema nama u istoj situaciji postupa.

Zmija i truhle jabuke

U davna vremena u jednoj dalekoj zemlji vladao je neki emir koji je jako volio lov. Međutim, za razliku od ostalih vladara, on u lov nije išao sa čitavom svojom svitom, nego je uvijek lovio sam.

Jednom tako uze luk i tobolac sa strijelama te na svome bijelom konju izjaha u poljane. Tog dana ništa ne ulovi, pa predvečer krenu nazad svome dvoru. Usput naiđe na jedan veliki voćnjak, pa uđe unutra nadajući se da će naći kakav bunar ili vrelo kako bi utolio žeđ i napojio svoga umornog konja. Lutajući kroz voćnjak ugleda pod jednim stablom jabuke čovjeka koji je spavao tvrđim snom. Širom otvorenih usta čovjek je spavao tako čvrsto da ga čak ni topot konjskih kopita nije probudio. Emir pomisli: “Ovo je sigurno vlasnik vrta. Čovjek je vjerovatno čitav dan radio, pa je sad umoran malo prilegao. Najbolje da se vratim nazad i ostavim čovjeka da spava.”

Emir cimnu uzde svog konja dajući mu znak da se okrene, kad upravo u tom trenutku ugleda veliku crnu zmiju kako se penje uz prsa čovjeka koji je spavao pod stablom. Zmija je brzo gmizala ka ustima onog jasnika, a emir je zbunjeno stajao pitajući se šta da učini. Ako vikne i pokuša probuditi spavača, zmija bi se mogla prepasti i u strahu ujesti onog čovjeka,

a već je bilo kasno da pokuša pritrčati i skinuti zmiju. Emir je s nevjericom gledao kako se zmija uvlači u usta čovjeka koji je spavao i brzo nestaje u njegovom grlu.

Kad se malo pribrao, emir priđe čovjeku i žestoko ga udari korbačem po licu. Čovjek se probudi bolno jauknuvši, a kad ugleda pred sobom emira i shvati da ga ovaj tuče korbačem, posve se zbuni. Emir je bio poznat kao pravedan i milostiv vladar, pa jadni čovjek pomisli da ga je emir sigurno zamijenio s kakvim zločincem. Dok su po njemu pljuštali udarci, povika: “Dobri gospodaru, zašto me tučeš?! Ja sam obični zemljoradnik i nisam učinio nikakvo zlo! Sigurno si me zamijenio s nekim!”

*Ako misliš, gospodaru, da učinih kakvo zlo,
posijeci me odmah britkom sabljom tom!
Zašto sada nevin stradam od vladarske ruke;
kao da sam teški grješnik stavljáš me na muke!*

Emir, međutim, ne prestajući ga tući, reče: “Ustani i čini ono što ti kažem! Budeš li oklijevao pretući ću te tako da te niko neće moći prepoznati!”

Čovjek se diže, a emir mu onda naredi da priđe gomili odbačenih truhlih jabuka na dnu vrta, i reče. “Jedi ove jabuke i nemoj ni pomišljati da prestaneš bez mog dopuštenja!” Siroti seljak je negodovao, ali emir ga opet stade tući, te ovaj jadnik shvati da mu nije druge već da učini kako mu je kazano. S gađenjem poče jesti gnjile jabuke, i nakon što ih pojede nekoliko pomisli da će ga emir napokon pustiti na miru. Ali, emir ga opet udari korbačem i podviknu: “Rekao sam ti da ne smiješ prestati dok ti ne kažem da je dosta! Jedi ili ćeš zaista stradati!” Prestrašen i zbunjen, vlasnik voćnjaka nastavi jesti truhle jabuke. Pošto pojede čitavu gomilicu, emir mu reče: “Dosta je; a

sad trči što brže možeš! Jahat ću za tobom i budi siguran da ću te žestoko udariti svaki put kad opazim da zastajkuješ!”

Nesretni čovjek stade trčati poljem koliko ga noge nose. Emir je jahao za njim i udarao ga korbačem tjerajući ga na sve brži trk. Čovjek je trčao i trčao, sve dok naposljetku ne klonu, uhvati se za želudac i poče povraćati. Uplašen ustuknu kad vidje kako mu iz usta iskoči velika crna zmija i brzo odgmiza u šiblje.

Tek sada ovaj shvati šta se dogodilo i zašto ga je emir onako mučio. Bilo mu je jasno da mu je tako ustvari spasio život. Vlasnik vrta pade na koljena pred emirom i stade mu se od sveg srca zahvaljivati: “Plemeniti vladaru, mislio sam tako loše o tebi dok si me tukao i tjerao me da jedem truhle jabuke, u sebi sam te proklinjao dok si me tjerao da trčim poljem, a ti si sve to činio za moje dobro. Trebao sam odmah znati da sigurno postoji dobar razlog za ono što činiš. Oprosti što sam se usudio da pomislim loše o tebi!” A onda se na trenutak zamisli, pa upita: “A zašto mi odmah nisi rekao da se u mene uvukla zmija?” Emir mu objasni: “Zato što nisam bio siguran kako ćeš primiti tu vijest. Plašio sam se da u strahu ne napraviš kakvu glupost. A i nismo imali previše vremena za objašnjavanje: zmija je bila u tebi i valjalo je što prije učiniti nešto da je istjeramo napolje.”

Eto kako je mudri emir spasio čovjeka u koga se uvukla zmija. A mi smo iz ove priče naučili da se iza onoga što nam se ne sviđa katkad zna kriti mudrost koju tek kasnije razumijemo. Zato, kad nam naši roditelji zabranjuju da činimo nešto što nam se sviđa, ili nas tjeraju da radimo nešto što nam se ne radi, sigurno je da za to imaju dobre razloge. Nema sumnje da nas niko ne voli koliko naši roditelji, pa zapamtimo zato da su njihove naredbe ili zabrane, makar nam se često ne sviđale,

ustvari radi našeg dobra. Često možda odmah ne razumijemo o kakvom dobru se tu radi, ali budimo sigurni da ćemo kad odrastemo i shvatimo razloge tih naredbi i zabrana biti zahvalni svojim roditeljima što su i na taj način brinuli o nama.

Slična je stvar i s Božijim naredbama i propisima. Naravno, mnogi propisi vjere, ono što je vjerom naređeno ili zabranjeno, jasni su nam i shvatljivi. Naprimjer, sasvim nam je jasno zašto se laž, krađa, prevara, alkoholna pića ili lijenost u islamu smatraju ružnim. Ponekad, međutim, postoje i propisi vjere čija nam svrha i razlozi, možda, i nisu sasvim jasni. I sasvim je ljudski pitati se zašto je neki od propisa naše časne vjere upravo takav kakav jeste. Ali, pritom uvijek moramo znati da je naše znanje ništavno naspram znanja Božijeg. Propisi vjere postoje zato da bi naš život učinili boljim, ispravnijim i sretnijim, makar mi ponekad i ne razumijevali mudrost i svrhu određenog propisa. Dragi Bog želi nam samo najbolje, a propise vjere dao nam je za naše dobro. Slijedeći ih i pridržavajući ih se, činimo nešto od čega ćemo imati koristi i na ovom i na onom svijetu. A Bogu Svevišnjem ne treba ništa od nas. Naša vjera, ibadet i dobra djela jesu zbog nas samih i našeg boljitka.

Dobri sluga sultana Mahmuda

Sultan Mahmud Gaznevi imao je slugu koji se zvao Ajaz, izuzetno skromnog i poštenog, a istovremeno mudrog i pronicljivog čovjeka, koga je sultan veoma volio i cijenio. Ajaz je živio u skromnoj sobici, i svaku večer, prije nego bi pošao na spavanje, pogledao bi svoj grubi jeftini ogrtač i papuče, i pomislio: “Ovo je sav tvoj imetak, pa budi zadovoljan, skroman i ne oholi se!”

Mnogi na dvoru zavidjeli su Ajazu što je tako blizak i drag sultanu Mahmudu, pa su iz zlobe govorili sultanu: “Ajaz živi u sobici, ali ju je napunio zlatom i srebrom. Sakrio je to blago ondje i ne dopušta nikom da uđe u njegovu sobu.”

Sultan se začudi kad ču da njegov dragi sluga krije nešto od njega. Zato naredi zapovjedniku straže da ode u Ajazovu sobu, pretraži je i donese sve što ondje nađe.

Navečer ovaj sa trideset vojnika upade u Ajazovu sobu, misleći da će tamo naći sakrivene ili zakopane kovčege pune zlata i dragulja. Međutim, u sobi nađoše samo Ajazov ogrtač i papuče.

Mahmudovi vojnici nisu mogli vjerovati da je to sve što Ajaz posjeduje. Zato prekopaše pod, izbušiše zidove, sve vjerujući da negdje mora postojati zakopano blago. Znali su da

je Ajaz veoma drag sultanu, i da ga sultan često bogato daruje, ali nisu znali da sve što dobije od sultana, Ajaz odmah podijeli sirotinji.

Vratiše se i kazaše sultanu da su u Ajazovoj sobi našli samo njegov ogrtač i papuče, a on se samo osmjehnu i prezrivo pogleda zlobnike koji su potvorili Ajaza. Naime, sultan Mahmud znao je da Ajaz nije čovjek kome je stalo do blaga i imetka, ali pravio se da vjeruje onim zlobnicima htijući pred svima na dvoru objelodaniti koliko su zavidni i zli. Sam je o Ajazu kazao:

*Trebalo bi riječi preko cijelog neba,
pa da kažem ono što o njemu reći treba;
čak da imam riječi i sto puta više,
premalo je da vrlinu njegovu opiše.*

One zlobnike koji su sultanu lagali da Ajaz gomila bogatstvo sad spopade silan strah, jer lagati sultanu na čovjeka koga voli i cijeni nije mali grijeh. Stoga svi oni klekoše pred sultana Mahmuda i stadoše mu ljubiti skute, moleći da im oprost. No, sultan reče: “To kako ćete biti kažnjeni za svoje nedjelo nema veze sa mnom. Olagivali ste Ajaza, njega ste uvrijedili, pa neka vam on i presudi.”

*Sultan reče: “Od mene vam ni kazna ni oprostjenje,
Ajaz nek vam sudi, njemu kaljaste poštenje!
Ajaza ste izdali, blatili pred svima,
on je ranjen, stoga pravo na osvetu ima.*

A onda sultan Mahmud pozva Ajaza i zatraži od njega da sam presudi onima koji su ga potvarali i pokušali ukaljati njegovu poštenje: “Ti si najpošteniji i najskromniji čovjek koga poznajem, a ovi zlobnici lažno su te optužili. Sad žale zbog

onog što su ti učinili, a tebi prepuštam da im presudiš kako god ti je volja.”

Ajaz zahvali sultanu na lijepim riječima i povjerenju, a onda zamoli da presudu ne donosi odmah te da mu se dopusti da neko vrijeme porazmisli. Međutim, dani su prolazili, a Ajaz nikako da odluči kako da presudi onim lašcima. Naposljetku mu sultan Mahmud reče: “O Ajaze, odluči napokon šta da učinimo s njima, jer čekati na kaznu gore je od same kazne.” Onda Ajaz kaza: “O sultane moj, zar da se pored sunca grijemo na svjetlosti zvijezda?! Ti donesi presudu, a ja te molim da ih ne kazniš. Kamo sreće da nisam imao ni onaj ogrtač i papuče, jer ne želim da imam išta što bi potaklo zavist i zlobu drugih ljudi.”

*Sultan reče: “O Ajaze, ti si zbilja zadovoljan svime,
skromnost tvoja velika je kao mora i planine;
nisi ohol kada ljudi šire tvoju slavu,
a kad lažu na te, ti ne gubiš glavu!”*

Ajaz tad zamoli sultana da oprostí ljudima koji su dopustili da zavist pomrači njihova srca, reče da im je on već oprostio i zaboravio kako su ga pokušali ocrniti.

Iz ove priče o poštenom i mudrom Ajazu učimo kako su veliki dobri Božiji robovi koji nam moraju poslužiti kao primjer. Naravno, mi se ne možemo, kao Ajaz, odreći svih blagodati ovoga svijeta koje nam dobri Bog daruje, ali zato možemo biti skromni i ne dopustiti da se u nama, ma šta imali, koliko god imućni ili učeni bili, pojavi oholost. Moramo biti svjesni da su sve blagodati istovremeno dobro i iskušenje, pa blago onome ko ih na pravi način iskoristi. Sretan je čovjek koji ispravno iskoristi dobro koje mu je Bog darovao, a nesretan je onaj ko dopusti da ga to dobro odvede na stranputicu i pomrači mu srce.

Priča o lovcu i ptičici

Neki lovac na ptice otiđe u polje loviti ptice. Postavi svoju zamku, prosu u nju nešto zrnevlja, pa se sakri u grmlje. Tu je čekao da se neka ptica uhvati u njegovu klopku. Domalo, doletje jedna ptičica i poče kljucati po travi okolo, kad ugleda lovca skrivenog u grmlju, pa ga upita: “A ko si ti i šta radiš tu šćućuren u žbunju?”

Lovac odgovori: “Ja sam pobožan čovjek koji se povukao od svijeta. Svi moji prijatelji su odavno mrtvi, a ja živim sam ovdje u polju, po čitav dan klanjam i učim dove, i tako se pripremam za smrt.”

Ptičica mu nato reče: “Ali, zar ne znaš da u našoj vjeri nema monaha ni ljudi koji su se povukli iz svijeta? Islam takve stvari zabranjuje! Naš Poslanik družio se s ljudima, obavezani smo da se okupljamo na džuma-namazu, da naređujemo dobro i odvrćamo od zla, brinemo za siromašne i ugrožene među nama. Islam nije vjera koja kaže da trebaš napustiti svijet, živjeti sam i baviti se samo sobom.”

Lovac nato odgovori: “To što kažeš nije baš sasvim tačno. Bolje se skloniti od lošeg društva nego dopustiti da te ono odvede u grijeh i zlo. Loš drug će pokvariti i najboljeg čovjeka.”

Ptičica tad kaza: “Da, ali zato nam je propisan džihad. Čovjek se mora boriti protiv zla i spriječiti da neprijatelj vjere čini zlo i kvari svijet.”

*Svakome je jasno da viteštva nema
kod onoga koji bježi od svih iskušenja;
Dobro naše vjere jeste borba i trud, danju-noću,
dobro vjere Isaove jeste bježat u samoću.*

Lovac je saslušao, pa reče: “Tačno je to što kažeš, ali za borbu je potrebna snaga. Ako čovjek nema snage za borbu, onda je za njega bolje da se skloni i tako pokuša sačuvati srce i dušu od prljavština svijeta.”

Dok su tako razgovarali i nadmudrivali se, ptičica ugleda ono zrnevlje, pa upita: “A čije je ovo zrnevlje?” Lovac odgovori: “To su mi dala siročad koja žele pomoći potrebitima. Rekli su mi da to dam samo onome kome je stvarno potrebno.”

Ptičica se polakomi, pa pomisli kako je upravo njoj to zrnevlje najpotrebnije. Doletje ondje i poče ključati, kad se odjednom zamka sklopi i ona shvati da je zarobljena. Zapoimala je i jadikovala, ali sad je već bilo prekasno. Treba biti oprezan prije nego se zlo desi.

*Kada zlo se desi, čemu žalit se do neba,
prije već se stvari dese razmisliti treba;
razmišljaj na vrijeme i koristi um,
bit će kasno kad razbojnik izađe na drum!*

Ptičica kroz suze reče: “Ovo mi je kazna zato što sam bila pohlepna i olahko povjerovala čovjeku koji se predstavio kao pobožnjak!” A lovac joj odgovori: “Bolje reci da je to kazna za onoga koji želi uzeti ono što mu ne pripada!”

Zato, nastojmo uvijek biti oprezni i svjesni da ne smijemo olahko zaključivati. Neka nas želja za nečim ne natjera da postupimo nepromišljeno, jer bismo onda, ne dao Bog, mogli zažaliti. Naša vjera traži od nas da koristimo svoj razum, taj veliki dar od dragoga Boga, i dužni smo držati pod nadzorom svoje želje. Onaj ko po svaku cijenu nastoji ispuniti svoju želju nekada plati za to previsoku cijenu, pa poželi da mu se takva želja nikad nije ni javila. Uostalom, ne znači da je sve ono što poželimo dobro za nas. Isto tako, sigurno vam se već svima desilo nešto što vam se sprva činilo kao zlo, a kasnije se ispostavilo da je to bilo dobro po vas. Molimo zato dragoga Boga da nam pomogne da ostvarimo samo naše dobre želje, one čije ostvarenje će nam zaista donijeti korist i sreću.

Halva i dosjetljivost

Neki musliman, kršćanin i židov putovali skupa, pa navečer zakonačiše u jednom hanu. Musliman je tih dana postio, pa odluči poslije iftara napraviti halvu. Kršćanin i židov neko su se vrijeme sašaptavali, a onda rekoše: “Nas dvojica večeras nismo gladni, pa smo zaključili da je onda najbolje da ni ti ne jedeš halvu nego da je ostavimo za sutra.” “Ali vi znate da ja postim i da sutra ne mogu jesti s vama. Uostalom, podijelimo ovu halvu na tri jednaka dijela, pa neka svako jede svoj dio kad mu je volja”, reče im musliman.

Kršćanin i židov, međutim, nisu to htjeli prihvatiti, nego su navaljivali da se halva ne dira do sutra, želeći muslimana dok bude postio dovesti u iskušenje. Zato rekoše: “Najbolje da sačekamo jutro, a onda neka svako ispriča šta je sanjao. Onaj čiji san bude najljepši neka uzme svu halvu.” Musliman pristade, pa ona dvojica, zadovoljni svojim lukavstvom, odoše na spavanje. Kad zaspāše, musliman pojede trećinu halve, a onda ostatak sakri, pa i on ode na spavanje.

Ujutro se umiše, obavīše molitvu, svako po svom zakonu, pa sjedoše skupa da ispričaju šta su sinoć sanjali.

Židov prvi ispriča svoj san: “Sanjao sam da sam sreo hazreti Musaa, pa me on sa sobom povede na Sinajsku goru!”

Kršćanin kaza: “Lijep san, mora se priznati, ali ja sam sanjao hazreti Isaa, koji me povede sa sobom visoko gore na četvrto nebo!”

Musliman se u sebi nasmija njihovim izmišljotinama, pa reče: “A ja sam sinoć sanjao našeg dragog poslanika Muhammeda Mustafu. Ispričah mu za onu našu sinoćnju raspravu oko halve, pa mi on reče da je vidio mog prijatelja židova sa hazreti Musaom na Sinaju, a kršćanina kako se sa hazreti Isaom penje na četvrto nebo. Onda mi kaza da, kad sam već ostao sam, trebam sam i pojesti onu halvu. Ja ga, naravno, poslušah, pa pojedoh onu halvu što sam je sinoć napravio!”

Židov i kršćanin skočiše i potražiše posudu sa halvom, pa kad vidješe da je prazna, uhvatiše se za glavu i povikaše: “Kako si mogao to učiniti?! Zar te nije bilo sram pojesti sve sam dok smo mi spavali?!”

Musliman im, sa smiješkom, odgovori: “Ali šta sam mogao kad mi je tako naredio naš Poslanik?! Zar ti, židove, ne bi poslušao hazreti Musaovo naređenje, i zar ti, kršćanine, ne bi uradio kako ti kaže hazreti Isa? Kako bih, onda, ja musliman mogao ne poštovati naređenje hazreti Muhammeda, a on mi je rekao da pojedem onu halvu!”

Shvativši da ih je musliman nadmudrio, židov i kršćanin slegnuše ramenima i rekoše: “Tvoj je san zaista bio najljepši i ispravno si postupio kad si poslušao vašeg poslanika!”

*Pa rekoše: “Najbolja je zaista tvoja priča ova,
ljepša nego stotinu naših slatkih snova!
Od svog sna si imao koristi na javi,
naši snovi zauvijek su snovi ostali!”*

Zapamtimo, dakle, dvije stvari: laži i lukavstva, prije ili kasnije, vrata se onome ko se služi njima i on ostane postidjen i ponižen. I drugo, stradao je onaj ko se oslanja na svoje snove i maštarije. Mudar čovjek drži se stvarnosti i trudi se da postupi onako kako je u određenoj situaciji najbolje.

Bedruddin i zaduženi sirotan

U gradu Tabrizu živio je čovjek po imenu Bedruddin, poznat po svojoj plemenitosti i darežljivosti. Bedruddin je bio zapovjednik gradske straže u Tabrizu. Brinuo se za red i mir u gradu. Bio je pošten i pravičan, a, kako smo rekli, uvijek je nastojao biti na usluzi siromašnima i potrebitima. Ljudi u Tabrizu zato su ga veoma cijenili i poštovali.

*Čim bi čuo da nekoga tuga i jad bije,
hitao bi nevoljniku pomoći što prije;
kad bi čuo da se neko na nesreću žali,
sramio se k'o da on je za to krivac pravi!*

U okolini Tabriza živio je neki siromah koji se, da bi se prehranio, sve više zaduživao, dok njegov dug naposljetku ne naraste na devet hiljada dinara. Siromah nije znao šta da radi, i, napokon, odluči da ode u Tabriz i zamoli Bedruddina za pomoć

Inače, on je od Bedruddina već nekoliko puta pozajmljivao novac, i Bedruddin mu je svaki put oprostio njegov dug. Čovjeka je sad bilo stid ponovo se obratiti dobrom Bedrudinu, ali drugog izlaza nije imao.

Čim stiže u Tabriz, zaputi se pravo Bedruddinovoj kući, ali ondje zateče žalosnu Bedruddinovu čeljad i ču tužnu vijest da je Bedruddin prije neki dan iznenada umro.

*Onaj paun nebeski na nebu je sada,
vratio se napokon onamo gdje spada;
u njegovoj sjeni svako spasa nađe,
al' to sunce dobra brzo, eto, zađe!*

Nevoljni čovjek lutao je ulicama Tabriza mučen brigama i najcrnijim mislima, dok mu se odjednom ne smrači pred očima i on pade u nesvijest. Ležao je tako onesviješten satima, te ga prolaznici napokon probudiše umivajući ga hladnom vodom.

Kad dođe sebi, čovjek trezvono porazmisli o svojoj situaciji, a onda odjednom shvati svoju zabludu, pa požuri u najbližu džamiju, klanja dva rekata namaza, a onda diže ruke k nebu i reče: “O Bože, o jedini moj Gospodaru, ja sam se silno ogriješio prema sebi očekujući pomoć od Tvojih stvorova! Bedruddin jeste bio velikodušan čovjek, ali on je samo Tvoj rob i njegova dobrota ne može se mjeriti sa Tvojom! On mi jeste poklonio ovu odjeću koju nosim, ali Ti si mi darovao ruke kojim sam je i sam mogao zaraditi; on mi jeste davao novac, ali Ti si mi dao pamet koju sam trebao koristiti! Uostalom, Ti si Onaj Koji je Bedruddina učinio darežljivim i dao da on pomaže ljudima u nevolji!”

Onda siromah izađe iz džamije, i zaputi se na glavni trg u Tabrizu. Ondje okupi prolaznike oko sebe i ispriča im kako je Bedruddin bio dobar prema njemu, želeći se bar tako odužiti svom dobročinitelju. Ljudi su ga, ganuti, slušali, svi mu udijeliše ponešto novca, i ovaj siromah tako skupi sto dinara.

Ovaj nevoljnik odatle otiđe na Bedruddinov mezar, pa se kroz dove stade zahvaljivati čovjeku koji mu je za života često

pomagao i bio dobar prema njemu. Znao je da Bog kaže da je zahvalnost onima koji nam čine dobro ustvari zahvalnost Njemu. Kroz plač je nabrajao Bedruddinove vrline i molio Boga da Bedruddina obraduje najljepšim džennetskim nagradama.

*Ti bijaše sunce što je na me sjalo,
sve što sruših ti bi za me popravljao,
nisi htio ovim svijetom nosit obraz taman,
po dobru ti ni Mikail melek nije ravan!*

Uto na mezar dođe i jedan Bedruddinov blizak prijatelj, pa kad ču kako ovaj čovjek hvali Bedruddina i žali za njim, odluči da ga povede svojoj kući i ponudi mu prenoćište.

Iste noći taj ugledni čovjek usni Bedruddina, koji mu reče: “Čuo sam sve što je tvoj gost o meni govorio, ali nisam mu mogao odgovoriti. A ti znaj da sam ja na ovome svijetu dobio najljepšu nagradu za svako dobro koje sam učinio na dunjaluku. Dunjaluk je kapija kroz koju se stiže u ovaj svijet i stvarni život. Tek ovdje mi shvatamo gdje smo ustvari bili i kako smo pogrešno shvatali život na dunjaluku. A što se tog siromaha tiče, znaj da sam mislio na njega, pa sam za života ostavio nešto zlatnika i namijenio ih njemu. Zlato ćeš naći sakriveno ispod poda u mojoj sobi, pa ga predaj tom čovjeku u nevolji. Reci mu da tim novcem vrati svoje dugove, a ono što pretekne neka zadrži za sebe. Htio sam mu to sam dati, ali prije nego smo se sreli kucnuo mi je smrtni čas. Uglavnom, reci mu da tako učini, ali neka pazi da ga trgovci ne prevare kad bude mijenjao zlatnike. I još mu poruči da sam ga zamolio da me se sjeti u svojim dovama. A kad dođeš mojoj kući uzeti to sakriveno zlato, reci mojim nasljednicima da je takva bila moja želja, i neka se sjetite da je naš dragi Poslanik kazao da je onaj ko traži nazad ono što je već darovao poput onoga ko jede ono

što je povratio. Budu li ipak htjeli uzeti to zlato, neka znaju da time uznemiravaju moju dušu i da ih čeka velika nesreća!”

Čovjek se tad sav oznojen ali sretan probudi iz sna, pa odmah ustade iz postelje i radosno utrča u sobu u kojoj je spavao onaj zaduženi siromah. Probudi ga i sve mu ispriča, pa čim svanu otiđoše Bedruddinovo kući i nađoše zlatnike tačno ondje gdje mu je Bedruddin u snu rekao.

I tako ovaj sirotan vrati svoje dugove, i još mu preteče dovoljno novca da pokrene vlastiti posao kojim je do kraja života izdržavao svoju porodicu. Nikad nije zaboravljao milost koju mu je Bog ukazao, a nakon svakog namaza u dovi je spominjao dobrog Bedruddina, čovjeka koji je dokazao da se velikodušnošću i darežljivošću na ovom svijetu stječe ljubav ljudi, a nagrada za to kod dobrog Boga je tako velika da je mi nismo u stanju ni zamisliti.

Zato, nastojmo i mi biti darežljivi i velikodušni, pomozimo svakome kome možemo i znajmo da je Bog, Koji nam je dao sve što imamo, propisao da dio našeg imetka pripada i onima kojima nije dato koliko nama. Zapamtimo zauvijek da Svevišnji Bog iskušava i imetkom i siromaštvom. Imućan čovjek zato je dužan da iz svog imetka dijeli siromašnima, a siromah je dužan da bude strpljiv i zadovoljan, uzda se u Boga i Njegove dobre robove, ali i sam pokuša učiniti sve što može da bi popravio svoju situaciju.

Sultan i konj njegovog zapovjednika

Vojni zapovjednik u službi jednog moćnog sultana imao je divnog i brzog konja, tako lijepog da bi svako ko bi ga vidio ostao zadivljen i poželio takvoga konja. Sultan je jednom vršio smotru vojske, pa kad ugleda tog konja nije mogao vjerovati svojim očima. Izreče slavu Bogu jer shvatao je da takva ljepota predstavlja jedan od Božijih znakova ljudima da je On moćan stvoriti i ono što mi nismo u stanju ni zamisliti.

Kad se vrati na svoj dvor, sultan okupi svoje vezire i sav zanesen i opčinjen stade im pričati o konju onog zapovjednika. Naposljetku shvati da mora imati tog konja, pa naredi straži da mu ga odmah dovedu. Straža bez oklijevanja pođe izvršiti sultanovu želju i odmah odoše kući onog zapovjednika.

Taj zapovjednik nije mogao niti smio usprotiviti se sultanovoj želji, a, s druge strane, nije mu bilo lahko dati svog prelijepog konja, usto i svog vjernog prijatelja iz stotinu bitaka.

Na sultanovom dvoru bijaše i jedan mudar i poštovan starac po imenu Imadul-Mulk, naročito drag sultanu, pa su dvorjani obično njega molili da ih kad bi im nešto trebalo zastupa kod sultana. Tako i vlasnik konja otiđe Imadul-Mulku da mu se požali i posavjetuje se s njim. Tražio je od Imadul-Mulka da zamoli sultana da mu ne uzima konja, rekavši:

“Kaži mu da sam spreman dati sve što imam, učiniti sve što zatraži od mene, ali taj konj je moj život i gotov sam uzme li mi ga!”

*Spreman sam sultanu dati što poželi,
ali konj taj divni moj je život cijeli!*

Imadul-Mulk dobro je shvatao o čemu mladić priča. Ode kod šaha, sjede i zašuti; šutio je i razmišljao kako da počne, moleći Boga da ga osnaži i nadahne ga pravim riječima.

Uto dovedoše konja, i svi izađoše pred dvor da ga pogledaju. I zaista, imalo se šta i vidjeti; ljepšeg konja nije bilo u tri carstva:

*Vatren iznutra, a vanjštine divne,
takvog konja oči svijeta ne vidješe prije!*

Sultan je zadivljeno posmatrao konja, a onda se obrati Imadul-Mulku: “Kakav konj, brate moj! Kao da je iz Dženneta a ne sa ovog svijeta!”

Mudri starac nato reče: “Onako je kako Vi kažete, Veličanstvo; ako vi kažete da je đavo lijep kao melek, ja Vam se neću usprotiviti. Znači, ovaj konj je lijep, ako Vi tako mislite, makar ja mislim da ima glavu kao da je bik a ne konj.”

Te riječi zbuniše sultana, pa sad poče pažljivije posmatrati konja. Imadul-Mulk u njemu je mudro probudio sumnju, i sultan je sad počeo uvjeravati sam sebe da konj i nije tako lijep kako mu se na prvi pogled učinilo. Neko vrijeme posmatrao je konja, obilazeći ga sa svih strana, a onda reče: “Upravu si, što ga više gledam, ovaj konj mi se sve više čini sasvim običnim. Ne znam samo kako sam se mogao tako prevariti!”

I tako sultan koji silom htjede doći do konja koji mu se svidio, odustade od svoje želje misleći da konj i nije tako lijep,

iako se radilo o zaista predivnom konju. Ljudsko srce, međutim, u Božijim je rukama, i On s njime čini šta Mu je volja:

*Zar da se ljudska spletko mjeri sa Božijom snagom?!
On okreće ljudska srca kako je Njemu drago!*

I tako, iz ove lijepe priče možemo izvući mnogo pouka. Prva je ta koju nam stihovi već rekoše: Bog je Taj Koji okreće ljudska srca kako On hoće, tako da čovjek koji sad misli jedno, narednog trenutka može misliti sasvim suprotno, a da ni sam ne zna kako to da je odjednom promijenio mišljenje. Drugo, iz priče smo shvatili kako je velika moć sumnje. Čovjek koji pusti sumnji da uđe u njegovo srce postaje kolebljiv čak i kad se radi o posve jasnoj stvari. Ostale pouke pokušajte otkriti sami. Ove priče hazreti Mevlana i ispričao nam je da bismo sami o njima razmišljali i izvodili zaključke, a on nam je tek ponegdje dao smjernice koje nam pomažu da prepoznamo u kom smjeru treba razmišljati.

Priča o tragačima za tuđim mahanama

Četiri čovjeka klanjala su jednom u džamiji, kad u džamiju uđe mujezin. Opazivši krajičkom oka mujezina, jedan od njih četvorice odjednom, na namazu, progovori: “Otkud sad mujezin; nije valjda da je već vrijeme ikindije?!”

Onaj što je klanjao do njega reče mu: “Eh, progovorio si na namazu i sad si pokvario svoj namaz!”

Treći, čuvši to, ne izdrža pa reče drugome: “Zašto to njemu govoriš kad si i ti sad pokvario svoj namaz!”

Četvrti, opet, slušajući njih i ne misleći na svoj namaz, kaza: “Bogu hvala pa ja nisam poput vas trojice; i ja sam vidio mujezina, ali nije mi palo na pamet da progovorim dok klanjam!” I tako, naravno, i on pokvari svoj namaz.

*Bogu hvala pa ja nisam ko moji jarani,
Pa da tako naivno sebi namaz kvarim!*

Tako, dakle, sva četvorica pokvariše primjećujući grešku drugog, a ne misleći na ono što sami čine.

Ova zgodna pričica tako nas je kratko i jasno naučila da traženje tuđih mahana i osvrtnje na tuđe greške sigurno kvari i naš posao. Uostalom, onaj ko traži mahane drugima, i sam očito ima jednu veliku mahanu: upravo tu da je sklon

tražiti greške drugih. A znamo da je u islamu to grijeh i ružna osobina. Na muslimanu je da se pozabavi svojim greškama, nedostacima i mahanama. Budemo li sami ispravni i dobri ljudi, sigurno je da ćemo poslužiti kao primjer mnogima. Pred svakim od nas dovoljno je posla na uočavanju i ispravljanju vlastitih mahanama i nedostataka. Zato je sasvim besmisleno i nepravedno baviti se nedostacima drugih ljudi.

*Tako namaz pokvariše ta četiri druga:
Uvijek strada onaj ko se drugom ruga!
Blago onom ko o svojim mahanama brine više,
jer ko drugom grešku traži, samom mu se nova piše!*

Različiti jezici, ista stvar

Putovali jednom skupa Arap, Turčin, Iranac i Grk, pa kad su nailazili pored nekog sela odlučise poslati jednog od njih da kupi nešto za jelo. Međutim, stadoše raspravljati oko toga šta da kupe.

Iranac reče: “Ja želim da kupimo *angur*, i za to sam spreman dati jedan dirhem!”

Arap nato kaza: “A ne; ja hoću da kupimo *inab*, i za to ne žalim dati ni dva dirhema!”

Turčin se usprotivi: “Ako ćemo već nešto kupovati, onda kupimo *uzum*!”

Grk, međutim, reče: “Pristajem dati novac samo ako ćemo kupiti *istafil*!”

*Među njima tako se prava svađe začu,
mada nisu znali šta te riječi znače;
vikali su i mahali jedan drugom ispred lica,
eto kako poču svađa četvorice neznalica.*

Dok su se oni tako prepirali, naiđe jedan mudri starac i, vidjevši da bi još mogla izbiti i tuča, priđe im, a kad shvati o čemu se radi reče: “Dajte mi jedan dirhem, i ja ću sve četvorici ispuniti želju!”

Njih četvorica gledali su ga s čuđenjem, ali činilo se da starac zna o čemu govori. Onda se zглеdaše između sebe, pružiše starcu dirhem i on ode u selo.

Domalo, vrati se noseći u rukama košaru punu grožđa. Onoj četvorici lica se razvukoše u osmijeh, jer to je bilo upravo ono što je svaki htio.

A onda im starac objasni da se grožđe na perzijskom kaže *angur*, na arapskom *inab*, na turskom *uzum*, a na grčkom jeziku *istafil*. Radilo se jednostavno o tome da nisu dobro razumjeli jezike jedan drugoga, i među njima je zato došlo do svađe. Onda kad se pojavio čovjek koji im je objasnio da ustvari žele istu stvar, svađa je prestala i oni su postićeno ponovo pružili ruku jedan drugome.

*Dobro reče stari šejh, što poznaje duše stanja:
Svaki grijeh što ljudi čine proizlazi iz neznanja!*

Sjetimo se kako je hazreti Sulejman koji je poznao jezik životinja zato uspio da uspostavi mir među njima, pa su vuk i ovca, lav i gazela živjeli pred njegovim dvorom jedno pored drugoga.

A mi zapamtimo da je jako važno da se ljudi potrudе da razumiju jedan drugoga. Tako se često dešava da se ljudi posvađaju i sukobe samo zato što se nisu ispravno razumjeli. Ova četvorica iz naše priče bili su barem stranci jedan za drugoga, ali tužno je vidjeti da ljudi koji govore isti jezik ponekad ne uspijevaju da se sporazumiju. Zapamtimo, zato, da prije nego se upustimo u ružne svađe i prepirke, mudrost nalaže da prvo pokušamo ispravno razumjeti svog sagovornika.

Priča o ljubomornom magarcu

Neki vodonoša imao je magarca kojim se ispomagao u svom poslu. Svakog dana točio je na vrelu u okolini grada vodu i na magarcu je raznosio ljudima od kuće do kuće, zarađujući tako opskrbu za sebe i svoju porodicu.

Magarcu, naravno, nije bilo lahko svaki dan tegliti na svojim leđima velike mješine pune vode. Koliko god da ga je njegov vlasnik volio i pazio koliko je mogao, težak rad iscrpljivao je magarca i on je svaki danom bivao sve mršaviji i slabiji. Molio je Boga da mu što prije pošalje smrt, jer brza smrt činila mu se kao jedini spas od tog paćeničkog života.

Jednog dana onog vodonošu posjeti njegov dobar prijatelj, inače glavni sultanov konjušar, čovjek koji se brinuo o konjima dvorjana i vojske. Obilazeći sa svojim prijateljem vodonošom njegovo skromno imanje, vidje onog jadnog i slabog magarca, pa reče vodonoši: “Znam da ti posredstvom ovog magarca zarađuješ svoj hljeb, ali, vjeruj mi, ovaj tvoj magarac samo što nije krepao. Predlažem ti, zato, da ga daš meni na neko vrijeme, neka boravi u sultanovim štalama, a kad ga uhranim kako treba, opet ga uzmi. Bolje da tvoj posao neko vrijeme trpi, nego da uskoro moraš kupovati novog magarca.”

I tako, sultanov konjušar odvede iscrpljenog magarca u carske štale. Magarcu je ondje bilo dobro kao nikad prije u njegovom životu. Ništa nije radio, hrane je bilo u izobilju, konjušar mu je čak i izranjavana leđa liječio nekom mašću. Međutim, umjesto da bude sretan i uživa, magarac je pronašao razlog da bude nezadovoljan.

Naime, u istoj štali bili su smješteni i ratni konji, veliki i snažni. Magarac je gledao kako ih konjušari njeguju i hrane posebnom zobi, kako ih vojnici obilaze i tetoše, pa pomisli da su ti konji zaista sretna stvorenja. Podiže glavu k nebu i reče: “Bože moj, istina je da sam magarac, ali i ja sam Tvoje stvorenje. Zašto se ja čitav život onako patim, a ovi konji život provode u blagostanju i zadovoljstvu.”

*Svako dobro dao si Ti konjima ratnim,
a šta ja sam skrivio da onako patim?!*

Domalo, zemlju napadoše dušmani, i sultan, naravno, povede vojsku da brani muslimane, njihovu čast i imetak. Svi konji iz štale odoše sa svojim jahačima u rat, a naš magarac ostade sam, zbunjen i uplašen.

Neprijatelj je uskoro bio pobijeden i protjeran sa časne muslimanske zemlje, te se sultan s vojskom vrati natrag svoje dvoru. Kad konje uvedoše u štalu, magarac shvati da se mnogi nisu vratili, i znao je da su poginuli u borbi. Mnogi su bili teško izranjavani, i magarac je gledao konjušare kako im cijepaju meso i vade vrhove strijela i komade kopalja. Magarac je okretao glavu od muke, jer bilo je grozno gledati tako izranjavane konje.

Tad se naš magarac sjeti kako je bio glup i nezahvalan sa svojom ljubomorom prema ratnim konjima. Ovaj put podiže glavu k nebu i reče: “Bože milostivi, oprost mi što Ti se

požalih na svoje stanje, i znaj da sam sad sasvim zadovoljan sudbinom koju si mi odredio!”

*Kad magarac sve to vidje, on povika: “Bože,
znaj da sada nikad ne bih ja iz ove kože!
Zadovoljan sam životom, poslom, i ne želim ništa bolje,
a ko bi htio da se s konjima mijenja, pa široko mu bojno polje!”*

Tako je, eto, magarac shvatio da se žalio na sudbinu zavi-deći onima čiji je život ustvari bio mnogo gori nego njemu. Čuvajmo se, zato, da i mi ne budemo od onih koji misle da je Bog bio nepravedan prema nama, jer imajmo uvijek na umu da je On potpuno pravedan i da sve što odredi ima svoj razlog i smisao. To što mi nekad ne možemo dokučiti smisao nečega ne znači da je to nešto besmisleno. Roditelji vam, dok ste još jako mali, recimo, pomno paze da ne progutate nešto što bi vas otrovalo, i slično, i znaju da vi ne shvatate razloge tih za-brana i da ćete ih shvatiti tek kad poodrastete. Slično je i s Bo-žijim odredbama, naredbama, zabranama, stvarima koje nama ljudima ponekad nisu najjasnije. Važno je, međutim, da nam bude jasno tek toliko da iza svega toga stoji Božija mudrost i da je sve to samo zbog našeg dobra, jer dobri Bog je uzvišen od toga da bismo mu mi ili bilo ko od stvorenja mogli koristiti ili učiniti nešto za Njega.

Nezasita krava

Neki seljak imao je u svojoj štali nekoliko krava i svaki dan ih je napasao po poljima u okolini sela. To inače bijaše lijep kraj, kroz selo je tekla rijeka, oko sela su bili nepregledni pašnjaci i plodne njive; naprosto, što bi se reklo, mjesto kao iz snova.

Među onim kravama bijaše jedna koja je bila proždrljiva preko svake mjere, toliko proždrljiva da su se druge krave na posljatku prestale s njom družiti. Naime, ta proždrljiva krava, čim bi ih seljak izveo na pašnjake, počela bi tako pasti travu kao da već barem sedam dana nije ništa okusila. Pasla bi i pasla, sve do večeri, a kad bi ih seljak predvečer vratio u štalu, proždrljiva krava do kasno u noć ne bi mogla zaspati brinući se da li će sutra imati dovoljno trave da se najede.

Rekli smo već, oko sela su bili ogromni i bujni pašnjaci, tako da je strah halapljive krave bio bezrazložan. Da je onaj seljak držao i deset puta više krava, opet se ne bi trebao brinuti za njihovu ispašu. Ali, nezasitost je čudna bolest srca, tako da je ova krava brinula samo o tome da što više pojede, iako joj se još nikad u životu nije desilo da ostane gladna.

I tako, svakog dana je nezasita krava po cijeli dan provodila u poljima ne prestajući niti na trenutak da pase, a noću bi se vraćala u štalu zabrinuta za sutrašnju ishranu. Živeći tako, postajala je od svoje brige i straha od gladi sve mršavija i mršavija,

a njen strah od gladi sve veći i veći, sve dok se naposljetku jednog dana nije tako prejela da umalo ne umrije.

Tek tad krava porazmisli, shvati da trave na pašnjacima ima više nego dovoljno i da će je njen strah od gladi na kraju stajati glave, te se iskreno pokaja zbog svoje besmislene nezasitosti.

Ova pričica o nezasitoj kravi koju nam je hazreti Mevlana ispričovijedao govori ustvari o našoj duši i njenoj pohlepi. Ta nezasita krava ustvari je nezasita ljudska duša, koja, iako jasno vidi i osjeća da je dobri Bog sve stvorio s mjerom i da se brine o svakom i svemu, ipak živi u stalnom strahu i brigama za sutrašnju opskrbu.

*Ta je krava naša duša, a pašnjak je ovaj svijet,
tako čovjek jadni mrša brinući se za svoj hljeb;
“Šta ću jesti i kako ću preživjeti novi dan?”,
tim brigama čovjek sebi poremeti miran san.
Nema čovjeka kojeg ne prati i nafaka,
jadan je onaj ko o tom brine od jutra do mraka!*

Svakako, razuman i iskren vjernik dobro zna da se do propisane opskrbe dolazi radom i trudom. Vjerovanje u nafaku njemu ne služi kao opravdanje za nerad i ljenčarenje. Jer, takvo što bilo bi težak grijeh i najobičnija glupost. Ali, vjerovanje u propisanu opskrbu – nafaku, vjernika štiti od straha pred neizvjesnom budućnošću, ulijeva mu sigurnost i mir.

Pohlepni siromah i lopov

Bijaše neki siromah koji je od sveg imetka imao samo jednog ovna, pa jednom, kad mu je posve ponestalo novca, odluči povesti ovna u grad i prodati ga. Stajao je na gradskoj pijaci i čekao da naiđe mušterija koja će platiti pristojnu cijenu, i za to vrijeme razmišljao je kako će za novac koji dobije počastiti sebe bogatim ručkom u gradu i novom odjećom.

Jedan lopov, opazivši da je seljak sav zanesen i uronjen u svoje misli, prikrade se i vješto prereza povodac na kome je siromah seljak držao ovna, pa odvede životinju sa sobom. Tek nakon nekog vremena seljak se prenu i shvati da mu je ukraden ovan, pa pođe u potragu za lopovom.

Neki ljudi rekoše mu da su na gradskoj kapiji sreli mladića koji je vodio ovna i da se taj mladić zaputio u polja oko grada, te ovaj siromah odluči potražiti ga. Bio je siguran da lopov nije mogao daleko odmaći, te zato požuri u pravcu kamo su mu ljudi pokazali.

I zaista, uskoro pored jednog bunara u polju ugleda mladića i svog ovna. Požuri se obračunati s lopovom, ali ovaj mu, prije već mu je stigao prići, reče: “Znam da si ljut i srdit, ali molim te da me saslušaj! Kesa puna zlatnika upala mi je u ovaj bunar. U njoj je pet stotina zlatnih dirhema, a ja se plašim

spustiti se dolje. Ako izvadiš moju kesu iz bunara, spreman sam ti dati petinu novca!”

“Eh, sto zlatnih dirhema nije malo novca!”, pomisli pohlepni seljak i u trenu se prestade srditi na mladića. “Ovan svakako ne vrijedi više od deset dirhema, a sad se samo trebam spustiti u bunar, pa ću zaraditi sto dirhema, a i dobit ću svog ovna natrag”, razmišljao je ovaj pohlepni siromah.

*Zatvoriše se jedna vrata, a zato se deset drugih otvori,
izgubih onog svoga ovna, a sada dobih deset novih!*

Seljak onda skide odjeću i oprezno se spusti u bunar. Tražio je i tražio, ali kesu s novcem dolje nikako nije uspijevaao naći. Nije, međutim, htio odustati, pa je temeljito pretraživao dno bunara, vjerujući da je ono što mu je mladić ispričao istina.

Za to vrijeme, onaj mladić lopov smota pod ruku seljakovu odjeću, uze, naravno, i onog ovna, pa se brzo udalji.

Nakon nekog vremena, razočaran i umoran, seljak izađe iz bunara. Uhvati se za glavu kad shvati da je mladić opet pobjegao s njegovim ovnom, ali ovaj put ga je čak ostavio i bez odjeće.

Ljut na sebe, seljak sjede na rub bunara i iskreno prizna: “Ne znam da li je gore to što sam bio pohlepan ili što sam bio naivan pa povjerovao lopovu koji me već jednom pokrao! Ustvari, moja pohlepa je rodila naivnost, jer halapljiva duša htjela je da ono što mladić reče bude istina, pa sam sebe uvijek u to!”

*Umjesto da sam uzeo ovna i vratio se u svoje selo,
zbog gramzivosti sada, eto, dadoh mu i ovna i odijelo;
sumnje nema da je to lopov veoma vičan svom zanatu,
ali pohlepa moja ipak njemu je danas dala platu!*

Kako je hazreti Isa bježio od budale

Jednom ljudi vidješe Božijeg poslanika hazreti Isaa kako trči uz brdo i bježi koliko ga noge nose, baš kao da ga goni kakav lav ili slična zvijer. Jedan čovjek mu pritrča i reče: “O Isa, zašto trčiš tako bezglavo, pa ne vidim da te iko goni?!”

Hazreti Isa se i ne obazrije na nj, već nastavi trčati što je brže mogao. Onaj čovjek ipak nije odustajao, nego potrča za hazreti Isaom, i tako trčeći reče: “O Isa, stani na tren zadovoljstva Božijeg radi! Od čega bježiš, o poslaniče Božiji? Ne vidim da te goni kakav neprijatelj ili divlja zvijer!”

Hazreti Isa na tren stade, pa objasni: “Bježim od jednog budalastog čovjeka i nadam se da ću mu uspjeti uteći!”

Onaj radoznalac se sad tek zbuni, pa upita: “Ali zar ti nisi onaj Mesih koji liječi slijepe, liječi teško bolesne i oživljava mrtve?!”

“Da, ja sam upravo taj Mesih”, odgovori hazreti Isa.

Onaj čovjek tad reče: “Ali sad tek ne shvatam o čemu se radi. Zar bi tebi koji oživljavaš mrtve, vraćaš vid slijepima i sluh gluhima, liječiš od najtežih bolesti, bilo teško tu budalu od koje bježiš preobraziti u pametnog čovjeka?”

Hazreti Isa mu odgovori: “Kunem se Bogom da sam ono Veliko Ime Božije kojim sam oživio mrtvacu, vratio vid

slijepome i izliječio mnogo gubavaca stotine puta izrekao pred budalom, ali on je ostao ista budala kakva je i prije bio! Štaviše, postao je još gluplji i zadržtiji nego što je bio!”

“Ali kako je to moguće?”, začudi se onaj, “i znaš li zašto je to tako?”

Hazreti Isa objasni: “Zato što je glupost bolest koja napada srce i dušu. Tjelesne bolesti manje-više lahko se liječe, ali još ne čuh da je neko uspio izliječiti jednu budalu i učiniti od nje pametnog i razboritog čovjeka. Jedini spas je zato kloniti se budale, jer takvog čovjeka sigurno nećeš promijeniti, ali zato tebe od njega može snaći ko zna kakvo zlo.”

*Uzalud držiš predavanja čovjeku mračnih grudi,
onaj ko kuca klin u ploču samo se džaba trudi!*

Ovaj savjet hazreti Isaa svakako ne treba posebno objašnjavati. Treba ga samo prihvatiti i držati ga se u vlastitom životu. Naravno, ko bi, ustvari, bili oni koje hazreti Isa naziva budalama posebno je pitanje, o kome ćete, nadamo se, podrobno i ispravno razmisliti.

Siromah lažljivac

U davna vremena, jedne godine zavlada velika neimaština. U gradovima i selima ljudi su živjeli u siromaštvu i neimaštini. Neki su bili tako siromašni da bi se u dva mjeseca jedva jednom čestito najeli. Preživljavali su jedući suh hljeb i luk. Štaviše, mnogi su bili zahvalni dragome Bogu što imaju i suhoga hljeba.

Bilo je među ljudima, međutim, i onih kojima je teško bili prihvatiti vlastito siromaštvo. Teško im je bilo priznati sama sebi, a kamoli drugima, da žive u oskudici i neimaštini. Naravno, glupo je biti takav, jer čovjek se katkad trudi i čini sve što je u njegovoj moći, ali jednostavno prilike su takve da živi u siromaštvu. Ako siromah živi časno i pošteno, ne pružajući ruku pred drugima i zarađujući pošteno svoj hljeb, takav čovjek vrijedan je svakog poštovanja. Onaj, pak, ko se stidi svog siromaštva i pred ljudima se predstavlja imućnim, zasigurno na taj način neće uvećati svoj ugled, već će, prije ili kasnije, biti osramoćen i ismijan. A ovo je priča o jednom takvom čovjeku.

Ovaj siromah hranio se svakoga dana suhim hljebom, zalijevajući ga gutljajima vode. Ali, nikome nije htio priznati da je više gladan nego sit i da živi u oskudici. Štaviše, izbjegavao je druženje sa siromasima poput sebe i uvijek je tražio društvo imućnih ljudi. Pred njima bi neprestano lagao o slasnim i

masnim jelima koja je jeo, iako su svi znali da se radi o običnim maštarijama. Uostalom, bio je tako blijed, mršav i izmučen da je bilo sasvim jasno kako se hrani slabo i skromno. Kako kaže stara izreka: Parfem sam od sebe miriše lijepo i nema potrebe da ga trgovac hvali.

Tako je ovaj siromah iz naše priče, dakle, izmišljao priče o svom bogatstvu, iako nije imao nikakvog dokaza kojim bi ih mogao potkrijepiti. Ali, igrom slučaja, jednom mu u ruke dopade komad janječeg pečenja, što je u ta vremena bilo pravi znak bogatstva. A kako se to desilo, priča je za sebe.

Uglavnom, ovaj nesretni lažac bio je presretan što se dokopao tog komada pečenja. Umota ga brižljivo u jednu čistu krpu i odloži na policu u svojoj kući. Svakog dana, prije nego bi izašao iz kuće, uzeo bi onaj komad pečene janjetine, pa bi njime namastio usne i brkove. Želio je tako staviti drugima do znanja da se hrani masnim i skupim jelima. Razgovarajući s ljudima, svako malo bi prstom prelazio preko svojih masnih brkova, kao da želi navesti sagovornika da pogleda u njegove brkove i shvati kako slasnim jelima se ovaj hrani.

Viđajući ga svaki dan takvog, neki ljudi počeli su i vjerovati da je ovaj zaista imućan i da živi u izobilju. Doduše, čudno je bilo to što je i pored stalno masnih brkova ovaj čovjek bio tako mršav i blijed. Bilo je onih koji su sumnjali da se tu radi o nekoj prevari, ali nisu mogli dokučiti o kakvoj.

Bilo je i imućnih ljudi koji su dobro znali da ovaj čovjek ustvari gladuje i živi krajnje siromašno. Neki od njih željeli su mu pomoći i dati mu nešto hrane, ali kako je ovaj čovjek uporno odbijao priznati da je siromašan, plašili su se da bi ga takvom ponudom uvrijedili. A, nažalost, nije bilo nikoga ko bi mu otvoreno rekao ono što mu je trebalo reći: "O nesretna budalo, zašto se ponašaš tako i kriješ od ljudi svoje

siromaštvo?! Budu li plemeniti ljudi među imućnicima znali da živiš u oskudici, možda se neko od njih smiluje i pomogne ti. Svojim glupim lažima samo štetiš sebi!” Jedino se njegov stomak žalio i tužno zavijao, ali ovaj budalasti čovjek nije obraćao pažnju na žalbe svog trbuha:

*Zbog tih laži glupih glad me teška mori,
ne pomažu masni brkovi ti tvoji;
Da lažima nisi siromaštvo krio
neko bi plemenit mene nahranio!*

Ovaj budalasti siromah nastavio je po svome. I dalje je lagao ljudima da živi u izobilju, jer očito nije znao da svaka laž naposljetku bude razotkrivena i da istina kad-tad izađe na vidjelo.

Jednog dana sjedio je u društvu nekih imućnih ljudi, pripovijedajući o slasnim i ukusnim jelima kojima se navodno hrani. Istovremeno, njegov stomak je cvilio od gladi. A onda stomak odluči da se dovom obrati dragome Bogu i zamoli Ga da napokon raskrinka ovog blesavog lašca. Dova je bila tako iskrena da je odmah bila uslišana.

Dok je naš zlosretni siromah bio zabavljen svojim lažima, u njegovu kuću utrča mačka, zgrabi onaj komad pečenja s police i istrča napolje. Siromahov sinčić potrča za njom i pokuša je uhvatiti, ali mačka je bila brža i začas umače. Dječak onda, sav usplahiren i uzbuđen, otrča u čaršiju, pronađe oca i pred svim onim ljudima povika: “Oče, mačka je ušla u kuću i odnijela s police onaj komad pečenja kojim si svakog jutra mastio brkove!”

*Pronađe ga sinčić u društvu s ljudima,
pa ga osramoti zauvijek pred svima:
“Taj komad pečenja kojim mastio si brk
zgrabi mačka, pa kroz prozor dade se u trk!”*

Kad to ču, naš siromah, ionako blijed, sad pobijeli kao kreč i samo što ne pade u nesvijest. Svi prisutni stadoše se grohotom smijati, shvativši u trenu zašto je čovjek, premda onako mršav i izmučen, stalno imao masne brkove. Zadirivali su ga i zbijali šale s njim, a ovaj bi od sramote najradije u zemlju propao.

Ipak, uskoro neki plemeniti ljudi shvatiše da ovaj čovjek ustvari gladuje i da se već dugo nije čestito najeo. Stoga mu svako pomože koliko je mogao, te siromah napokon, nakon dugo vremena, napuni svoj izgladnjeli stomak.

Nakon svega, shvatio je koliko je njegovo ponašanje bilo glupo. Sad mu je bilo jasno da su njegove laži bile posve besmislene i da je, praveći se imućnim, samo mučio samoga sebe. Čvrsto odluči da se ubuduće kloni laži i da uvijek govori istinu, makar mu se i ne sviđala. Uostalom, da nije lagao, ne bi tako dugo gladovao. Odlučio je svoje siromaštvo prihvatiti časno i bez srama. A mi zapamtimo da laž, možda, čovjeka nekad može uzdići visoko, ali nema sumnje da će laž, ma koliko je vješto gradili, jednom biti raskrinkana. A što smo se više popeli posredstvom laži, pad će biti bolniji.

Truhle kosti

Kad je hazreti Isa poslan ljudima od dragoga Boga da ih kuputi u vjeru i ispravan način života, brojne mudžize bile su dokaz da je on doista Božiji poslanik. Hazreti Isa tako je mogao vratiti vid slijepima, izliječiti one koji su bolovali od neizlječivih bolesti, pa čak, posredstvom svog životodajnog daha, i oživljavati umrle.

Vijesti o njegovim mudžizama širile su se među ljudima, izazivajući divljenje i snažeći njihovu vjeru. Ipak, bilo je i onih koji i pored tako jasnih dokaza nisu uzvjerovali, već su hazreti Isaa smatrali čarobnjakom. Neki su se čak i javno izrugivali s njim, vrijeđali ga i govorili kako on ustvari obmanjuje ljude tvrdeći da je Božiji poslanik.

Putujući jednom nekamo sam, hazreti Isa sustiže nekog mladića, pa putovanje nastaviše zajedno. Mladić je prepoznao hazreti Isaa, znao je o kome se radi, slušao je mnogo o njegovim mudžizama, ali nije vjerovao da se zaista radi o Božijem poslaniku.

Putovali su neko vrijeme skupa, kad mladić odjednom u prašini ugleda pregršt truhlih kostiju, i u njemu se javi šejtanska pomisao. Namjeravao je izvrgnuti hazreti Isaa ruglu i pritom se dobro zabaviti. Reče sam sebi: “Baš lijepa prilika da iskušam Isaa i dokažem da je obični lažac!”

Onda se obrati hazreti Isau: “Čuo sam da si u stanju učiniti razna čuda. Kažu da vraćaš vid slijepima, liječiš teško bolesne,

pa čak i oživljavaš mrtve. Kako uspijevaš činiti tako izvanredna djela?”

Hazreti Isa mirno odgovori: “Činim to s dopuštenjem Božijim i pomoći Njegovom. Bog je svemoćan i nije nikakvo čudo da mogu uraditi bilo šta ako On to želi. Njemu pripada vlast nad svime i On čini šta hoće.”

Mladić tad upita: “A možeš li i mene podučiti kako sve to činiš? I ja bih volio pomagati ljudima, liječiti bolesne, vraćati vid slijepima i oživljavati umrle.”

Hazreti Isa je znao da ovaj budalasti mladić nema dobre namjere, ali ništa ne reče. Šutke je koračao dalje, razmišljajući o tome kako je ovaj mladić ili jako naivan ili krajnje bezobrazan. A onda mu se mladić ponovo obrati: “Zašto šutiš, Isa? Nije valjda da su tvoje mudžize obična prevara i ...” Hazreti Isa ga prekide u pola rečenice i zamoli ga da više ne govori takve stvari.

*Reče: “Bolje šuti, vidim da ne shvataš,
nije tvoje da se mrtvih ljudi laćaš.
Za to duša treba čistija od kiše,
da ti melek samo dobra djela piše.”*

A onda mu hazreti Isa reče: “Sigurno si već čuo da je hazreti Musa svojim štapom porazio Faraona. Uzeo bi svoj štap u ruku, spomenuo bi ime Božije, pa bi se štap pretvorio u zmiju. A onda bi opet spomenuo ime Božije i zmija bi se ponovo pretvorila u štap. Misliš li da je to bilo zato što su se u štapu krile neke posebne moći? Vjeruješ li da bi i Faraon mogao isto da je taj štap bio u njegovim rukama? Naravno da Faraon ne bi mogao činiti ono što je činio hazreti Musa. Bio je to običan drveni štap kakav imaju pastiri. Nije to bio nikakav čudesni štap spušten s nebesa. Međutim, činio je čuda onda kad bi se našao u rukama hazreti Musaa, onoga kome se na planini Tur

obratio sami dragi Bog. Hazreti Musa je s pomoći Božijom i dopuštenjem Njegovim svojim štapom rascijepio more i izveo svoj narod iz ropstva. Znaj da to ne bi mogao učiniti niko drugi, makar u rukama imao onaj hazreti Musaov štap.”

Mladić nato reče: “Istinu govoriš i slažem se s tobom. Tačno je da moja ruka nije ruka hazreti Musaova niti je u meni onakav životodajni dah kakav je u tebi. Ali tebi je to lahko uraditi, pa te molim da učiniš to za mene!”

“Šta ustvari želiš da učinim?”, s čuđenjem upita hazreti Isa.

Mladić odgovori: “Pa, sasvim je jasno šta želim. Molim te da oživiš ove truhle kosti koje leže u prašini. Slažem se da ja to nikad ne bih mogao učiniti, ali volio bih vidjeti tebe kako to činiš. Hoću da se osvjedočim da si u stanju to učiniti. Samo, molim te, nemoj reći da nećeš učiniti to za mene, jer onda ću pomisliti kako između nas nema nikakve razlike. Svi pričaju kako možeš oživljavati mrtve, pa bih se rado osvjedočio da je zaista istina da će ljudi na Dan sudnji biti proživljeni i onda odgovarati za svoja djela.”

Hazreti Isa tad podiže pogled k nebu i zamoli dragoga Boga da ga uputi šta mu je činiti.

*Reče Isa: “Gospodaru, Ti mi sada kaži
zbog čega budala to od mene traži?
Ne brine ga što vlastita bolesna mu duša,
već dušama drugih on bi da me kuša.
On ne vidi da je pravi mrtvac živi,
a htio bi neznanoga mrtvog da oživim.”*

I tako se hazreti Isa obrati Bogu, pa mu odmah stiže i odgovor. Dragi Bog objasni mu da je ovaj budalasti mladić duboko ogrezao u grijeha i da ga nikakav dokaz neće vratiti na pravi put. Naprosto, njegova ružna djela i grijesi toliko su potamnili njegovo srce da je ono postalo nepopravljivo.

Onda hazreti Isa pokuša objasniti mladiću da to što traži nema smisla i da bi najbolje bilo da se prođe takvih želja. No, budalasti mladić je navaljivao i navaljivao, govoreći: “Molim te da učiniš to i dokažeš mi da je istina kako će mrtve kosti biti proživljene i da će ljudi zbilja polagati račun za svoja djela! Hoću da vidim da si u stanju to učiniti i da je dovoljno da samo spomeneš ime Božije!”

Govoreći to, mladić se podsmjehivao hazreti Isau, neskriveno se rugajući pomisli da će mrtvi na Dan sudnji biti oživljeni. Hazreti Isa tad odluči da ipak udovolji mladiću, premda je dobro znao da se to neće dobro završiti po ovog blesavog mladog čovjeka.

Hazreti Isa tad spomenu ime Božije, i one napola truhle kosti počese se, pred očima zapanjenog mladića, zaogrtati mesom i pretvarati u živo biće. Samo tren kasnije, pred njima je stajao strašni lav. Naime, one truhle kosti bile su ustvari kosti lava koji je nekad davno umro na tom mjestu. Lav se odjednom ustremi na mladića i zakla ga prije nego je ovaj i shvatio šta se događa.

I eto, vidjeli smo kako završavaju oni u čijim glavama nema nimalo pameti. Jer, da je mladić bio iole pametan, ne bi tjerao šegu s Božijim poslanikom ni dosađivao mu svojim budalastim željama.

Lav, uglavnom, samo usmrti mladića, ali ne htjede ga jesti. Sve to začudi hazreti Isaa, pa upita lava: “Zašto si se tako naglo ustremio na ovog jasnika, a kad si ga već ubio, zašto ga onda nisi i pojeo?” Lav odgovori: “Ubio sam ga bez oklijevanja zato što je tebe uznemiravao, a jesti ga nisam htio zato što njegovo meso nije bilo moja nafaka. Ja sam propisanu mi nafaku pojeo za života. Ti si me oživio, a ja nisam mogao pojesti ono što mi Bog nije odredio da pojedem za svoga života.”

Derviš pustinjak i stablo kruške

U davna vremena bio je običaj da se neki derviši povuku od svijeta i žive na osamljenim mjestima, daleko od svakodnevnog života i gradske vreve. Takav derviš bi se u potpunosti posvetio ibadetu, izbjegavajući ljude i svako druženje s njima.

Jedan takav derviš bio se povukao u planine. Ondje je sebi sagradio skromnu kolibicu i živio je posve sam, daleko od ljudi i njihovog društva. Niti je kamo išao niti mu je ko dolazio. Po cijele dane je klanjao, učio dove i činio zikr. Volio je svoju samoću tako silno kako mlad čovjek voli djevojku svoga srca. Samoća je bila njegova sreća i prijala mu je kako halapljivom čovjeku prijaju ukusna jela. Često bi samome sebi govorio:

*Uživaj, srce, spas je u samoći,
od ljudi dobro nikad neće doći!*

Planina na kojoj je naš derviš živio bila je puna stabala divljih krušaka, a svako stablo bilo je puno slatkih i sočnih plodova. Ali, derviš je duboko vjerovao kako čovjekova nafaka dolazi od dragog Boga, i zato se zakleo da nikad neće ubrati niti jedan plod sa stabla. Zavjetovao se da će jesti samo one kruške koje vjetar otrese sa stabla i da će njih smatrati svojom nafakom. Takve kruške smatrao je sebi namijenjenim

od dragoga Boga Koji upravlja svime što postoji, pa tako i vjetrovima. Uglavnom, zakleo se da neće ubrati nijedan plod sa stabla, pa makar umirao od gladi.

Derviš, međutim, nije znao da nije dobro zaklinjati se bez valjanog razloga niti davati besmislene zavjete. Dragi Bog ne traži od ljudi da se zavjetuju na takve stvari. Osim toga, besmisleno je zavjetovati se na nešto ako nismo sigurni da ćemo moći ispuniti svoj zavjet. A čovjeku se često čini da je nešto lahko uraditi, pa se posije ispostavi da i nije baš tako.

*Svakim trenom u srcu se nova želja stvara,
svakim dahom nova vatra u srcu razgara.*

I tako, naš derviš zaboravio je da život donosi razna iskušenja. Nije imao na umu ni to da je čovjeku hrana neophodna kako bi preživio. Sitom čovjeku lahko se zakleti da nikad neće jesti ovu ili onu hranu, ali onome koga mori teška glad teško je biti izbirljiv. Davno je još neki mudrac kazao: "Sitom čovjeku se čini da nikad neće ogladnjati, a gladnom da se nikad neće zasiti." Ni naš siroti derviš tako nije znao da je srce poput suhoga lista koji vjetar vitla kako poželi i nosi ga sad tamo sad ovamo.

Uglavnom, jednom prođe pet dana, a vjetar ne obori ni jednu krušku sa stabla. Vjetra, ustvari, tih pet dana nije ni bilo. Teška vrućina i omorina pritisnula je planinu. Puna četiri dana derviš ništa nije okusio, a petog dana već poče pomišljati da ubere neku krušku sa stabla. Smatrao je, međutim, da su to šejtanske pomisli i nastojao ih je odagnati od sebe, ne želeći podleći iskušenju.

Derviš je iscrpljen stajao među stablima kruške, očekujući makar dašak vjetra koji bi oborio neku voćku na tlo. A tad odjednom puhnu snažan vjetar, silniji nego je ikad dotad puhao na planini. Ali, začudo, nijedna voćka ne otpade, nego su

se grane stabala povijale sve do zemlje, prosto nudeći dervišu da posegne za nekom voćkom. I on doista, onako gladan i iscrpljen, ubra nekoliko krušaka.

A onda se desilo nešto što derviš ni zamisliti ne bi mogao. Naime, derviš nije znao da s druge strane planine na kojoj je živio ima jedna pećina koja je služila kao skrovište skupini drumskih razbojnika. Ovi razbojnici pljačkali su karavane, a onda bi s plijenom pobjegli u pećinu. Niti je derviš znao da oni borave na planini, niti su oni znali za njega.

Tog dana drumski razbojnici opljačkali su neki velik i bogat karavan. Nakon pljačke, pobjegli su u svoju pećinu da ondje podijele između sebe golem plijen. Nisu, međutim, znali da je njihovo skrovište već otkriveno i da se u planinu zaputilo mnoštvo vojske kako bi napokon pohapsili razbojnike. Vojska je okružila pećinu, dok su razbojnici unutra, ništa ne sluteći, dijelili između sebe opljačkano blago. Vojnici se odjednom sjuriše među njih, neke uhvatiše žive, neke poubijaše, a neki se razbježaše planinom. Krili su se u planini među žbunjem, iza stijenja i stabala, a vojnici su ih, jednog po jednog, pronalazili i hapsili.

Nekoliko vojnika, tako, ugledaše i onog derviša kako stoji među stablima kruške. Pomisliše da je i on jedan od razbojnika i da se ondje skriva, pa uhapsiše i njega. Vezaše ga i, sve ga usput udarajući, povedoše ga sa sobom, a da nesretnik pojma nije imao šta se ustvari zbiva.

Kad sve uhvaćene drumske razbojnike izvedoše pred vojnog zapovjednika, on reče kako svakom razbojniku treba odsjeći ruku i nogu. Htio je da ovi razbojnici svima posluže kao primjer, kako se niko više ne bi usudio ni pomisliti da se upusti u pljačku karavana. Uzalud je naš derviš, koji je napokon shvatio šta ga je snašlo, vapio kako je nedužan, kako nema

ništa s pljačkašima i uvjeravao vojsku da je on obični derviš pustinjak. Zapovjednik vojske samo reče: “Svi zločinci kad budu uhvaćeni tvrde da su nevini!”, a onda naredi da se izvrši njegovo naređenje i razbojnici kazne.

I tako, drumski razbojnici kažnjavani su jedan po jedan, te naposljetku dođe red i na onog nesretnog derviša. Dželat mu sabljom odrubi ruku i taman zamahnu da mu odsiječe i nogu, kad se odjednom pojavi neki jahač visokoga stasa, odjeven u odjeću uglednika, brzo sjaha s konja i povika: “Zaboga, ne činite to! Kažnjavate nevinog čovjeka! Taj čovjek je derviš isposnik, ja ga odlično poznajem! Bog vam se smilovao i oprostio vam što ste unakazili nevinog čovjeka!”

Onaj vojni zapovjednik tad shvati o čemu se radi i dođe mu da umre od stida i srama. Ali, avaj, proliveno mlijeko niko ne vrati nazad u posudu. Dervišu su već odsjekli ruku i tu se više ništa nije moglo učiniti. Sav u suzama, zapovjednik kleknu pred derviša, uhvati mu se za skute i stade ga preklinjati da mu oprost. Jadni čovjek gušio se u suzama, svjestan da je, u žurbi i bez razmišljanja, počinio golem grijeh.

Derviš je bio svjestan zašto mu se sve ovo desilo. Zato pomilova ovog čovjeka po glavi i, gorko se osmjehnuvši, reče: “Ne plači, nisi ti ništa kriv! Sva krivica je moja i ja sam taj koji je zgriješio. Zaslužio sam da ostanem bez ruke. Da si mi čak i nogu odsjekao, ne bi me kaznio kako sam zaslužio. Znam odlično kakav sam težak grijeh počinio i zašto me snašla ova nesreća!” “O čemu to govoriš?”, zapanjeno upita zapovjednik vojske, a šejh reče:

*“Znam dobro razlog svoga stradanja,
svjestan sam grijeha; čemu sad jadanja;
iznevjerih zavjet što ga dadoh Bogu,
na Njegovu pravdu žalit’ se ne mogu.”*

Onda derviš reče onom vojniku: “Halalim ti ono što si mi učinio, jer u tome nema tvoje krivice. Suđeno je bilo da mi se ovo desi, a ja sam doprinio da tako i bude. Sam sebi sam kriv što ovako stradah. Zato, brate, nema razloga da plačeš i tražiš od mene oprosta. Moj izglednjeli stomak navede me da prekršim svoj zavjet Allahu. To što ostadoh bez ruke je preblaga kazna za takav grijeh. Htio sam biti poput Bajazida Bistamija, ali očito je da nisam dorastao takvim velikanima. Kažu da je Bajazid neko vrijeme osjećao kako mu pažnja na namazu slabi, kako je ponekad čak i lijen kad treba ustati klanjati namaz. Razmislio je o tome i zaključio da je to otud što pije previše vode. Zavjetovao se da godinu dana neće piti više od čaše vode dnevno, ispoštovao je svoj zavjet, i Allah je učinio njegovo srce ponovo bodrim i istrajnim u ibadetu.”

I tako je ovaj derviš zbog prekršenog zavjeta ostao bez ruke. No, zato što je bio strpljiv u svome stradanju i svjestan nepravde koju je sam sebi učinio, Allah mu se smilovao i dao mu posebne sposobnosti. Naime, onom jednom preostalom rukom mogao je činiti stvari kakve drugi ne mogu s obje ruke, mogao je njome dići nevjerovatno velik teret i još štošta drugo. Ali, to je već priča za sebe, koju možda nekad i budete čuli.

Iz recenzija

Prevodilac i priređivač ovog nadasve lijepog izbora priča iz *Mesneville* pri sastavljanju ovog djela posigurno se vodio Mevlaninim stihovima:

آب دریا را اگر نتواند کشید
هم به قدر تشنگی باید چشید

*Ako nije moguće popiti svu vodu mora,
Onda treba piti u skladu sa žeđi.*

Svjestan da nije moguće u jedno ovako koncipirano djelo uvrstiti sve lijepe priče iz *Mesneville*, on je napravio veoma mudar i zanimljiv izbor. S obzirom da je *Mesneville* nepregledno duhovno i literarno more i da je malo onih koji mogu ploviti njenim pučinama i nositi se s njenim nemirnim valovima, uranjajući u duboke virove bogate svakojakim draguljima i biserima, prevodilac je posegnuo za najljepšim, najpoznatijim i najpoučnijim pričama iz *Mesneville*.

Uistinu je već dugo postojala potreba da neko odabere i prevede najljepše priče iz *Mesneville*, koje već dugo kruže u duhovnoj svijesti našeg naroda i koje se s koljena na koljeno pomno i sveto kazuju u sufijskim tekijama. *Mesneville* je cijeli niz stoljeća prisutna na ovim prostorima a odnedavno je kompletiran prijevod svih šest njenih svezaka. Međutim, ono što ostaje kao problem i što ovi prijevodi neće riješiti jeste kompliciran, slojevit i simboličan jezik *Mesneville*, koji nisu uspjeli u potpunosti dešifrirati ni najbolji komentatori ovog veličanstvenog djela.

S druge strane, priče u *Mesneville* su isprekidane, prošarane različitim sufijskim i filozofskim komentarima tako da se ponekad jedna

kratka priča proteže na desetinama stranica i nerijetko je za njeno razumijevanje potrebno iščitati komplet *Mesneviye*. Potreba za razumijevanjem i približavanjem *Mesneviye* i njenih priča običnim ljudima javila se veoma rano. Naime, odmah po pisanju *Mesneviye* Mevlanin sin Sultan Veled u svom djelu *Ebtedānāmā* i njegovi izravni i posredni učenici, Feridun ibn Ahmed Sepahsalar u djelu *Risālā Sepahsālār* i Šemsuddin Ahmed Aflaki u djelu *Menāqibul-ārīfīn*, napisali su svojevrsne biografije, što je bez premca u historiji islama. U njima su pokušali približiti djelo i život ovog velikog islamskog genija. Međutim, s obzirom na činjenicu da su ta djela pisana u klasičnoj literarnoj formi, ona nisu dostupna ni razumljiva svima, posebno ne onima koji ne poznaju klasičnu perzijsku književnost. Tradiciju tumačenja ili približavanja *Mesneviye* običnim ljudima nastavili su mnogi, a jedno od najvrjednijih klasičnih djela te vrste jeste djelo pod nazivom *Lubul albāb-e Masnawī* od Mulla Husejna Kašifija, istaknutog mislioca i velikana desetog hidžretskog stoljeća. Među najbolje komentare *Mesneviye* ubrajaju se Ankaravijev, Sabzivarijev i Nicholsonov komentar, a pored njih su nastale na desetine djela koja pretendiraju da približe cijelu *Mesneviyu* ili bar njen dio ostalim ljudima.

Šejh Behai je o Rumiju izrekao veličanstvene stihove, koji na najbolji način oslikavaju i dočaravaju lik i misao Mevlane (kako su ga zvali potonji muslimanski mislioci, u značenju naš gospodin, naš voljeni), a glase:

مثنیٰ معنوی مولاوی
هست قرآن در زبان پهلاوی

Mevlanina duhovna Mesneviya
Jeste Kur'an na perzijskom jeziku.

Ovim pjesnik ne želi reći da je *Mesneviya* doista Kur'an na perzijskom jeziku, već da ona svojim sadržajem i strukturom predstavlja vrhunski komentar Kur'ana. Da je to tačno govori i činjenica da je Mevlana u svom djelu naveo, komentirao ili na bilo koji način

upotrijebio preko hiljadu kur'anskih ajeta. Dosada je napisano nekoliko radova u kojima se ovo pitanje propituje, a jedno od najkompletnijih i najnovijih djela na ovu temu jeste doktorski rad Ramiza Lalića, pisca s naših prostora, koji je napisao obimno naučno djelo u kojem navodi dosad najveći broj kur'anskih ajeta koji su na bilo koji način spomenuti u prvom svesku *Mesnevijs*. Pored toga, jedan od trenutno najboljih poznavalaca Dželaluddina Rumija i njegovih djela profesor Taqi Purnamdarijan smatra da su Rumijeva *Mesnevijs* i Hafizov *Divan* jedinstvena djela unutar islamske civilizacije, jer se svojom strukturom, jezikom i logikom najviše približavaju Kur'anu, što je možda i razlog da su ljudima zagonetni, jedinstveni i privlačni.

Naslov knjige *Kazivanje iz Mesnevijs* u sebi nosi veoma snažnu semantičku i asocijativnu poruku. Poziva čitaoce da odgovore na hijeropovijesni i univerzalni poziv koji je Rumi uputio čovječanstvu kroz glas naja. Naime, na prvoj stranici *Mesnevijs* slušamo vapaj naja, koji simbolično predstavlja "fatihu" ili "otvaranje" ovog djela. Stihovi glase:

بشنو این تی چون شکایت می کند
واز جداییها حکایت می کند

*Poslušaj naj što priču zbori
I što zbog odvojenosti on se žali.*

Ova knjiga kao da poručuje da želi poslušati glas naja, a njegove priče i žalopojke pretvoriti u jezik razumljiv današnjim ljudima te se tako duhovno vezati za Mevlanu i ljude nadahnjivati njegovim živototvornim porukama. S druge strane, odabir priča, njihova klasifikacija, prijevod i stilsko dotjerivanje govore da je prevodilac vodio računa o čitaocima i publici koja će iščitavati ovu knjigu. Jasnno je da jedna knjiga ne bi bila u stanju objumiti sav fond priča iz šest svezaka *Mesnevijs*, jer bi takvo šta zahtijevalo nekoliko svezaka. Prevodilac je ovom knjigom htio ponovo oživiti duh Mevlane i njegovih priča u našem narodu. Mnoge od ovih priča, koje će čitaoci imati priliku upoznati, predstavljaju brojne, donekle modificirane,

pripovijesti naših nena i djedova, kao i priče koje smo nekada davno slušali, ali nam nije poznato od koga, kada i gdje. Čitaoci će se prijatno iznenaditi kada otkriju da neke od najljepših priča svijeta kao što su: *Voće života*, *Čovjek koji je htio pobjeći od Azraila*, *Ladar i jezikoslovac*, *Trgovac i papagaj*, *Lav i zec*, *Čovjek i medvjed*, *Slon u mračnoj sobi...* potiču upravo iz *Mesnevijske*.

Postavlja se pitanje odakle u *Mesnevijskoj* takva raznolikost i toliki broj različitih priča od kojih svaka u sebi nosi veoma bogat sadržaj i snažnu poruku. Oni koji poznaju Mevlanu i njegova djela znaju da *Mesnevijska* predstavlja svojevrsnu enciklopediju kompletne književne umjetnosti do Mevlane i da su u njoj na razne načine sadržane mnogobrojne teme, priče, izreke ili stihovi iz različitih kultura svijeta kao što su kineska, indijska, grčka, rimska, bizantijska itd. To je još jedan dokaz da *Mesnevijska* predstavlja vrhunsko remek-djelo svjetske književnosti.

Stoga, čitanje ove knjige preporučujem svima onima koji tragaju za lijepim pričama punim duhovnosti, duhovitosti, mudrosti i pouke. Onima koji u beznađu zapadne literature i nihilističkom bespuću tragaju za smislom i odgovorom na ključna pitanja svoga života. Posebno čitanje ove knjige preporučujem mladima i djeci, koji su u fazi formiranja ličnosti, stavova i pogleda na život. Smatram da ova knjiga može predstavljati dobar izbor za školsku literaturu, koju će učenici čitati sa žarom i koja će oplemenjivati njihove duše i moral. Za razliku od zapadnoevropskih priča za djecu i mlade, koje uglavnom nude jednostavne i nedovoljno etički profilirane poruke, a koje nerijetko graniče sa fantazijom, što kod djece izaziva nerazumijevanje, priče iz *Mesnevijske*, sa svojom logičkom i racionalnom strukturom, šarolikim temama i dubokom etičkom i duhovnom pozadinom umnogome pomažu u odgajanju i usmjeravanju mladih u školama.

*Sedad Dizdarević**

* Sedad Dizdarević je doktorirao na Teheranskom univerzitetu na temu "Uticaj Mesnevijske i melevijskog tarikata na divansku književnost Bosne i Herecegovine".

Za priređivača je bez sumnje bio vanredan literarni izazov u prozu pretočiti i prilagoditi čitaocima mlađeg uzrasta mudra kazivanja iz Mevlanine “Mesnevije”, znamenitog spjeva koji se već stoljećima smatra svojevrsnom “enciklopedijom sufizma” i nepresušno je vrelo religioznog nadahnuća i predmet fascinacije istraživača misticizma kako na Istoku tako i na Zapadu. O “Mesneviiji” sa podjednakim divljenjem i poštovanjem govore filozofi, historičari religija i književnosti te gorljivi sljedbenici najrazličitijih duhovnih tradicija i učenja. “Ja se poistovjećujem sa sedamdeset i tri vjere”, prenosi se da je jednom prilikom kazao Rumi, možda i ne sluteći da će njegovo djelo u današnjem vremenu steći svoje poštovaoce među zanesenim pristašama toliko različitih religijskih i mističkih pravaca. Zadatak priređivača utoliko je bio teži s obzirom da se u Rumijevom ushićenom pjevanju bez određenog okvira i plana smjenjuju pobožne refleksije, legende, anegdote, počne ilustrativne priče, izreke i pouke šejhova, komentari ajeta iz Kur’ana i citati hadisa, basne i parable, tako da je samo selektiranje građe iziskivalo naročito istančanog umijeća da se pojedine alegorijske priče, izdvojene kao zasebne cjeline, pojednostave, u svojoj konstrukciji ogole, te da se iz njih neupadljivo uklone brojne lirske digresije, aluzije, umetnute religiozne meditacije i za Rumija tipična skretanja u metafizički komentar i asocijativno gomilanje slika, koja od čitaoca zahtijevaju prethodno znanje, odnosno upućenost u tesavuf i tradiciju simbolizma u sufijском pjesništvu. U pomnijem iščitavanju ovog svojevrsnog “Rumija za početnike” vrijedi primijetiti da u pojednostavljivanju i sažimanju priča iz “Mesneviije” one nisu izgubile ništa od svoje očaravajuće mudrosti. Za razliku od, recimo, romansiranog vida Homerove “Odiseje”, koji se svodi na puko prepričavanje sadržaja

pojedinih pjevanja, priređivač je ovdje napravio odabir onih pripovijesti koje svojom univerzalnom porukom, kao i po svojoj maštovitosti, svježini, jezgrovitoj pronicljivosti i jednostavnosti podsjećaju na najsnažnija mjesta iz drevnih svetih predanja ili stare didaktičke književnosti različitih kultura – parabole iz Jevanđelja, predanja iz Starog zavjeta, mitske priče iz antičkih vremena, poučna kazivanja iz budističkih svetih tekstova, basne Ezopa i La Fontena, zen priče i izreke pripisane drevnim mudracima poput Lao Cea i Konfucija... A sve to, ipak, “upakovano” u formu fantastične priče za djecu.

O univerzalnosti Rumijeve poruke dovoljno svjedoči i podatak da je fabula priče “Mladić koji je slijedio svoj san” poslužila kao osnova za narativnu strukturu jednog od najčitanijih romana iz savremene književnosti “Alhemičar” Paola Koelja. Razrađene metafore u Rumijevim hikajama upućuju na legendarne izvore iz usmene predaje zajedničke svim tradicijama. Slijedeći narativne obrasce basne, anegdote, predanja ili didaktičke priče, one nude objašnjenje moralnog načela putem inscenacije, šematizujući zapazene odnose iz prirodne okoline i obogaćujući ih odgovarajućim realističkim slikama. Logičke inscenacije vanredno upečatljivo posreduju određenu moralnu pouku, eksplicitnu ili implicitnu, kao što se, naprimjer, u priči “Magarac, lisica i lav” aludira na poznati hadis koji nas uči da “nije musliman ko dopusti da ga zmija dvaput iz iste rupe ujede”. Neke od ovih priča mogu se u cijelosti protumačiti u alegorijskom ključu, dok u drugima samo pojedini događaji i detalji podrazumijevaju preneseno značenje. Katkada je simbolička zasnovanost ovih kazivanja slojevito višeznačna, tako da pruža mogućnost za različita tumačenja. Po tome što opisani događaji i obrti često zahtijevaju naknadno objašnjenje ili se priča ne razrješava u jednoj misli već ostaje ezoterična, zagonetna i višeznačna, znatan dio ovih kazivanja svojevrsne su mistične parabole koje upućuju na nadnaravne istine, tako da ni njihovo razumijevanje nije dostupno svakome. Gradeći svoju priču na “dijalektici čuda i vrline”, Rumi nam često saopštava svoje

poruke na jednom, “površinskom”, i drugom, dubljem nivou. Komentari i objašnjenja priređivača na kraju teksta samo pokazuju koliko je duboka pronicljivost i očaravajuća fantastična potka ovih priča prijemčiva i za maštu najmlađih čitalaca.

Asmir Kujović

Sadržaj

Riječ urednika	5
Voće života	9
Čovjek koji je bježao od Azraila	12
Krvoločni lav i pametni zec	15
Džamija koju su sagradili licemjeri	21
Trgovac i njegov papagaj	24
Priča o lađaru i jezikoslovcu	28
Priča o nagluhom čovjeku	31
Savjeti zarobljene ptice	34
Mudri Lukman i vlasnik vrta	38
Priča o čovjeku koji je drugovao s medvjedom	41
Priča o mišu i kamili	44
Magarac, lisica i lav	47
Starac i liječnik	54
Priča o gradskom trgovcu i seljaku	56
Priča o djeci i grubom učitelju	64
Mladić koji je poznavao jezik životinja	68
Nesuhova tevba	72
Kradljivac koji se pravdao sudbinom	76
Miš i žaba	79
Beduin i mudrijaš bez djela	81
Mladić koji je slijedio svoj san	84
Šejh koji je jahao na lavu	91
Partija šaha	97

Priča o tri ribe	101
Komarac i vjetar	104
Sultan Mahmud i razbojnici	108
Besmisleno pitanje.....	112
Lopov dobošar.....	114
Dječak koji se ispeo na oluk	116
Pjesnik koji je hvalio cara	118
Priča o darežljivom čovjeku	123
Šah Mahmud i mudri Ajaz	128
Nepravedni kadija	130
Zmija i truhle jabuke.....	133
Dobri sluga sultana Mahmuda	137
Priča o lovcu i ptičici	140
Halva i dosjetljivost	143
Bedruddin i zaduženi sirotan	145
Sultan i konj njegovog zapovjednika	149
Priča o tragačima za tuđim mahanama	152
Različiti jezici, ista stvar	154
Priča o ljubomornom magarcu	156
Nezasita krava	159
Pohlepni siromah i lopov.....	161
Kako je hazreti Isa bježao od budale	163
Siromah lažljivac	165
Truhle kosti.....	169
Derviš pustinjak i stablo kruške.....	173
Iz recenzija	178

KAZIVANJA IZ MESNEVIJE

Izdavač

Fondacija "Baština duhovnosti",
Mostar 1432/2011.

Za izdavača

AMAR IMAMOVIĆ

Lektura

ENSAR KARAMAN

DTP

MAHIR SOKOLIJA

Štampa

SABAH PRINT

Za štampariju

ŠEĆO ELEZOVIĆ

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

821.222.1-93-32

JALÁL al-Din Rumi, Mawlána

Kazivanja iz Mesneviye / Dželaluddin Rumi Mevlana ; preveo i prilagodio Muamer Kodrić. – Mostar : Fondacija Baština duhovnosti, 2011. – 184 str. ; 19 cm

ISBN 978-9958-867-02-6

I. Rumi, Dželaluddin Mevlana vidi Jalál al-Din

Rumi, Mawlána

COBISS.BH-ID 19038726